

**UCHWAŁA NR XIX/191/2025
RADY MIASTA OSTRÓW MAZOWIECKA**

z dnia 17 grudnia 2025 r.

**w sprawie Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Ostrów Mazowiecka
na lata 2026 - 2029**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153), art. 4¹ ust 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151) oraz art. 10 ust 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939, z 2022 r. poz. 2600) uchwala się, co następuje:

§ 1.

W celu realizacji działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniem narkomanii, Rada Miasta Ostrów Mazowiecka przyjmuje **Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Ostrów Mazowiecka na lata 2026 - 2029**, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2.

Traci moc uchwała Nr XXXIII/303/2022 Rady Miasta Ostrów Mazowiecka z dnia 9 marca 2022 roku w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Ostrów Mazowiecka na lata 2022 - 2025.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026 roku.

Przewodniczący Rady
Miasta

Tomasz Koczara

Załącznik do uchwały nr XIX/191/2025
Rady Miasta Ostrów Mazowiecka
z dnia 17 grudnia 2025 r.

MIEJSKI PROGRAM PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
DLA MIASTA
OSTRÓW MAZOWIECKA
NA LATA 2026-2029

WRAZ Z DIAGNOZĄ LOKALNYCH ZAGROŻEŃ SPOŁECZNYCH

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW	4
WPROWADZENIE.....	5
UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU.....	9
PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU.....	11
CHARAKTERYSTYKA MIASTA OSTRÓW MAZOWIECKA.....	12
ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	13
PROBLEM UZALEŻNIEŃ W MIEŚCIE OSTRÓW MAZOWIECKA.....	15
DZIAŁALNOŚĆ MIEJSKIEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH.....	16
RYNEK ALKOHOLOWY W MIEŚCIE OSTRÓW MAZOWIECKA.....	20
DZIAŁALNOŚĆ POLICJI I STRAŻY MIEJSKIEJ	22
PARTNERZY LOKALNI W SYSTEMIE PROFILAKTYKI I WSPARCIA SPOŁECZNEGO	25
DIAGNOZA LOKALNYCH ZAGROŻEŃ SPOŁECZNYCH – ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD UCZNIÓW	28
STRUKTURA BADANEJ PRÓBY	28
PROBLEM ALKOHOLOWY	29
PROBLEM NIKOTYNOWY.....	31
PROBLEM NARKOTYKOWY	34
PRZEMOC.....	40
KORZYSTANIE Z URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH I INTERNETU.....	44
UCZESTNICTWO W GRACH HAZARDOWYCH	48
ZDROWIE PSYCHICZNE I POCZUCIE BEZPIECZEŃSTWA	49
REALIZACJA OBOWIĄZKÓW SZKOLNYCH	54
CZAS WOLNY	56
DIAGNOZA LOKALNYCH ZAGROŻEŃ SPOŁECZNYCH – ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW MIASTA	59
STRUKTURA BADANEJ PRÓBY	59
PROBLEMY SPOŁECZNE	60
PROBLEM ALKOHOLOWY.....	67
PROBLEM NIKOTYNOWY.....	74
PROBLEM NARKOTYKOWY	75

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii

KORZYSTANIE Z URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH	77
UCZESTNICTWO W GRACH HAZARDOWYCH	78
PRZEMOC.....	80
DIAGNOZA LOKALNYCH ZAGROŻEŃ SPOŁECZNYCH – ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD SPRZEDAWCÓW NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH	84
STRUKTURA BADANEJ PRÓBY	84
RYNEK ALKOHOLOWY Z PERSPEKTYWY SPRZEDAWCÓW	85
WNIOSKI Z DIAGNOZY LOKALNYCH ZAGROŻEŃ SPOŁECZNYCH.....	95
CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU	102
Cel I.....	103
Cel II.	107
Cel III.....	111
REALIZACJA PROGRAMU	113
ADRESACI PROGRAMU	113
ZEZWOLENIA NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH.....	113
TERMINY WAŻNOŚCI ZEZWOLEŃ NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH	114
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	114
ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW MIEJSKIEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH.....	115
MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU	116
BIBLIOGRAFIA	118
SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW	119
SPIS RYSUNKÓW.....	119
SPIS TABEL	119
SPIS WYKRESÓW.....	120

WYKAZ SKRÓTÓW

- IPiN** – Instytut Psychiatrii i Neurologii
- KCPU** – Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom
- KIS** – Klub Integracji Społecznej
- KPP** – Komenda Powiatowa Policji
- KS** – Klub Senior+
- LPP** – Lokalny Punkt Pomocy Dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem
- MBP** – Miejska Biblioteka Publiczna
- MDK** – Miejski Dom Kultury
- MKRPA** – Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- MOPS** – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
- MOSiR** – Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji
- MŚS** – Miejska Świetlica Socjoterapeutyczna
- NGO** (ang. *non-government organization*) – organizacja pozarządowa
- ORE** – Ośrodek Rozwoju Edukacji
- PCPR** – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie Ostrów Mazowiecka
- PK** – Punkt Konsultacyjny
- PPP** – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Ostrowi Mazowieckiej
- pp.** – punkt procentowy
- PUP** – Powiatowy Urząd Pracy w Ostrowi Mazowieckiej
- SM** – Straż Miejska
- ŚDS** – Środowiskowy Dom Samopomocy
- UM** – Urząd Miasta Ostrów Mazowiecka
- ZI** – Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej

WPROWADZENIE

W Polsce problematyka uzależnień od alkoholu i narkotyków stanowi istotne wyzwanie zdrowotne i społeczne, wpływając zarówno na jednostki, jak i całe społeczności. Używanie tych substancji prowadzi nie tylko do poważnych konsekwencji zdrowotnych, ale również do rozpadu więzi rodzinnych, wykluczenia społecznego, wzrostu przestępczości oraz obciążeń dla systemu ochrony zdrowia i pomocy społecznej. Problem ten dotyczy różnych grup wiekowych, jednak szczególnie niepokojące są statystyki dotyczące młodzieży i młodych dorosłych, wśród których obserwuje się wzrost eksperymentowania z substancjami psychoaktywnymi.

Napoje alkoholowe są bezsprzecznie najbardziej dostępną substancją psychoaktywną w każdej grupie wiekowej. Według Raportu opracowanego przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, od 2007 roku spożycie alkoholu na 1 mieszkańca w ciągu roku przekracza 9 litrów – w 2022 roku wyniosło ono 9,37 litrów, co jest wartością najniższą na przestrzeni ostatnich 5 analizowanych lat¹. Problem spożywania alkoholu dotyczy zarówno kobiet, jak i mężczyzn, jednak to właśnie mężczyźni stanowią grupę szczególnie narażoną na częstsze sięganie po tego typu substancje – spożywają oni alkohol niemal trzykrotnie częściej niż kobiety, tj. przez średnio 106 dni, podczas gdy kobiety piją alkohol średnio przez 37 dni w ciągu roku. Taka różnica może być związana nie tylko z czynnikami społecznymi i kulturowymi, ale także z odmiennymi preferencjami – mężczyźni częściej wybierają piwo, podczas gdy kobiety chętniej sięgają po wino².

Niepokojącym zjawiskiem jest również znaczne spożycie alkoholu wśród młodzieży, co może prowadzić do poważnych konsekwencji zdrowotnych i społecznych w przyszłości. Według wyników ostatniej edycji europejskiego badania ESPAD (European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs) z 2024 roku, prowadzonego na reprezentatywnej grupie młodzieży szkolnej w wieku 15-16 lat,

¹ Szmidt J., i in., *Raport 2023 – Uzależnienia w Polsce*, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Warszawa 2023

² Tamże

odsetek uczniów w Polsce, którzy pili alkohol w ciągu ostatnich 30 dni, wyniósł 39,1%. W porównaniu z poprzednią edycją badań ESPAD, wartość ta uległa spadkowi o 7,5 pp³.

Innym z kluczowych wyzwań współczesnego społeczeństwa jest dostęp do narkotyków. Ich dostępność, wzorce konsumpcji oraz konsekwencje prawne i społeczne wymagają stałego monitorowania i działań prewencyjnych. Europejski Raport Narkotykowy z 2024 roku zwraca uwagę na fakt, że około 8,0% mieszkańców Europy w wieku 15-64 lat używało tego typu substancji w ciągu ostatniego roku, natomiast blisko co trzeci podejmował się tego przynajmniej raz w ciągu całego swojego życia (29,9%). Najwyższy odsetek osób dotkniętych problemem obserwuje się w grupie wiekowej 15-34 lat, gdzie w ciągu ostatniego roku było to 15,0%⁴. Według badań ESPAD z 2024 roku, odsetek uczniów, którzy deklarowali używanie narkotyków kiedykolwiek w życiu, wyniósł 16,9%. Oznacza to spadek w porównaniu z poprzednim badaniem ESPAD z 2019 roku, gdzie tenże odsetek wyniósł 21,4%. W badaniu przeprowadzonym w 2021 roku przez Fundację CBOS, odnotowano, że w 2024 roku 13% uczniów zażywało narkotyki, co oznacza spadek o 3 pp. względem roku 2018. Marihuana i haszysz pozostają najczęściej stosowanymi przez uczniów substancjami – na zażywanie ich kiedykolwiek w życiu wskazało 36,2% respondentów w 2021 roku, co wskazuje na tendencje spadkowe poczynając od 2016 roku, gdy odsetek ten wyniósł 42,0%, przez 37,5% w roku 2018.

W 2022 roku wszczęto 37 572 postępowania na podstawie Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, co stanowi wzrost o 1 522 spraw w porównaniu do roku 2021, w którym odnotowano 36 050 takich postępowań. W tym samym okresie podejrzenie o popełnienie przestępstwa z tej ustawy dotyczyło 36 591 osób, co oznacza niewielki

³ *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną – Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2024 r., Instytut Psychiatrii i Neurologii, Warszawa 2024*

⁴ *Dane referencyjne zamieszczone w Raporcie pochodzą z okresu od stycznia do grudnia 2022 roku (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, European Drug Report 2024: Trends and Developments, 2024)*

wzrost w porównaniu do roku poprzedniego, kiedy liczba podejrzanych wyniosła 36 282⁵.

Coraz częściej obserwuje się także uzależnienia behawioralne (tj. uzależnienia od wykonywania pewnych czynności), które zgodnie z kryteriami aktualnie obowiązującej Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD-11 wykazują podobne mechanizmy do uzależnień od substancji, wśród których znajdują się m.in.: utrata kontroli, priorytetyzacja danego zachowania lub substancji kosztem innych obszarów życia oraz kontynuacja pomimo negatywnych skutków.

Raport Nastolatki 3.0 opracowany na podstawie badania przeprowadzonego między październikiem a listopadem 2022 roku, wskazuje wśród najistotniejszych wniosków na wzrost średniego czasu korzystania z Internetu przez nastolatki w dni powszednie – w 2022 roku było to ponad 5 godzin w ciągu dnia, co oznacza wzrost względem wyników badania zrealizowanego w 2020 roku. Szczególnie alarmujący jest wysoki odsetek nastolatków, którzy w czasie korzystania z Internetu spotykają się z przemocą (44,6%) lub mową nienawiści (68,4%). Brak kontroli rodzicielskiej nad korzystaniem z Internetu przez młodzież może prowadzić do wielu negatywnych konsekwencji, takich jak nadmierne spędzanie czasu w sieci, kontakt z nieodpowiednimi treściami czy zwiększone ryzyko cyberzagrożeń. Tym bardziej niepokojący jest fakt, że ponad połowa nastolatków uczestniczących w badaniu deklaruje, iż ich rodzice nie wyznaczają żadnych zasad dotyczących czasu spędzanego w Internecie (53,7%)⁶.

Nadmierne korzystanie z mediów społecznościowych może negatywnie wpływać na codzienne funkcjonowanie młodzieży, prowadząc do zaniedbywania obowiązków. Obawy budzi fakt, że blisko co czwarty nastolatek często rezygnuje z wykonywania obowiązków domowych na rzecz mediów społecznościowych (23,8%) oraz przyznaje, że z tego samego powodu zaniedbuje swoje obowiązki szkolne (28,7%)⁷.

⁵ Szmidt J., i in., *Raport 2023 – Uzależnienia w Polsce, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Warszawa 2023*

⁶ Lange R., i in., *Nastolatki 3.0 – Raport z ogólnopolskiego badania uczniów i rodziców, NASK – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2023.*

⁷ tamże

Dane te podkreślają potrzebę podejmowania skutecznych działań profilaktycznych i interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom od alkoholu i narkotyków, mających na celu ograniczenie skali problemu oraz wspieranie osób uzależnionych i ich rodzin. Zadania w zakresie redukcji szkód muszą dotyczyć wszystkich grup społecznych i stanowić usystematyzowany proces działań profilaktycznych i terapeutycznych. W procesie tym istotne miejsce zajmują edukacja zdrowotna i społeczna, które są realizowane w środowiskach dzieci i młodzieży w formie programów profilaktycznych z zakresu profilaktyki uniwersalnej opartych na skutecznych strategiach profilaktycznych oraz programów rekomendowanych przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Ośrodek Rozwoju Edukacji oraz Instytut Psychiatrii i Neurologii. Używanie substancji psychoaktywnych, w tym narkotyków i alkoholu, a także nadmierne korzystanie z Internetu i mediów społecznościowych, stanowi poważne wyzwanie zdrowotne i społeczne, zwłaszcza wśród młodzieży. Dynamiczne zmiany w trendach konsumpcji, wzrastająca dostępność substancji oraz nowe zagrożenia, wymagają kompleksowych działań prewencyjnych i interwencyjnych. W związku z tym Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom na 2025 rok rekomenduje m.in.:

- zwiększanie dostępności do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób z uzależnieniem od alkoholu i narkotyków, ze szczególnym uwzględnieniem wyników diagnozy lokalnych potrzeb w zakresie leczenia uzależnień,
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkotykowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym,
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych oraz narkotykowych,

- wspieranie zatrudnienia socjalnego przez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Ostrów Mazowiecka na lata 2026-2029 jest dokumentem wyznaczającym cele oraz sposoby rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i związanych z tą sferą życia problemów rodzinnych i społecznych na terenie Miasta. Stanowi on kontynuację działań prowadzonych w latach ubiegłych.

Zgodnie z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 2151 ze zm.) do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych. Zadania te w szczególności obejmują:

- 1) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, w szczególności ochrony przed przemocą domową;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 5) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;

- 6) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- 7) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

Zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939 oraz Dz. U. z 2022 r. poz. 2600) do zadań własnych gminy należy przeciwdziałanie narkomanii, które obejmuje:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjo-terapeutycznych;
- 4) wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;
- 5) pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Według art. 4¹ ust. 2 z dnia 26 października 1982 r. ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, realizacja ww. zadań prowadzona jest w postaci Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, uchwalonego na okres nie dłuższy niż 4 lata.

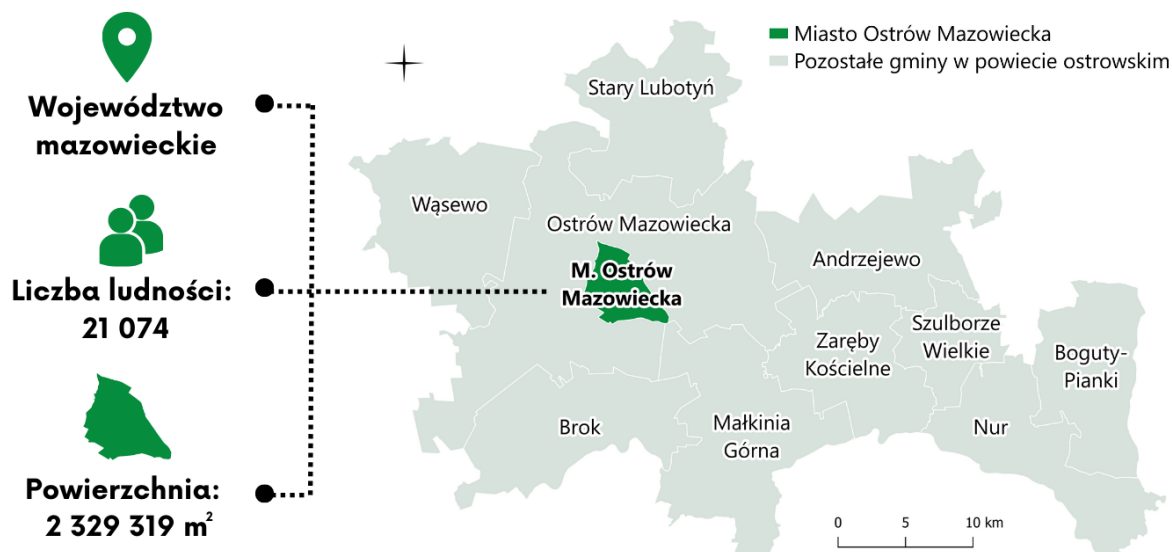
PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU

Kierunki działań zawarte w Programie nawiązują do następujących aktów prawnych:

- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151) określająca priorytety zadań realizowanych poprzez program, traktująca je jako zadania własne gminy,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939 oraz Dz. U. z 2022 r. poz. 2600),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673),
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 i 1302),
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153)
- ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1670 oraz Dz. U. z 2025 r. poz. 340),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2024 r. poz. 1491 ze zm.),
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 450, 620, 637 i 1211),
- uchwały nr III/16/2018 i nr III/17/2018 Rady Miasta Ostrów Mazowiecka z dnia 19 grudnia 2018 r., regulujące maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz zasady usytuowania na terenie Miasta Ostrów Mazowiecka miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych.
- Ponadto dokument uwzględnia zapisy *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Ostrów Mazowiecka na lata 2023-2028*.

Źródłem finansowania Programu są środki budżetu Miasta pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych oraz opłat z tytułu sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml.

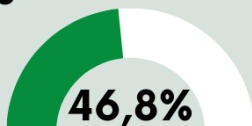
CHARAKTERYSTYKA MIASTA OSTRÓW MAZOWIECKA

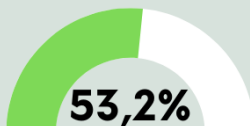
Przyrost naturalny: -54

Ekonomiczne grupy wieku:

9 870

11 204

24,2%

17,0%

1

KULTURA

- Miejska Biblioteka Publiczna im. Marii Dąbrowskiej
- Miejski Dom Kultury
- Muzeum - Dom Rodziny Pileckich

PRZEDSZKOLA

- Miejskie Przedszkole Nr 2 w Ostrowi Mazowieckiej
- Miejskie Przedszkole Nr 3 w Ostrowi Mazowieckiej

2

OŚWIATA I WYCHOWANIE

SZKOŁY PODSTAWOWE ORAZ SZKOŁA MUZYCZNA

- Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Papieża Jana Pawła II
- Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Janusza Korczaka
- Szkoła Podstawowa Nr 4 im. 18. Pułku Artylerii Lekkiej
- Samorządowa Szkoła Muzyczna I Stopnia
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Ostrowi Mazowieckiej

3

POMOC SPOŁECZNA

- Centrum Usług Wspólnych
- Miejska Świetlica Socjoterapeutyczna
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
- Klub Integracji Społecznej
- Klub Senior+
- Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Punkt Konsultacyjny

*Dane statystyczne przedstawione na grafice pochodzą z Raport o stanie Miasta za 2024 rok.

ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Do istotnych zasobów w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, z których mogą korzystać mieszkańcy Miasta Ostrów Mazowiecka należą instytucje i podmioty prowadzące działalność na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom, bądź wspomagające taką działalność. Ich kooperacja odbywa się na zasadzie współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej. Są to m.in.:

- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Punkt Konsultacyjny,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Urząd Miasta Ostrów Mazowiecka,
- Komenda Powiatowa Policji,
- Straż Miejska,
- Miejska Biblioteka Publiczna,
- Miejski Dom Kultury,
- Uniwersytet Trzeciego Wieku,
- Klub Seniora,
- Miejska Świetlica Socjoterapeutyczna,
- Środowiskowy Dom Samopomocy typu „A i B”,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie Ostrów Mazowiecka,
- Powiatowy Urząd Pracy w Ostrowi Mazowieckiej,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Ostrowi Mazowieckiej,
- Klub Integracji Społecznej,
- Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Ostrowi Mazowieckiej,
- placówki oświatowe,
- placówki ochrony zdrowia,

- organizacje pozarządowe i związki wyznaniowe.

Do zasobów osobowych działających na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom na terenie Miasta Ostrow Mazowiecka należy zaliczyć:

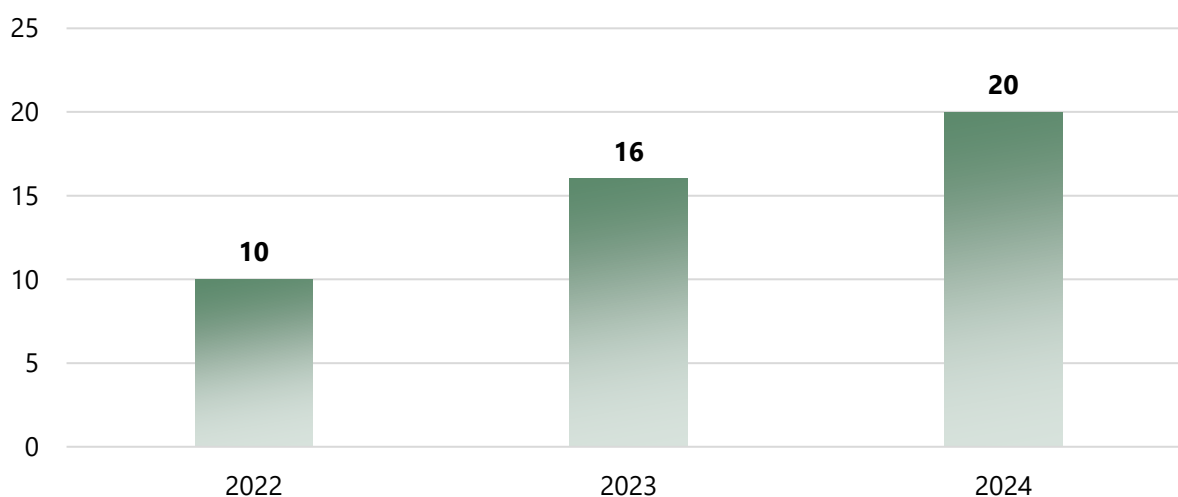
- pedagogów i psychologów zatrudnionych w placówkach oświatowych,
- członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- pracowników i specjalistów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- funkcjonariuszy Policji i Straży Miejskiej,
- pracowników placówek ochrony zdrowia,
- pracowników Zespołu Interdyscyplinarnego,
- pracowników Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej.

PROBLEM UZALEŻNIEŃ W MIEŚCIE OSTRÓW MAZOWIECKA

Uzależnienie od alkoholu jest chorobą chroniczną, postępującą i potencjalnie śmiertelną. Nie jest możliwe całkowite jej wyleczenie, a jedynie zahamowanie narastania jej objawów i szkód zdrowotnych. Narkomania, definiowana zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii, oznacza *stałe lub okresowe używanie w celach innych niż medyczne środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich*. Problem narkomanii ma charakter interdyscyplinarny. Znajduje się on w polu zainteresowania różnych służb, takich jak lecznictwo, oświata, pomoc społeczna, organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości oraz mediów. Każda z nich styka się z tym zjawiskiem od innej strony.

W 2024 roku z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu uzależnień skorzystało 20 rodzin i tym samym była to najwyższa wartość odnotowana w analizowanym okresie. Można zauważyć, że na przestrzeni lat 2022-2024 liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z tego tytułu uległa wzrostowi.

Wykres 1. Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu uzależnień na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Dane udostępnione przez MOPS.

DZIAŁALNOŚĆ MIEJSKIEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych powołana do wykonywania zadań Miasta w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, prowadzi swoją działalność w oparciu o przepisy ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Burmistrz Miasta Ostrów Mazowiecka Zarządzeniem Nr 14/2025 z dnia 20 stycznia 2025 r. powołał siedmioosobowy skład Komisji.

Do zadań MKRPA zalicza się:

1. Inicjowanie działań lokalnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
2. Kontrola zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych co najmniej raz w roku.
3. Zapewnienie skutecznego przestrzegania prawa w zakresie dystrybucji, reklamy, promocji oraz spożywania napojów alkoholowych, m.in. poprzez przeprowadzanie kontroli przestrzegania warunków sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Miasta.
4. Wydawanie opinii dotyczących zgodności lokalizacji punktów sprzedaży napojów alkoholowych z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz z uchwałami Rady Miasta, będącymi podstawą do uzyskania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.
5. Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.
6. Rozmowy motywujące do podjęcia leczenia.
7. Kierowanie na badanie przez biegłego, w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.

8. Współpraca z innymi organami administracji państwowej i samorządowej oraz organizacjami społecznymi, związkami wyznaniowymi w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii.
9. Podnoszenie kwalifikacji z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych poprzez uczestnictwo w szkoleniach, kursach, konferencjach, a także ukończenie studiów podyplomowych i specjalizacji.

Dane dotyczące działań MKRPA podejmowanych wobec osób uzależnionych w latach 2022-2024 przedstawia kolejna tabela. W 2024 roku członkowie MKRPA przeprowadzili rozmowy z 74 osobami z problemem alkoholowym oraz z 28 członkami ich rodzin. Wystąpiono również do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wobec 12 mieszkańców Miasta. Na przestrzeni lat 2022-2024 liczba osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy ulegała znacznym wahaniom. Podobne tendencje zaobserwowano w przypadku liczby członków rodzin tych osób, jak i liczby osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego.

Tabela 1. Działania Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wobec osób uzależnionych w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy	43	39	74
liczba członków rodzin osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy	20	18	28
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	14	11	12

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok.

Członkowie MKRPA wspierają również osoby zmagające się z problemem przemocy domowej, w tym kontaktują się z osobami dotkniętymi przemocą domową, stosującymi ją oraz jej świadkami. Na podstawie dostępnych danych można dostrzec, iż liczba osób doznających przemocy, z którymi kontaktowali się członkowie Komisji w latach 2022-2024 ulegała wahaniom – w 2022 roku prowadzono rozmowę z 11 osobami,

w 2023 roku 14 mieszkańców Miasta objęto tą formą wsparcia, natomiast w 2024 roku było to 6 osób. Prowadzono również rozmowy z osobami stosującymi przemoc, przy czym w 2022 roku kontaktowano się z 13 osobami, w 2023 roku – 14, z kolei w 2024 roku z 6 osobami.

Tabela 2. Liczba osób dotkniętych problemem przemocy domowej, z którymi kontaktowali się członkowie MKRPA w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
osoby doznające przemocy domowej	11	14	6
osoby stosujące przemoc domową	13	14	6
świadkowie przemocy domowej	0	0	0

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok.

W 2024 roku na terenie Miasta Ostrów Mazowiecka funkcjonował Punkt Konsultacyjny, działający ze środków pochodzących z koncesji przyznawanych na sprzedaż napojów alkoholowych. Jego zadaniem jest wsparcie osób w kryzysach, w szczególności zmagających się z problemem uzależnień oraz uwikłanych w przemoc domową. W 2024 roku Punkt był czynny średnio przez 40 godzin w miesiącu, a dyżury pełnili specjalista psychoterapii uzależnień oraz psycholog.

W 2024 roku w PK udzielono 133 porad 61 osobom dotkniętym problemem alkoholowym, co oznacza wzrost liczby beneficjentów o 2 względem poprzedniego roku oraz spadek o 6 w stosunku do roku bazowego (2022). Na przestrzeni lat 2022-2024 poradnictwo było udzielane każdorazowo osobom z problemem alkoholowym i dorosłym członkom ich rodzin, a także osobom doznającym i stosującym przemoc domową. Ponadto w 2023 roku wsparciem objęto również 7 osób z problemem narkotykowym i 5 członków ich rodzin. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 3. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Konsultacyjnym w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
osoby z problemem alkoholowym	67	59	61
liczba porad udzielonych osobom z problemem alkoholowym	168	112	133
dorośli członkowie rodziny osoby z problemem alkoholowym	56	51	62
liczba porad udzielonych dorosłym członkom rodzin osób z problemem alkoholowym	107	92	102
osoby z problemem narkotykowym	0	7	0
liczba porad udzielonych osobom z problemem narkotykowym	0	8	0
dorośli członkowie rodziny osoby z problemem narkotykowym	0	5	0
liczba porad udzielonych dorosłym członkom rodzin osób z problemem narkotykowym	0	5	0
osoby doznające przemocy domowej	13	24	12
liczba porad udzielonych osobom doznającym przemocy domowej	21	36	16
osoby stosujące przemoc domową	3	0	1
liczba porad udzielonych osobom stosującym przemoc domową	3	0	1

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok.

W 2024 roku na terenie Miasta funkcjonowały:

- 1 Stowarzyszenie Abstynenckie,
- 1 Klub Abstynenta,
- 3 Samopomocowe grupy wsparcia dla osób z problemem alkoholowym,
- 1 Samopomocowa grupa wsparcia dla osób z problemem narkotykowym,
- 1 Samopomocowa grupa wsparcia dla dorosłych członków rodzin z problemem alkoholowym,
- 1 Samopomocowa grupa wsparcia dla osób doświadczających przemocy.

Istotnym wsparciem lokalnego systemu profilaktyki jest realizacja programów i innych działań profilaktycznych, skierowanych do dzieci i młodzieży szkolnej. W 2024 roku w Mieście zrealizowano program Unplugged, rekomendowany w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego,

prowadzonego przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Ośrodek Rozwoju Edukacji oraz Instytut Psychiatrii i Neurologii, w którym udział wzięło 136 uczniów oraz 5 nauczycieli. Odbyły się również programy z obszaru profilaktyki uniwersalnej, w tym „Trzymaj Formę”, „Smart Skills”, „Bieg po zdrowie”, „Profilaktyka i edukacja żywienia” oraz „Żyj dobrze”, które zgromadziły łącznie 3 100 uczestników (1 864 uczniów, 78 nauczycieli oraz 1 158 rodziców).

W tym samym roku, w ramach działań niebędących ustrukturyzowanymi programami profilaktycznymi przeprowadzono jednorazowe prelekcje i pogadanki, w których uczestniczyło 1 941 uczniów. Ponadto 59 uczniów wzięło udział w spektaklach, imprezy sportowe zgromadziły 1 196 uczestników, natomiast 320 uczniów zgłosiło się do udziału w konkursach tematycznych.

RYNEK ALKOHOLOWY W MIEŚCIE OSTRÓW MAZOWIECKA

W 2024 roku wartość alkoholu sprzedanego na terenie Miasta Ostrów Mazowiecka wyniosła łącznie 38 633 206,01 zł, w tym najwięcej, bo 17 665 907,60 zł o zawartości alkoholu powyżej 18%. Wartość napojów o zawartości alkoholu do 4,5% (oraz piwa) wyniosła 17 350 260,76 zł, natomiast od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) – 3 617 037,65 zł. Są to wartości zadeklarowane w corocznym sprawozdaniu z działalności samorządu gminy w zakresie profilaktyki rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1. Na przestrzeni lat 2022-2024 wartość sprzedanego alkoholu na terenie Miasta systematycznie wzrastała – w 2024 roku wzrosła względem roku 2022 o 4,8%, a w stosunku do roku 2023 na poziomie 1,5%. Utrzymujący się trend wzrostu wartości sprzedaży alkoholu na terenie Miasta wskazuje na potrzebę zintensyfikowania działań profilaktycznych oraz wzmożonego monitorowania skali problemów wynikających z nadużywania alkoholu. Zjawisko to może przekładać się na wzrost ryzyka uzależnień, przemocy domowej oraz innych zjawisk, co wymaga dalszego rozwijania oferty programów edukacyjnych, wsparcia środowiskowego i działań interwencyjnych, szczególnie wśród dzieci, młodzieży oraz rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.

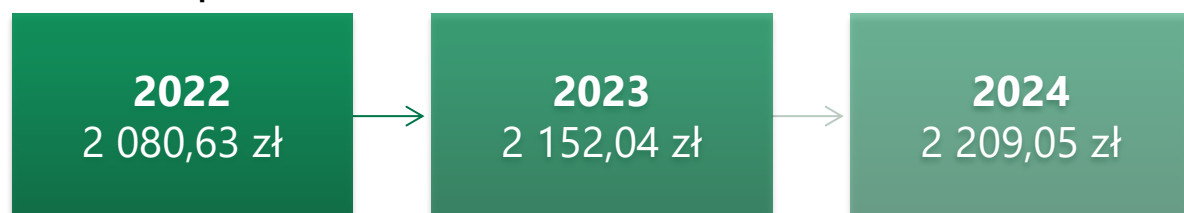
Rysunek 1. Wartość sprzedanego alkoholu na terenie Miasta Ostrów Mazowiecka w latach 2022-2024

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok.

W 2024 roku Miasto Ostrów Mazowiecka zamieszkiwało łącznie 17 485 osób, które ukończyły 18 rok życia. Wartość sprzedanego na terenie Miasta alkoholu przypadającego na 1 osobę pełnoletnią wyniosła zatem 2 209,05 zł – w porównaniu do 2022 roku, gdy liczba dorosłych mieszkańców wynosiła 17 710 osób, nastąpił wzrost na poziomie 6,2%, z kolei w zestawieniu z rokiem poprzednim (2023), zaobserwowano wzrost na poziomie 1,7%, gdyż na 17 684 dorosłych mieszkańców Miasta, wartość sprzedanego alkoholu w przeliczeniu na 1 osobę dorosłą wyniosła 2 152,04 zł.

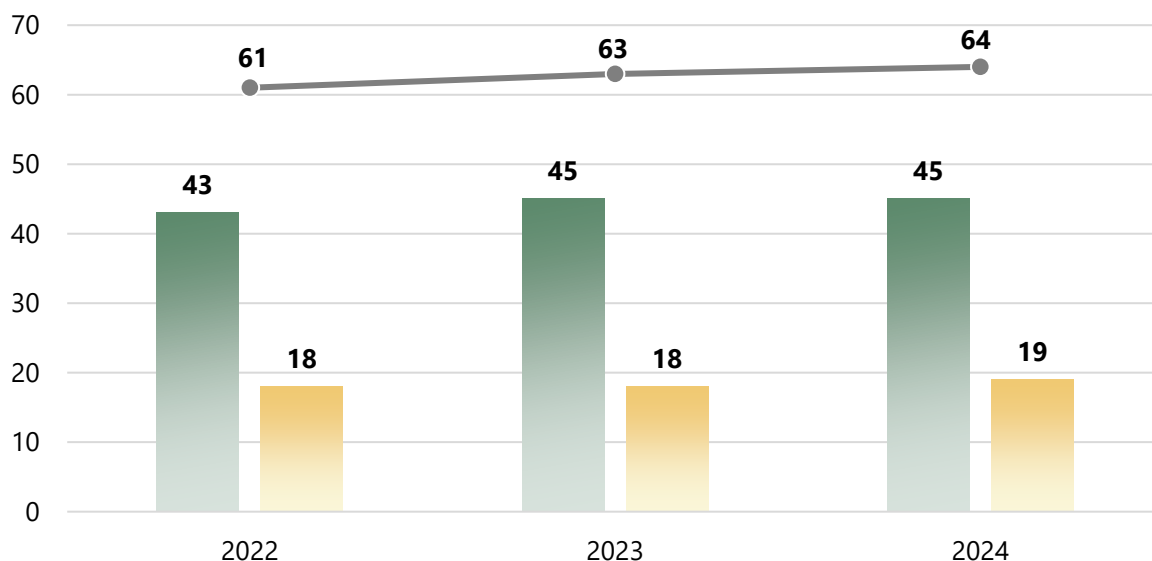
Rysunek 2. Wartość sprzedanego alkoholu na 1 dorosłego mieszkańca Miasta Ostrów Mazowiecka na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok.

W latach 2022-2024 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Miasta przyjmowała tendencje wzrostowe – w 2022 roku na jej terenie znajdowało się 61 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w 2023 roku – 63 punkty, natomiast w 2024 roku – 64 punkty. Wzrost odnotowano zarówno w przypadku liczby sklepów, jak i lokali gastronomicznych, co dokładnie obrazuje kolejny wykres. Wzrost liczby punktów sprzedaży alkoholu w latach 2022–2024 świadczy o rosnącej dostępności napojów alkoholowych na terenie Miasta, co może sprzyjać nasilaniu się problemów związanych z ich nadużywaniem. Sytuacja ta wskazuje na potrzebę wzmocnienia działań profilaktycznych i edukacyjnych oraz monitorowania lokalnej polityki alkoholowej.

Wykres 2. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w Mieście Ostrów Mazowiecka na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok.

DZIAŁALNOŚĆ POLICJI I STRAŻY MIEJSKIEJ

Policja odgrywa istotną rolę w realizacji lokalnej polityki przeciwdziałania alkoholizmowi, w szczególności poprzez działania interwencyjne, prewencyjne oraz kontrolne. Współpraca służb mundurowych z jednostkami samorządu terytorialnego oraz innymi instytucjami i organizacjami społecznymi stanowi istotny element systemu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej.

Działania Policji koncentrują się przede wszystkim na reagowaniu na zdarzenia z udziałem osób będących pod wpływem alkoholu, kontrolach miejsc sprzedaży i spożywania alkoholu, prowadzeniu postępowań w sprawach o przestępstwa i wykroczenia oraz wspieraniu działań profilaktycznych w środowisku lokalnym. Poniżej przedstawiono syntetyczne zestawienie aktywności Policji na terenie Miasta w latach 2022-2024.

W latach 2022–2024 na terenie Miasta odnotowano istotne zmiany w strukturze i skali wybranych kategorii przestępstw oraz wykroczeń, w tym związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających i naruszeniami porządku publicznego. Zauważalny jest wyraźny wzrost liczby przestępstw związanych z ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii,

która w badanym okresie wzrosła z 29 przypadków w 2022 roku do 35 w roku 2024. Analogicznie wzrosła również liczba postępowań – z 23 do 33. Wskazuje to zarówno na zwiększoną skalę zjawiska, jak i większą wykrywalność podobnych działań.

W zakresie przestępstw popełnianych pod wpływem alkoholu, liczba przypadków prowadzenia pojazdów w stanie nietrzeźwości utrzymywała się na stosunkowo wysokim poziomie – w 2022 roku odnotowano 42 takie sytuacje, w 2023 roku – 38, natomiast w 2024 roku – 41. Mimo niewielkiego spadku w stosunku do 2022 roku, skala problemu pozostaje niepokojąca. Jednocześnie obserwowano postępujący wzrost zakresie liczby osób prowadzących pojazd po spożyciu alkoholu – w zestawieniu z 2022 rokiem zwiększyła się ona niemal dwukrotnie.

Równolegle obserwuje się wahania w zakresie liczby interwencji związanych z zakłócaniem porządku publicznego pod wpływem środków odurzających – w latach 2022-2024 odnotowano kolejno 231, 217 i 252 przypadki. Takie dane potwierdzają konieczność dalszego monitorowania i wzmacniania działań prewencyjnych w przestrzeni publicznej.

Wśród analizowanych kategorii incydentów związanych z używaniem alkoholu odnotowano również przypadki podejmowania czynności zawodowych pod jego wpływem. W 2022 i 2023 roku skala zjawiska była marginalna i nie wskazywała na trend wzrostowy. Jednak wyraźny wzrost do 4 przypadków w roku 2024 może budzić niepokój, szczególnie jeśli dotyczy prac o podwyższonym ryzyku. Choć liczby są niewielkie, zjawisko to ma wysoką wagę społeczną, ponieważ bezpośrednio wpływa na bezpieczeństwo innych osób i jakość świadczonych usług.

Liczba czynów karalnych popełnionych przez nieletnich pod wpływem środków odurzających wyniosła 19 w 2022 roku, 11 w roku 2023 oraz 4 w roku 2024. Analizując te dane, można zauważyć wyraźny trend spadkowy. Może to świadczyć o skuteczności podjętych działań profilaktycznych i interwencyjnych wobec nieletnich oraz o poprawie w zakresie zapobiegania przestępczości pod wpływem środków odurzających. W związku z tym rekomenduje się dalsze monitorowanie sytuacji, analizę czynników

wpływających na obserwowane zmiany oraz utrzymanie i rozwijanie działań, które przyczyniły się do tego pozytywnego efektu.

Istotny jest również spadek liczby osób zatrzymywanych do wytrzeźwienia – z 17 w 2022 roku do 10 w 2024 roku, co może świadczyć o skuteczniejszym reagowaniu środowiskowym.

Tabela 4. Dane dotyczące działalności funkcjonariuszy Policji w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba przestępstw stwierdzonych z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	29	45	35
Liczba postępowań wszczętych z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	23	29	33
Prowadzenie pojazdów w stanie nietrzeźwości	42	38	41
Prowadzenie pojazdów po spożyciu alkoholu	8	13	14
Zakłócanie porządku publicznego pod wpływem środków odurzających	231	217	252
Podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu	2	1	4
Liczba czynów karalnych popełnionych przez nieletnich pod wpływem środków odurzających	19	11	4
■ liczba sprawców	19	11	4
Osoby pełnoletnie zatrzymane do wytrzeźwienia w pomieszczeniach policyjnych	17	11	10

Źródło: Dane udostępnione przez Policję.

Straż Miejska, działając w ramach lokalnego systemu bezpieczeństwa i porządku publicznego, aktywnie wspiera Komendę Powiatową Policji w zakresie działań profilaktycznych oraz interwencyjnych związanych z przeciwdziałaniem uzależnieniom. Straż Miejska podejmuje m.in. następujące działania:

- monitorowanie miejsc szczególnie zagrożonych zjawiskami alkoholizmu, narkomanii i używania substancji psychoaktywnych, ze szczególnym uwzględnieniem przestrzeni publicznych (parki, okolice szkół, przystanki),
- prowadzenie działań interwencyjnych w przypadkach ujawnienia spożywania alkoholu w miejscach niedozwolonych, w tym podejmowanie czynności zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości,

- uczestnictwo w lokalnych programach profilaktycznych, edukacyjnych i kampaniach informacyjnych, we współpracy z Policją, ośrodkami pomocy społecznej i instytucjami edukacyjnymi,
- wsparcie KPP w identyfikowaniu osób pozostających pod wpływem środków odurzających, których zachowanie może stanowić zagrożenie dla porządku publicznego lub bezpieczeństwa osobistego,
- współdziałanie z instytucjami zajmującymi się pomocą osobom uzależnionym, w tym poprzez kierowanie ich do odpowiednich placówek i służb pomocowych.

Wzmacnianie synergii pomiędzy Strażą Miejską a Policją stanowi element skutecznej polityki bezpieczeństwa lokalnego, a działania podejmowane w tym zakresie są istotnym komponentem strategii przeciwdziałania uzależnieniom oraz budowania świadomej, odpowiedzialnej wspólnoty lokalnej.

PARTNERZY LOKALNI W SYSTEMIE PROFILAKTYKI I WSPARCIA SPOŁECZNEGO

Skuteczna realizacja zadań z zakresu profilaktyki uzależnień oraz wspierania rodzin w kryzysie wymaga współdziałania wielu podmiotów funkcjonujących w przestrzeni lokalnej. Na terenie Miasta Ostrów Mazowiecka działania profilaktyczne są realizowane nie tylko przez jednostki samorządu terytorialnego i służby publiczne, ale również przez placówki oświatowe, instytucje pomocy społecznej, służbę zdrowia, organizacje pozarządowe oraz inne podmioty działające w obszarze wsparcia społecznego.

Niniejszy rozdział przedstawia głównych partnerów lokalnych zaangażowanych w realizację działań o charakterze profilaktycznym i wspierającym, wskazując ich kompetencje, zakres współpracy oraz znaczenie w lokalnym systemie przeciwdziałania uzależnieniom i wykluczeniu społecznemu. Celem zestawienia jest zobrazowanie dostępnych zasobów instytucjonalnych oraz potencjału sieciowego, który może być aktywnie wykorzystywany w realizacji założeń Programu.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Ostrowi Mazowieckiej to placówka dziennego wsparcia przeznaczona dla osób z niepełnosprawnościami intelektualnymi oraz zaburzeniami psychicznymi. ŚDS realizuje kompleksowe działania terapeutyczne, rehabilitacyjne oraz edukacyjne, które mają na celu poprawę samodzielności i funkcjonowania społecznego uczestników. Poprzez indywidualne plany wsparcia i aktywizację społeczną placówka odgrywa istotną rolę w przeciwdziałaniu izolacji społecznej oraz minimalizowaniu ryzyka uzależnień i zachowań ryzykownych wśród osób z grup podwyższonego ryzyka. ŚDS współpracuje z innymi podmiotami systemu pomocy społecznej, wspierając lokalną profilaktykę i działania rehabilitacyjne.

Miejska Świetlica Socjoterapeutyczna to placówka wsparcia dziennego działająca na rzecz dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz negatywnymi wpływami środowiskowymi, w tym uzależnieniami i zachowaniami ryzykownymi. Świetlica oferuje zajęcia o charakterze terapeutycznym, edukacyjnym i profilaktycznym, które mają na celu rozwijanie kompetencji społecznych, wzmacnianie poczucia własnej wartości oraz budowanie pozytywnych relacji rówieśniczych. Programy realizowane w świetlicy wspierają dzieci i młodzież w radzeniu sobie z trudnościami emocjonalnymi i społecznymi, a także przeciwdziałają inicjacji używania substancji psychoaktywnych. Placówka współpracuje z rodzinami, szkołami oraz instytucjami pomocy społecznej, tworząc lokalną sieć wsparcia profilaktycznego.

Klub Integracji Społecznej to jednostka działająca w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Wspiera osoby zagrożone wykluczeniem społecznym i zawodowym, w tym osoby bezrobotne, z problemami uzależnień oraz innymi trudnościami psychospołecznymi. Klub realizuje działania aktywizacyjne, edukacyjne i terapeutyczne, które mają na celu poprawę kompetencji społecznych, zwiększenie samodzielności oraz przygotowanie uczestników do podjęcia pracy lub innej formy aktywności społecznej. Poprzez indywidualne i grupowe programy wsparcia, KIS przeciwdziała marginalizacji i zachowaniom ryzykownym, w tym uzależnieniom.

Lokalny Punkt Pomocy Pokrzywdzonym Przesłępstwem w Ostrowi Mazowieckiej to placówka oferująca bezpłatne wsparcie dla osób bezpośrednio dotkniętych problemem, świadków oraz ich bliskich. W ramach działalności Punktu, osoby potrzebujące mogą uzyskać pomoc prawną, psychologiczną oraz materialną, dostosowaną do indywidualnych potrzeb i sytuacji. Celem działania punktu jest minimalizowanie skutków przestępsłw poprzez kompleksowe wsparcie, umożliwiające osobom pokrzywdzonym powrót do równowagi emocjonalnej i społecznej.

Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej to specjalistyczny organ powołany przez Miasto do koordynacji działań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, uzależnieniom oraz innym zagrożeniom społecznym. Zespół działa na styku różnych instytucji – w tym pomocy społecznej, policji, służby zdrowia, oświaty oraz organizacji pozarządowych – aby skutecznie diagnozować sytuacje kryzysowe i podejmować kompleksowe działania wsparcia. Zadaniem ZI jest również inicjowanie profilaktyki środowiskowej, prowadzenie działań edukacyjnych oraz monitorowanie efektywności pomocy udzielanej osobom i rodzinom zagrożonym. Poprzez integrację kompetencji różnych podmiotów Zespół Interdyscyplinarny wzmacnia lokalny system wsparcia i profilaktyki społecznej.

Dzięki skoordynowanym działaniom lokalnych partnerów możliwe jest skuteczne wsparcie osób i rodzin zagrożonych kryzysami, a także prowadzenie działań edukacyjnych i terapeutycznych, które zmniejszają ryzyko występienia zachowań ryzykownych. Ważnym elementem tego systemu jest działalność **Punktu Konsultacyjnego**, w którym mieszkańcy mogą korzystać z porad psychologicznych i terapeutycznych, a także konsultacji dostosowanych do indywidualnych potrzeb. Punkt stanowi istotne wsparcie dla osób z problemem uzależnień, ich bliskich, a także osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Wzmacnianie współpracy między instytucjami oraz rozwój takiej oferty pomocowej pozostaje kluczowym elementem dalszego rozwoju lokalnej profilaktyki oraz budowy bezpiecznej i wspierającej społeczności.

DIAGNOZA LOKALNYCH ZAGROŻEŃ SPOŁECZNYCH – ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD UCZNIÓW

W niniejszym rozdziale przedstawione zostały problemy społeczne z perspektywy dzieci i młodzieży. Pytania zawarte w kwestionariuszu ankiety, miały na celu oszacowanie występujących wśród uczniów problemów związanych m.in. ze spożywaniem alkoholu, zażywaniem narkotyków, sięganiem po papierosy i e-papierosy, uzależnieniami behawioralnymi oraz doświadczaniem przemocy.

STRUKTURA BADANEJ PRÓBY

Uczniowie z Miasta Ostrów Mazowiecka wypełnili łącznie 341 kwestionariuszy ankiet. Poniższy rysunek przedstawia strukturę próby według płci. W badaniu diagnozującym problemy społeczne nieznaczną przewagę mieli chłopcy, którzy stanowili 51,3% badanej próby (175 osób), podczas gdy dziewczynki wypełniły pozostałe 48,7% kwestionariuszy (166 osób).

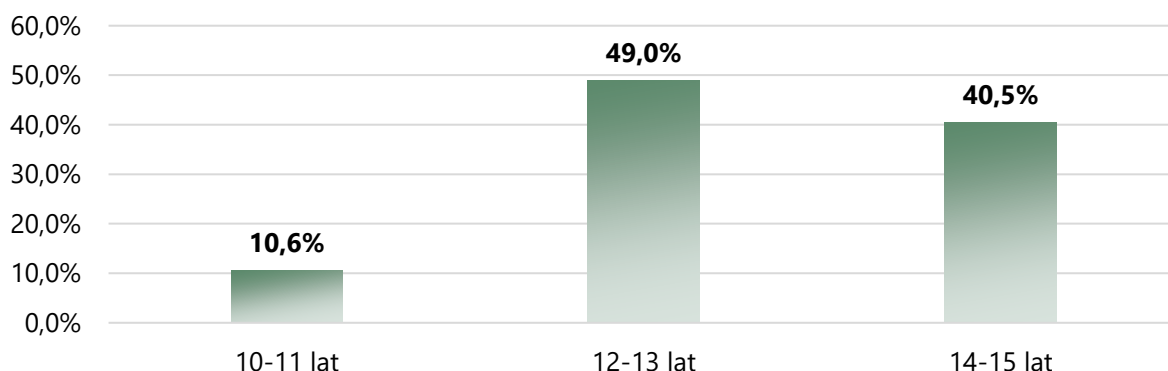
Rysunek 3. Płeć uczniów biorących udział w badaniu: N⁸=341

Podział ankietowanych ze względu na wiek przedstawiał się w sposób następujący. Blisko połowa uczniów biorących udział w badaniu, zadeklarowała wiek mieszczący się w przedziale 12-13 lat (49,0%). 40,5% respondentów wskazało na wiek 14-15 lat, z kolei 10,6% uczestników badania miało wówczas 10-11 lat.

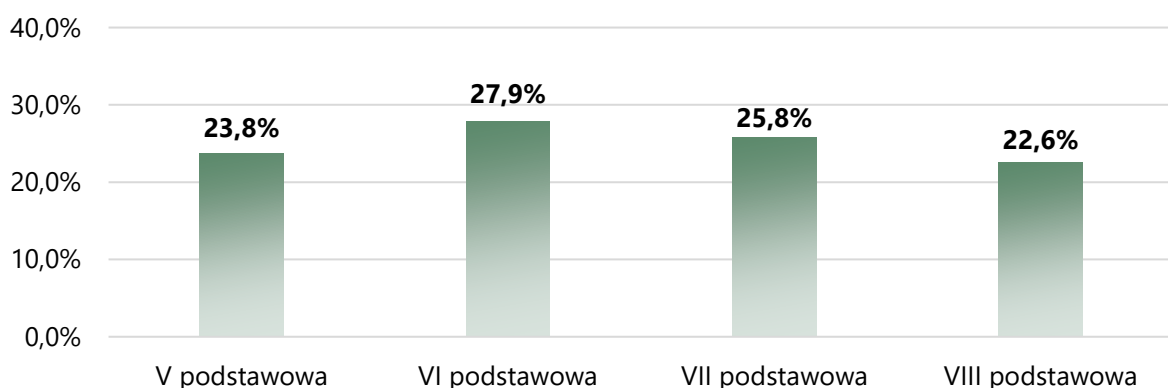
⁸ N oznacza wielkość próby badawczej, tzn. liczbę respondentów odpowiadających na pytanie.

Wykres 3. Wiek uczniów: N=341

Poniższy wykres prezentuje strukturę badanej próby w podziale na przynależność do danej klasy. Najwięcej ankietowanych uczniów uczęszczało w momencie badania do klasy VI szkoły podstawowej (27,9%), średnio co czwarty badany wskazał na klasę VII (25,8%), 23,8% – na klasę V, natomiast uczniowie klasy VIII stanowili 22,6% badanej próby.

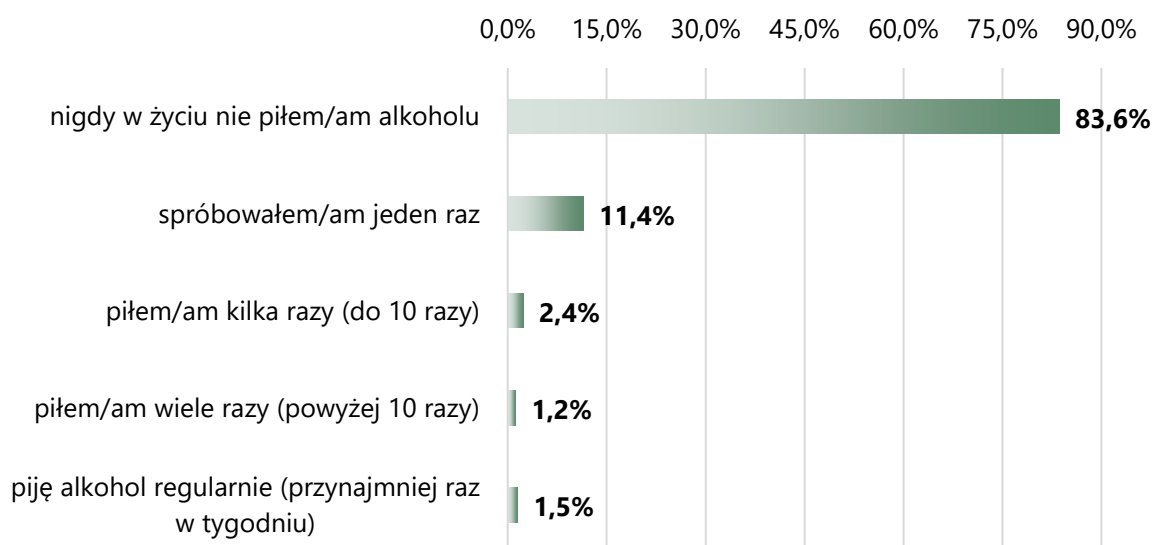
Wykres 4. Klasa: N=341

PROBLEM ALKOHOLOWY

Pierwsze z analizowanych pytań dotyka problemu spożywania alkoholu przez uczniów z Miasta Ostrów Mazowiecka. Zebrany materiał badawczy wskazuje, że kontakt z alkoholem miało 16,5% badanych uczniów, w tym 11,4% spożyło go jednokrotnie, 2,4% piło alkohol kilka razy (do 10 razy), natomiast 1,2% – wiele razy (powyżej 10 razy). 1,5% respondentów zadeklarowało, iż regularnie sięga po napoje alkoholowe (przynajmniej raz w tygodniu).

Wykres 5. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się pić alkohol? N=341

Następne pytanie zostało skierowane do uczniów, którzy w poprzednim pytaniu zadeklarowali sięgnięcie kiedykolwiek po alkohol i miało na celu określenie okoliczności, w jakich sięgnęli po tego typu substancje po raz pierwszy. Z poniższych informacji wynika, że 37,0% badanych po raz pierwszy spróbowało alkoholu w domu (20 osób), a 16,7% respondentów zadeklarowało, że miało to miejsce w towarzystwie rodziny. 14,8% badanych przyznało, że miało to miejsce podczas spotkania ze znajomymi, w przypadku 13,0% osób – na dyskotecę/imprezie, natomiast 11,1% respondentów przyznało, że były to inne okoliczności, gdzie wskazywano m.in., że to rodzice podali im alkohol. 5,6% ankietowanych przeszło inicjację alkoholową na wyjeździe wakacyjnym, natomiast 1,9% ankietowanych przyznało, że miało to miejsce na terenie szkoły. 2 uczestników badania pominęło to pytanie.

Tabela 5. W jakich okolicznościach spróbowałeś/aś pierwszy raz alkoholu? N=54

Odpowiedź	%	Liczba odp.
W domu	37,0	20
Z rodziną	16,7	9
Na spotkaniu ze znajomymi	14,8	8
Na dyskotecę/imprezie	13,0	7
W innych okolicznościach	11,1	6
Na wyjeździe wakacyjnym	5,6	3
W szkole	1,9	1
Na wagarach	0,0	0

Uczniów poproszono również o określenie rodzaju alkoholu, który spożywali. Z udzielonych odpowiedzi wynika, że 72,2% badanych próbowało piwa, z kolei co czarty wskazał na wódkę i wino (po 25,9%). 20,4% ankietowanych przyznało, że spożywali szampana, w przypadku 14,8% osób było to whisky lub nalewka, natomiast po 7,4% respondentów deklarowało spożywanie likieru lub innych substancji, wśród których wymieniono m.in. *bimber*. 2 uczestników badania pominęło to pytanie.

Tabela 6. Jaki rodzaj alkoholu próbowałeś/aś? N=54

Odpowiedź	%	Liczba odp.
Piwo	72,2	39
Wódka	25,9	14
Wino	25,9	14
Szampan	20,4	11
Whisky	14,8	8
Nalewka	14,8	8
Likier	7,4	4
Inny	7,4	4

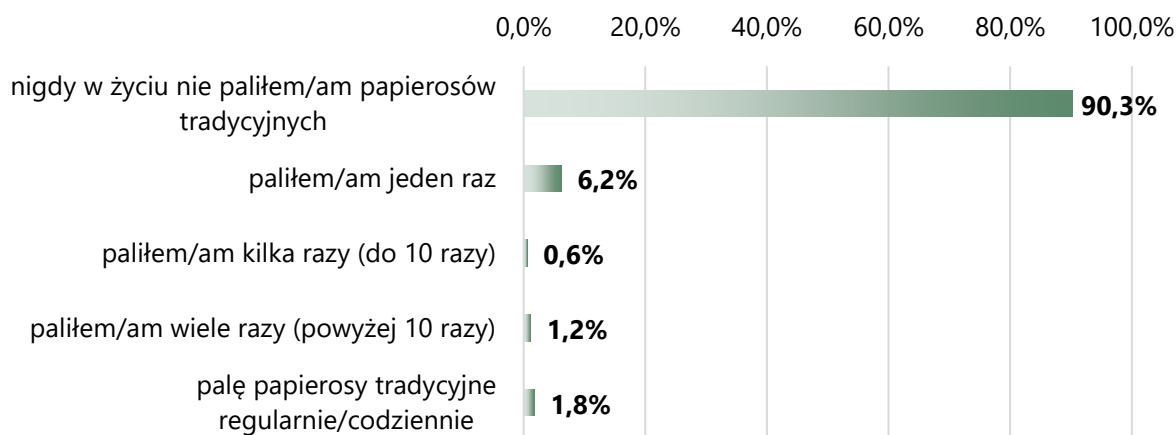
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

PROBLEM NIKOTYNOWY

W dalszej kolejności badaniu poddana została częstotliwość sięgania przez uczniów po papierosy tradycyjne (wyroby tytoniowe, z pominięciem e-papierosów) oraz e-papierosy.

Z deklaracji młodych respondentów wynika, że kontakt z tradycyjnymi wyrobami tytoniowymi miało łącznie 9,8% ankietowanych, wśród których 6,2% paliło je jednokrotnie, 0,6% – kilka razy (do 10 razy), natomiast 1,2% badanych – wiele razy (powyżej 10). Ponadto 1,8% uczestników badania przyznało, że sięga po papierosy tradycyjne regularnie.

Wykres 6. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się palić papierosy tradycyjne? N=341

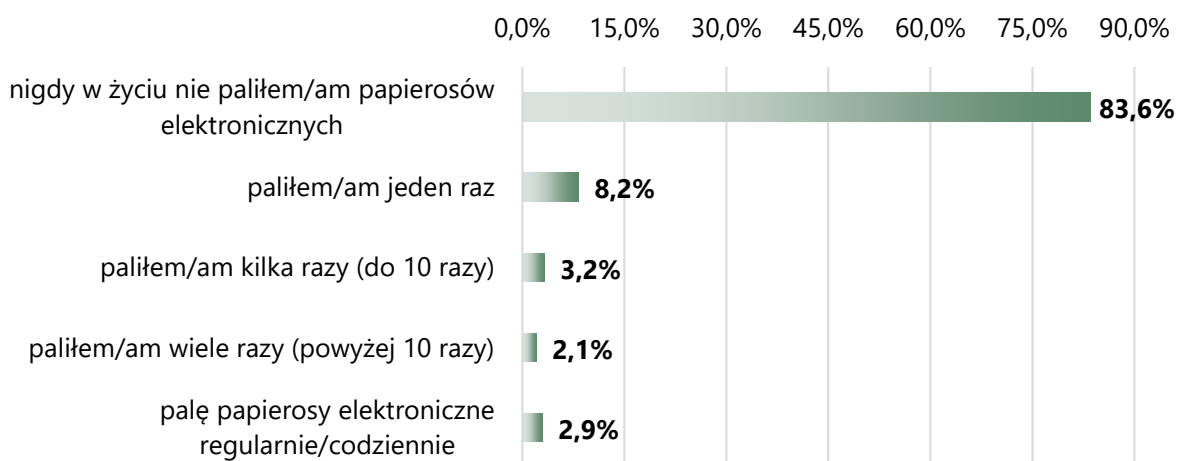
Z przeprowadzonego badania wynika, że najczęściej respondentów po raz pierwszy sięgnęło po papierosy tradycyjne podczas spotkania ze znajomymi – wskazało na to aż 43,3% ankietowanych (13 osób). Kolejne najczęściej wskazywane okoliczności to dom oraz inne sytuacje, do których zaliczono *spotkanie z przyjaciółką* oraz *namowę wujka* (po 5 osób, tj. 16,7%). Po 10,0% badanych zadeklarowało, że miało to miejsce w szkole lub podczas wagarów (po 3 osoby). Najrzadziej wskazywano na wyjazd wakacyjny (1 osoba, tj. 3,3%). Dane te wskazują na dominującą rolę środowiska rówieśniczego jako czynnika ryzyka w inicjacji kontaktu z substancjami psychoaktywnymi. 3 uczestników badania pominęło to pytanie.

Tabela 7. W jakich okolicznościach spróbowałeś/aś pierwszy raz papierosów tradycyjnych? N=30

Odpowiedź	%	Liczba odp.
Na spotkaniu ze znajomymi	43,3	13
W domu	16,7	5
W innych okolicznościach	16,7	5
W szkole	10,0	3
Na wagarach	10,0	3
Na wyjeździe wakacyjnym	3,3	1
Na dyskotecę/imprezie	0,0	0
Z rodziną	0,0	0

Kontakt z e-papierosami miało więcej osób niż w przypadku papierosów tradycyjnych, bo aż 16,4% ankietowanych, wśród których 8,2% sięgnęło po nie jednokrotnie, 3,2% – kilka razy (do 10 razy), 2,1% – wiele razy (powyżej 10 razy), a 2,9% uczestników badania deklaruje, że używa ich regularnie/codziennie.

Wykres 7. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się palić papierosy elektroniczne? N=341

Analiza uzyskanych danych wskazuje, że dominującym kontekstem pierwszego kontaktu z papierosami elektronicznymi były spotkania ze znajomymi – taką odpowiedź wskazało 57,4% respondentów (31 osób). Na drugim miejscu znalazł się dom, gdzie inicjację zadeklarowało 22,2% badanych (12 osób). Pozostałe okoliczności wskazywane były znacznie rzadziej: 7,4% respondentów wskazało inne sytuacje, gdzie wyróżniono m.in. *spotkanie z kuzynką* oraz *wycieczkę szkolną* (4 osoby), 5,6% podało szkołę (3 osoby), a po 1,9% odpowiedzi dotyczyło wagarów, wyjazdu wakacyjnego, dyskoteki lub imprezy oraz kontaktów z rodziną (po 1 osobie). Wyniki te po raz kolejny potwierdzają kluczowe znaczenie środowiska rówieśniczego w procesie inicjacji, przy jednoczesnym marginalnym udziale dorosłych w tym zakresie.

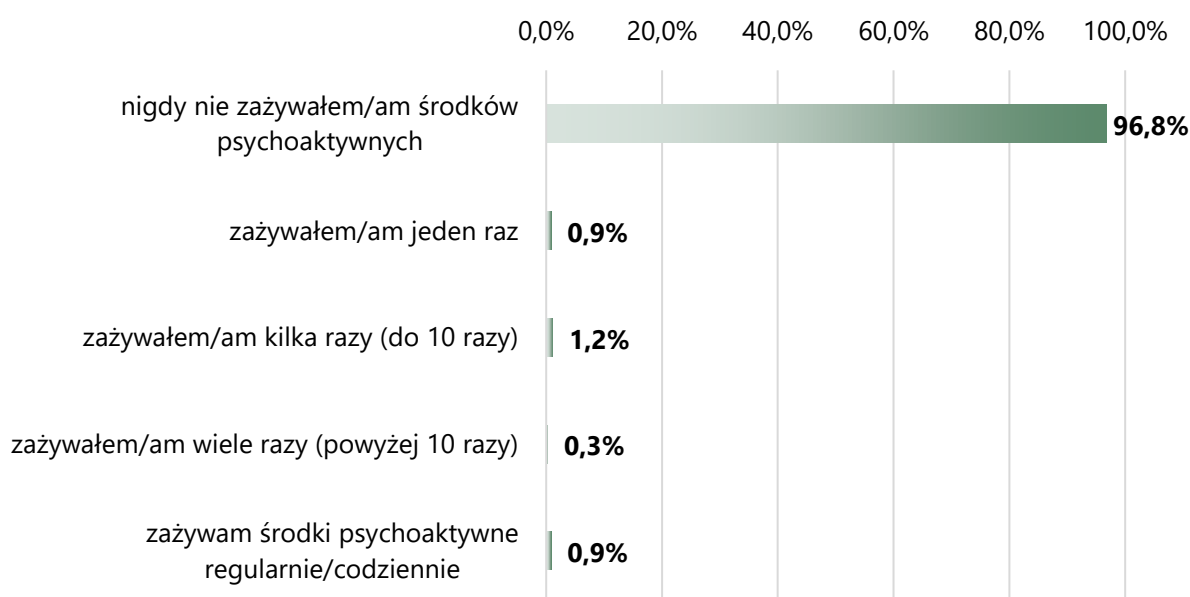
Tabela 8. W jakich okolicznościach spróbowałeś/aś pierwszy raz papierosów elektronicznych? N=54

Odpowiedź	%	Liczba odp.
Na spotkaniu ze znajomymi	57,4	31
W domu	22,2	12
W innych okolicznościach	7,4	4
W szkole	5,6	3
Na wagarach	1,9	1
Na wyjeździe wakacyjnym	1,9	1
Na dyskotecce/imprezie	1,9	1
Z rodziną	1,9	1

PROBLEM NARKOTYKOWY

Następny z analizowanych obszarów dotyczył zażywania środków psychoaktywnych. W celu dogłębnej analizy tego problemu, respondentom zadano pytanie o to ile razy w życiu zdarzyło im się zażywać tego typu substancje. Z odpowiedzi uczniów wynika, że 0,9% z nich sięgnęło po substancje psychoaktywne jednokrotnie, 1,2% – kilka razy (do 10 razy), 0,3% – wiele razy (powyżej 10 razy), natomiast kolejne 0,9% badanych robi to regularnie/codziennie.

Wykres 8. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się zażywać środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=341

W przypadku pierwszego kontaktu z narkotykami, najwięcej respondentów wskazało na spotkania ze znajomymi jako okoliczność inicjacji – taką odpowiedź podało 36,4% badanych (4 osoby). Kolejne trzy kategorie – dom, wagary oraz dyskoteka lub impreza – uzyskały po 18,2% wskazań każda (po 2 osoby), co świadczy o ich podobnym znaczeniu jako środowisk sprzyjających eksperymentowaniu z narkotykami. Szkoła została wskazana przez 9,1% respondentów (1 osoba). Dane te podkreślają istotną rolę środowisk rówieśniczych oraz nieformalnych sytuacji pozaszkolnych w inicjowaniu sięgania po substancje odurzające.

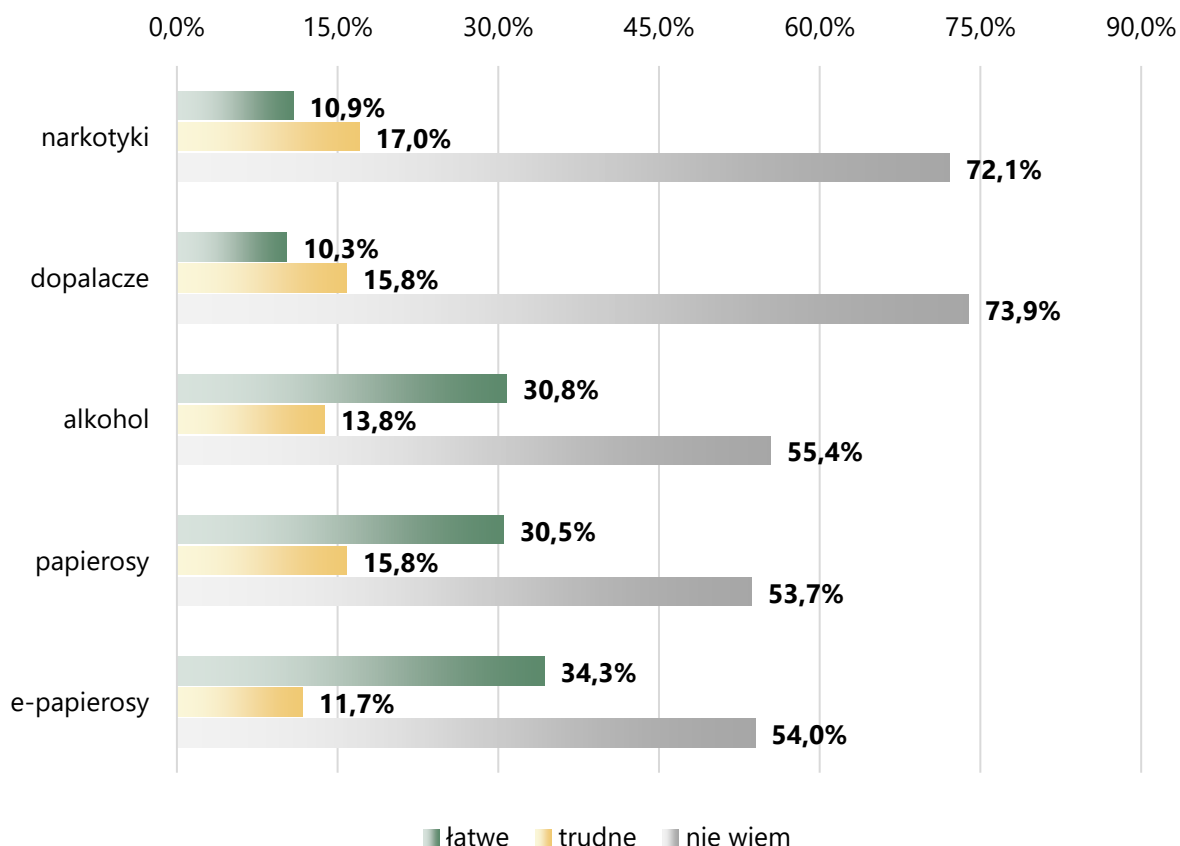
Tabela 9. W jakich okolicznościach spróbowałeś/aś pierwszy raz środków psychoaktywnych (narkotyków, dopalaczy, leków w celu odurzenia)? N=11

Odpowiedź	%	Liczba odp.
Na spotkaniu ze znajomymi	36,4	4
W domu	18,2	2
Na wagarach	18,2	2
Na dyskotecę/imprezie	18,2	2
W szkole	9,1	1
Z rodziną	0,0	0
Na wyjeździe wakacyjnym	0,0	0
W innych okolicznościach	0,0	0

W następnej części badania uczniowie zostali poproszeni o ocenę dostępności środków psychoaktywnych w swojej miejscowości. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, znaczna większość ankietowanych nie posiada wiedzy w zakresie dostępności substancji psychoaktywnych. Największą dostępnością charakteryzują się e-papierosy, alkohol i papierosy tradycyjne – są one łatwo dostępne dla średnio co trzeciego młodego mieszkańca Miasta. Zebrany materiał badawczy wykazał, że:

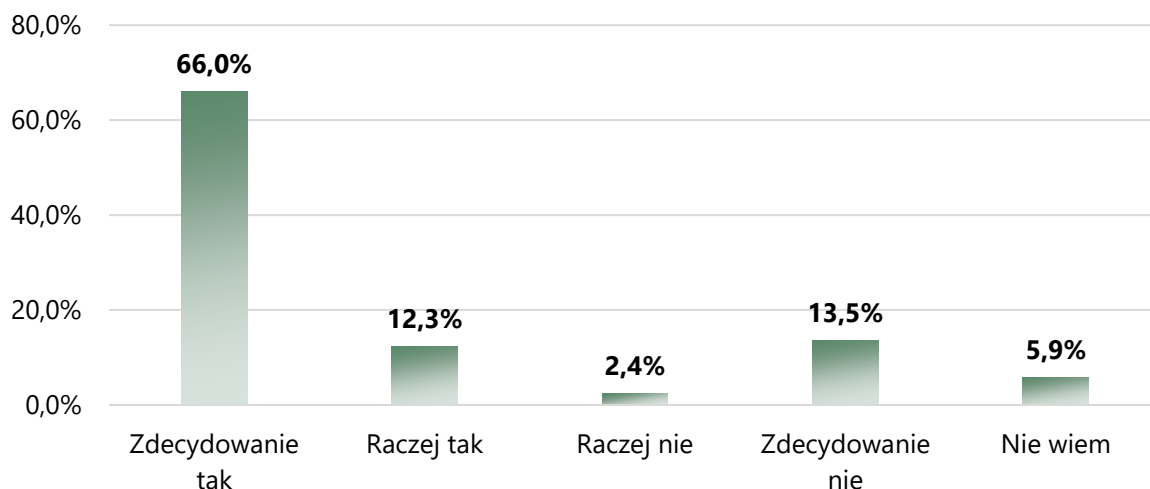
- narkotyki są łatwe do zdobycia dla 10,9% ankietowanych, a trudne dla 17,0% badanych,
- dopalacze są łatwe do zdobycia dla 10,3% badanych, a trudne dla 15,8%,
- alkohol jest łatwy do zdobycia dla 30,8% badanych, a trudny dla 13,8%,
- papierosy są łatwe do zdobycia dla 30,5% respondentów, a trudne dla 15,8%,
- e-papierosy są łatwe do zdobycia dla 34,3% młodych mieszkańców, a trudne dla 11,7%.

Wykres 9. Gdybyś chciał/a zdobyć narkotyki, dopalacze, alkohol, papierosy oraz e-papierosy w swojej miejscowości byłoby to: N=341

Większość respondentów postrzega zażywanie substancji psychoaktywnych jako zjawisko niebezpieczne – aż 66,0% z nich udzieliło odpowiedzi „zdecydowanie tak”, a kolejne 12,3% wskazało odpowiedź „raczej tak”. Łącznie więc 78,3% badanych wykazuje świadomość ryzyka związanego z używaniem narkotyków, dopalaczy i innych tego typu środków. Jednocześnie niepokojący jest fakt, że aż 13,5% respondentów uważa, iż zażywanie tych substancji zdecydowanie nie jest niebezpieczne, a kolejne 2,4% wybrało odpowiedź „raczej nie”. Oznacza to, że ponad 15% badanych nie dostrzega realnych zagrożeń związanych z używaniem substancji psychoaktywnych. Dodatkowo 5,9% osób zadeklarowało brak zdania na ten temat. Wyniki te wskazują na potrzebę dalszych działań edukacyjnych i profilaktycznych, szczególnie ukierunkowanych na budowanie świadomości zagrożeń zdrowotnych, społecznych i prawnych wynikających z używania substancji psychoaktywnych, zwłaszcza wśród młodzieży.

Wykres 10. Czy uważasz, że zażywanie substancji psychoaktywnych (narkotyków, dopalaczy, itp.) jest niebezpieczne? N=341

Analiza przekonań respondentów odnośnie substancji psychoaktywnych ujawnia szereg istotnych wniosków, szczególnie w kontekście poziomu świadomości zagrożeń oraz społecznych norm dotyczących używek.

Największą zgodność odnotowano w stwierdzeniu, że **alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia** – aż 64,2% respondentów *zdecydowanie się zgadza*, a 25,2% *raczej się zgadza*. Podobnie wysoki poziom świadomości dotyczy uzależniającego potencjału dopalaczy – 63,9% badanych *zdecydowanie zgadza się*, że **od dopalaczy można się uzależnić tak samo jak od narkotyków**, a 29,0% *raczej się zgadza*.

Zdecydowana większość respondentów nie akceptuje sięgania po narkotyki i dopalacze – aż 71,9% *zdecydowanie nie zgadza się* ze stwierdzeniem, że **to normalne, że osoby w ich wieku próbują narkotyków lub dopalaczy**, a 15,5% *raczej się nie zgadza*. Również przekonanie, że **bez alkoholu nie ma dobrej zabawy**, zostało odrzucone przez większość – 65,7% *zdecydowanie się nie zgadza*, a 20,5% *raczej się nie zgadza*.

Stwierdzenie, że **osoby w moim wieku piją regularnie alkohol**, spotkało się z wyraźnym sprzeciwem: 70,1% *zdecydowanie nie zgadza się*, a 18,2% *raczej się nie zgadza*, co sugeruje, że normy społeczne nie akceptują regularnego picia alkoholu przez młodzież.

Stwierdzenie „**Jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni**” spotkało się ze zdecydowanym sprzeciwem ze strony większości respondentów. Aż 58,9% osób *zdecydowanie nie zgadza się* z tym twierdzeniem, a kolejne 27,0% *raczej się nie zgadza*. Oznacza to, że ponad 85% badanych odrzuca fałszywe przekonanie o możliwości „kontrolowanego” używania narkotyków bez ryzyka uzależnienia.

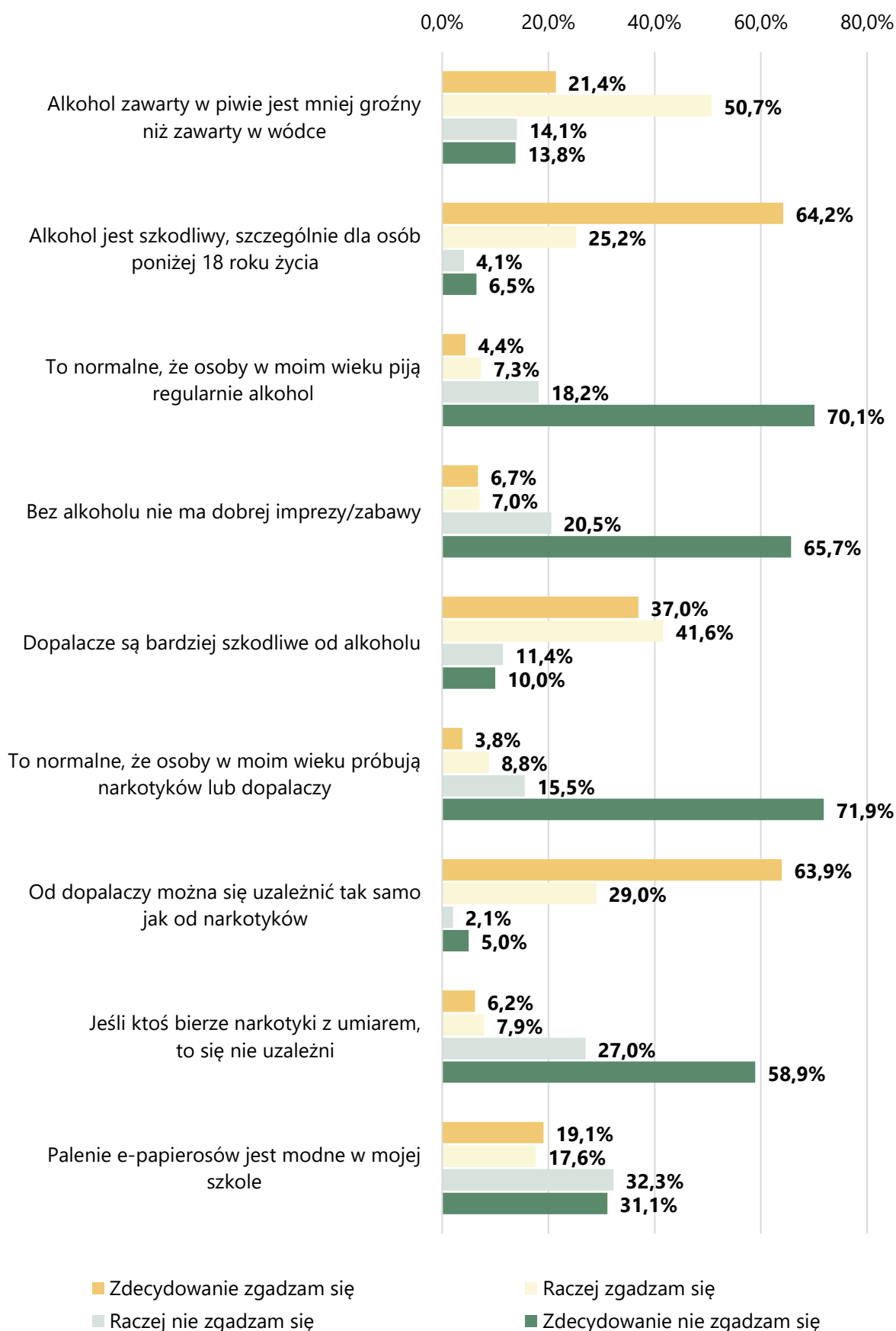
Nieco bardziej podzielone opinie pojawiły się przy stwierdzeniu **dopalacze są bardziej szkodliwe od alkoholu** – 37,0% respondentów *zdecydowanie się zgadza*, 41,6% *raczej się zgadza*, natomiast 21,4% wyraziło odmienne zdanie, co może wskazywać na częściową niepewność lub brak wiedzy w tym obszarze.

W odniesieniu do mody na e-papierosy, odpowiedzi były bardziej rozproszone – 19,1% *zdecydowanie się zgadza*, że **palenie e-papierosów jest modne w ich szkole**, 17,6% *raczej się zgadza*, ale aż 63,4% respondentów wyraziło przeciwną opinię (32,3% *raczej się nie zgadza*, 31,1% *zdecydowanie się nie zgadza*).

Warto również odnotować, że 21,4% badanych *zdecydowanie zgadza się* ze stwierdzeniem, że **alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż w wódce**, a 50,7% *raczej się zgadza*, co może świadczyć o istnieniu utrwalonego społecznie mitu bagatelizującego ryzyko związane z piwem jako formą alkoholu.

Podsumowując, choć większość respondentów prezentuje wysoką świadomość zagrożeń wynikających z używania substancji psychoaktywnych, w niektórych obszarach – zwłaszcza dotyczących alkoholu i dopalaczy – nadal występują niepokojące przekonania wymagające uzupełnienia wiedzy i działań profilaktycznych.

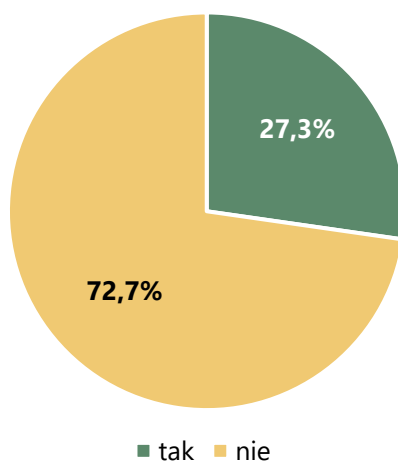
Wykres 11. Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych: N=341

PRZEMOC

Kolejny obszar tematyczny badania miał na celu zweryfikowanie skali zjawiska problemu przemocy z perspektywy najmłodszych członków społeczeństwa. Badanie wykazało, że co czwarty młody mieszkaniec Miasta doświadczył przemocy w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie (27,3%).

Wykres 12. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy? N=341

W kolejnym pytaniu uczniów poproszono o wskazanie, kto stosował wobec nich przemoc. Z udzielonych odpowiedzi wynika, że najczęściej podobnych zachowań dopuszczali się uczniowie z ich szkoły (46 osób, tj. 52,3%) lub rodzeństwo (24 osoby, tj. 27,3%). W dalszej kolejności wskazywano na inne osoby, wśród których wymieniano m.in. *osoby spotkane na zajęciach dodatkowych* oraz *osoby poznane przez Internet* (17 osób, tj. 19,3%), kolegów/koleżanki spoza szkoły (16 osób, tj. 18,2%), rodziców (4 osoby, tj. 4,6%) oraz dziadków (2 osoby tj. 2,3%). 5 ankietowanych pominęło to pytanie.

Tabela 10. Kto stosował wobec Ciebie przemoc? N=88

Odpowiedź	%	Liczba odp.
Uczniowie z mojej szkoły	52,3	46
Rodzeństwo	27,3	24
Inne osoby	19,3	17
Koleżdy/koleżanki spoza szkoły	18,2	16
Rodzice	4,6	4
Dziadkowie	2,3	2

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Dane wskazują na niepokojąco wysoki odsetek młodych osób, które doświadczyły różnego rodzaju przemocy lub zachowań naruszających ich komfort psychiczny i fizyczny. 47,1% respondentów (41 osób) zadeklarowało, że ktoś zachowywał się wobec nich w sposób, który sprawił, że czuli się niekomfortowo lub zawstydzeni. Ten rodzaj doświadczeń, choć nie zawsze jednoznacznie identyfikowany jako przemoc, może mieć poważne konsekwencje emocjonalne i być wstępem do dalszych form nadużyć. 46,0% badanych (40 osób) wskazało, że byli przezywani, upokarzani, wyśmiewani lub straszeni. To typowe przejawy przemocy psychicznej i/lub rówieśniczej, które obniżają poczucie własnej wartości, pogłębiają izolację społeczną i mogą prowadzić do długofalowych problemów zdrowia psychicznego, w tym depresji i lęków. 42,5% respondentów (37 osób) przyznało, że doświadczyło przemocy fizycznej – byli bici, popychani, szarpani lub duszeni. Taki odsetek wskazuje, że co najmniej 4 na 10 osób doświadczających przemocy miało styczność z poważnym naruszeniem nietykalności cielesnej, co jest wysoce alarmującym sygnałem zarówno dla instytucji systemu oświaty, jak i opieki społecznej. 6 ankietowanych pominęło to pytanie.

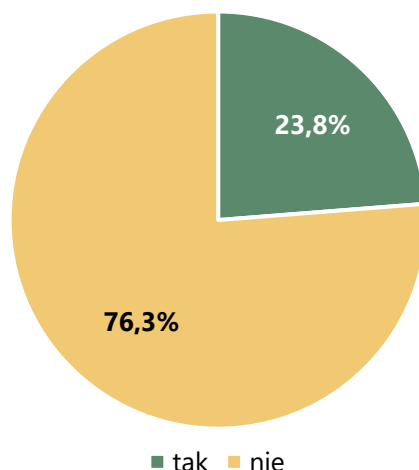
Tabela 11. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś? N=87

Odpowiedź	%	Liczba odp.
ktoś zachowywał się wobec mnie w sposób, który sprawił, że czułem/am się niekomfortowo lub byłem/am zawstydzony/a	47,1	41
ktoś mnie przezywał, groził mi, upokarzał, straszył, wyśmiewał itp.	46,0	40
ktoś mnie bił, kopał, szarpał, dusił, popychał, spoliczkował itp.	42,5	37

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Uczniowie zostali również zapytani, czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie, zdarzyło im się zastosować przemoc wobec drugiej osoby – twierdząco odpowiedziało 23,8% badanych, czyli niewiele mniej niż w przypadku osób deklarujących doświadczanie przemocy. Świadczy to o powszechności występowania tego zjawiska, zwłaszcza w relacjach rówieśniczych.

Wykres 13. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby? N=341

Uczniowie biorący udział w badaniu najczęściej przyznawali się do stosowania przemocy fizycznej (35 osób, tj. 47,3%) oraz psychicznej (34 osoby, tj. 46,0%). Niemniej jednak wyniki wskazują, iż zdarzały się również przypadki zachowań, które sprawiały, że inne osoby czuły się przy nich niekomfortowo lub były zawstydzone (23 osoby, tj. 31,1%). 7 ankietowanych pominęło to pytanie.

Tabela 12. Jakiego rodzaju przemoc zastosowałeś/aś? N=74

Odpowiedź	%	Liczba odp.
biłem/am kogoś, kopałem/am, szarpałem/aśm dusiłem/am, popychałem/am, spoliczkowałem/am itp.	47,3	35
przezywałem/am kogoś, groziłem/am komuś, upokarzałem/am kogoś, straszyłem/am, wyśmiewałem/am itp.	46,0	34
zachowywałem/am się wobec innych w sposób, który sprawił, że te osoby czuły się niekomfortowo lub były zawstydzone	31,1	23

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W kolejnym pytaniu poproszono respondentów o określenie wobec kogo zdarzyło im się użyć przemocy. Największa część ankietowanych wskazała na uczniów ze swojej szkoły lub rodzeństwo (po 33 osoby, tj. 42,9%). W dalszej kolejności wymieniano kolegów/koleżanki spoza szkoły (16 osób, tj. 20,8%), natomiast 6 osób wybrało odpowiedź „inne osoby”, wymieniając m.in. kuzynów (7,8%). 4 osoby pominęły to pytanie.

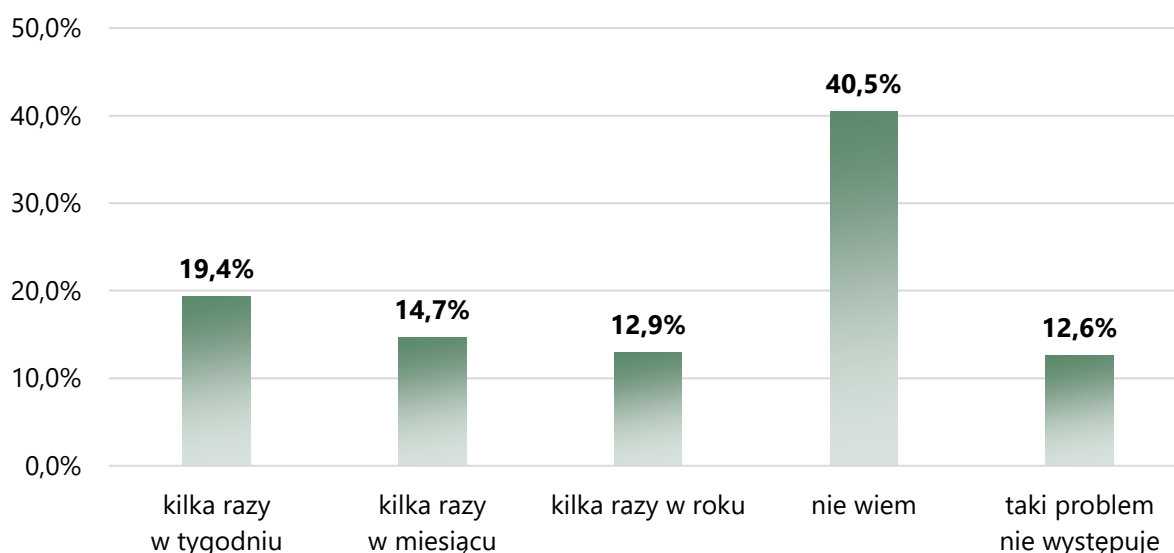
Tabela 13. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc? N=77

Odpowiedź	%	Liczba odp.
Uczniowie z mojej szkoły	42,9	33
Rodzeństwa	42,9	33
Kolegów/koleżanki spoza szkoły	20,8	16
Innych osób	7,8	6

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Przemoc rówieśnicza to powtarzające się, celowe działania podejmowane przez dzieci i młodzież wobec rówieśników, które mają na celu wyrządzenie im krzywdy lub uzyskanie przewagi. Jest ona dość powszechnym problemem, dlatego też poproszono uczestników badania o odniesienie się do tego zjawiska. Zapytano, czy obserwują oni problem przemocy między uczniami w swojej szkole – blisko połowa respondentów potwierdziła występowanie tego zjawiska w swojej placówce, przy czym 12,9% wskazało na częstotliwość kilka razy w roku, zdaniem 14,7% ma to miejsce kilka razy w miesiącu, natomiast 19,4% badanych deklaruje, iż problem ten pojawia się kilka razy w tygodniu.

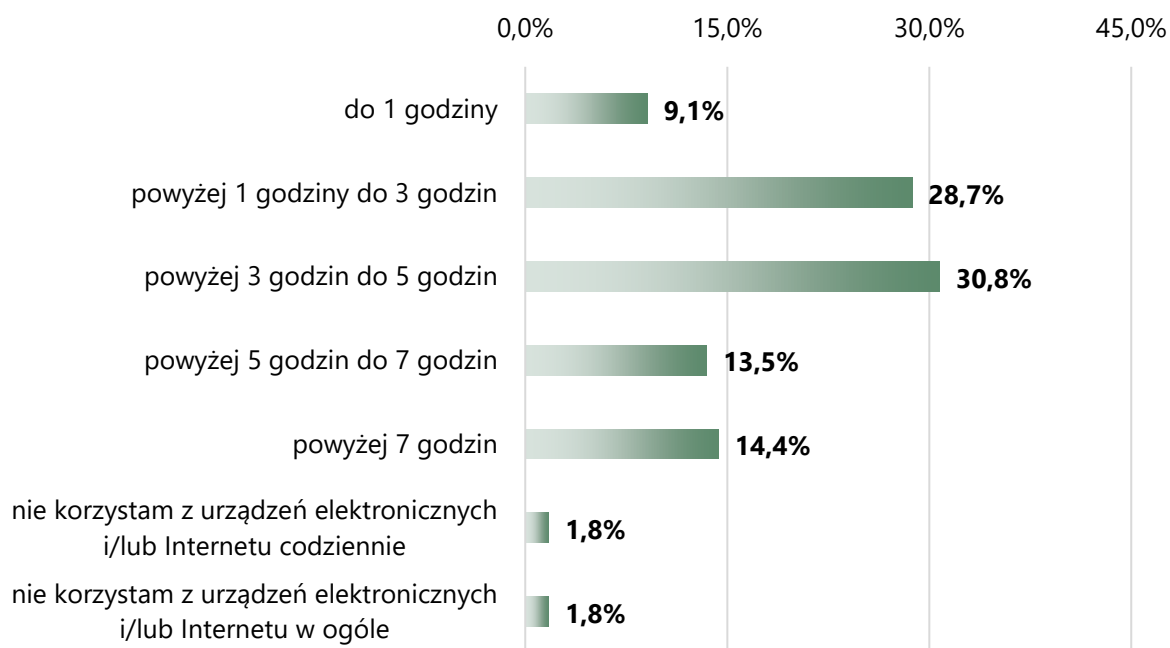
Wykres 14. Jak często obserwujesz w swojej szkole problem przemocy między uczniami? N=341

KORZYSTANIE Z URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH I INTERNETU

Kolejny obszar tematyczny badania miał na celu zweryfikowanie kwestii korzystania z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu przez uczniów z Miasta Ostrów Mazowiecka. Pierwsze pytanie dotyczyło czasu, jaki badani poświęcają na korzystanie z tego typu urządzeń w ciągu dnia. Badanie wykazało, że blisko co trzeci młody mieszkaniec przeznacza na tę czynność powyżej 3 do 5 godzin dziennie (30,8%), a średnio jedna czwarta ankietowanych – od 1 do 3 godzin (28,7%). 14,4% respondentów korzysta z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu powyżej 7 godzin dziennie, 13,5% badanych od 5 do 7 godzin dziennie, natomiast 9,1% – do 1 godziny w ciągu dnia. Po 1,8% badanych podało, że nie korzysta z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu codziennie lub nie robi tego w ogóle.

Wykres 15. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu? N=341

Dane dotyczące deklarowanych odczuć młodych osób w sytuacji braku dostępu do Internetu pokazują, że większość respondentów (69,5%) podchodzi do takiego scenariusza z umiarkowanym dystansem – odpowiedzieli oni, że czuliby się *raczej normalnie*, choć odczuliby pewien brak. To może świadczyć o względnie zrównoważonym podejściu do korzystania z Internetu oraz o zdolności do funkcjonowania bez stałego połączenia online.

Jednak blisko co czwarty badany (22,8%) zadeklarował, że *nie czułby się dobrze i trudno byłoby mu to wytrzymać*, co może wskazywać na silne przyzwyczajenie do obecności Internetu w codziennym życiu, a w niektórych przypadkach – na pierwsze symptomy uzależnienia od sieci i nowych technologii.

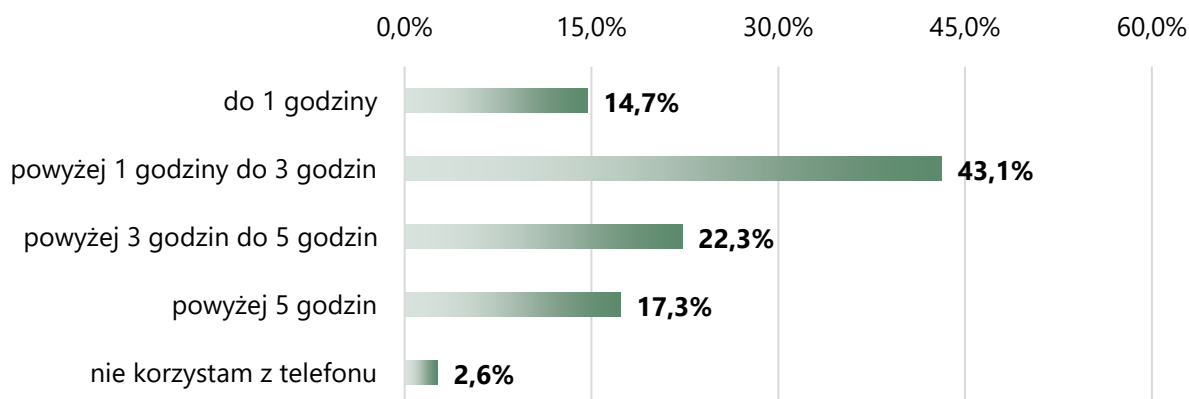
Najbardziej alarmująca jest odpowiedź 7,8% respondentów, którzy określili brak dostępu do Internetu jako sytuację, która byłaby dla nich *tragedią*. Choć to mniejszość, wynik ten nie powinien być bagatelizowany – blisko 1 na 13 osób uznaje Internet za zasób niezbędny do codziennego funkcjonowania, co może wskazywać na niepokojące uzależnienie lub brak alternatywnych źródeł relacji, rozrywki i wsparcia. 1 osoba pominęła to pytanie.

Tabela 14. Jakbyś się czuł/a, gdybyś przez tydzień nie miał/a dostępu do Internetu? N=334

Odpowiedź	%	Liczba odp.
Raczej normalnie, chociaż trochę by mi go brakowało	69,5	232
Niezbyt dobrze, trudno byłoby to wytrzymać	22,8	76
Bardzo źle, taka sytuacja byłaby dla mnie tragedią	7,8	26

Analiza danych dotyczących codziennego czasu korzystania z telefonu komórkowego pokazuje, że zdecydowana większość respondentów (82,7%) spędza z telefonem więcej niż godzinę dziennie, z czego 43,1% deklaruje użytkowanie w przedziale od 1 do 3 godzin dziennie – to największa grupa, co może świadczyć o dość powszechnym, ale umiarkowanym poziomie korzystania z urządzeń mobilnych. 22,3% korzysta z telefonu od 3 do 5 godzin, z kolei 17,3% spędza z telefonem ponad 5 godzin w ciągu dnia, co może budzić obawy w kontekście potencjalnego przeciążenia bodźcami cyfrowymi oraz ryzyka uzależnienia od urządzeń mobilnych. Dla kontrastu, tylko 14,7% badanych korzysta z telefonu do 1 godziny dziennie, a 2,6% w ogóle nie używa telefonu, co stanowi zdecydowaną mniejszość.

Wykres 16. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z telefonu? N=341

Analiza danych dotyczących sposobu korzystania z telefonu przez młode osoby wskazuje, że najwięcej czasu badani poświęcają na aktywności rozrywkowe i społecznościowe. Dwie najczęściej wskazywane odpowiedzi – portale społecznościowe oraz słuchanie muzyki (po 47,4%) – wyraźnie dominują wśród codziennych form użytkowania telefonu. Kolejne popularne czynności to korzystanie z różnych aplikacji (32,9%), oglądanie śmiesznych filmików i obrazków (31,1%), przeglądanie różnych stron internetowych (16,0%) – relatywnie niska wartość może sugerować spadek znaczenia klasycznego Internetu na rzecz aplikacji mobilnych i mediów społecznościowych. 15,1% uczestników badania wskazało na inne aktywności, wśród których wymieniono m.in. *korzystanie z tiktoka, gry, rozmowy z kolegami/koleżankami, naukę, czy też oglądanie filmów dla dorosłych*, z kolei pozostałe 6,3% respondentów wytypowało czytanie książek, co potwierdza stosunkowo niewielkie zainteresowanie formami użytkowania telefonu o charakterze edukacyjnym lub rozwojowym. 1 osoba pominęła to pytanie.

Tabela 15. Na czym najwięcej czasu spędzasz korzystając z telefonu? N=331

Odpowiedź	%	Liczba odp.
Na portalach społecznościowych	47,4	157
Słuchając muzyki	47,4	157
Korzystając z różnych aplikacji	32,9	109
Oglądając śmieszne filmiki, obrazki	31,1	103
Przeglądając różne strony internetowe	16,0	53
Inne	15,1	50
Czytając książki (e-booki)	6,3	21

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W ostatnim pytaniu bloku tematycznego dotyczącego korzystania z urządzeń elektronicznych, uczniowie zostali poproszeni o odpowiedź na pytanie, czy zdarzyło im się spotkać z wymienionymi sytuacjami w Internecie. Dane dotyczące doświadczeń młodych osób z niebezpiecznymi lub nieprzyjemnymi sytuacjami w Internecie wskazują, że zjawiska przemocy cyfrowej są powszechne, choć ich nasilenie bywa zróżnicowane w zależności od formy. Najczęściej zgłaszane sytuacje to:

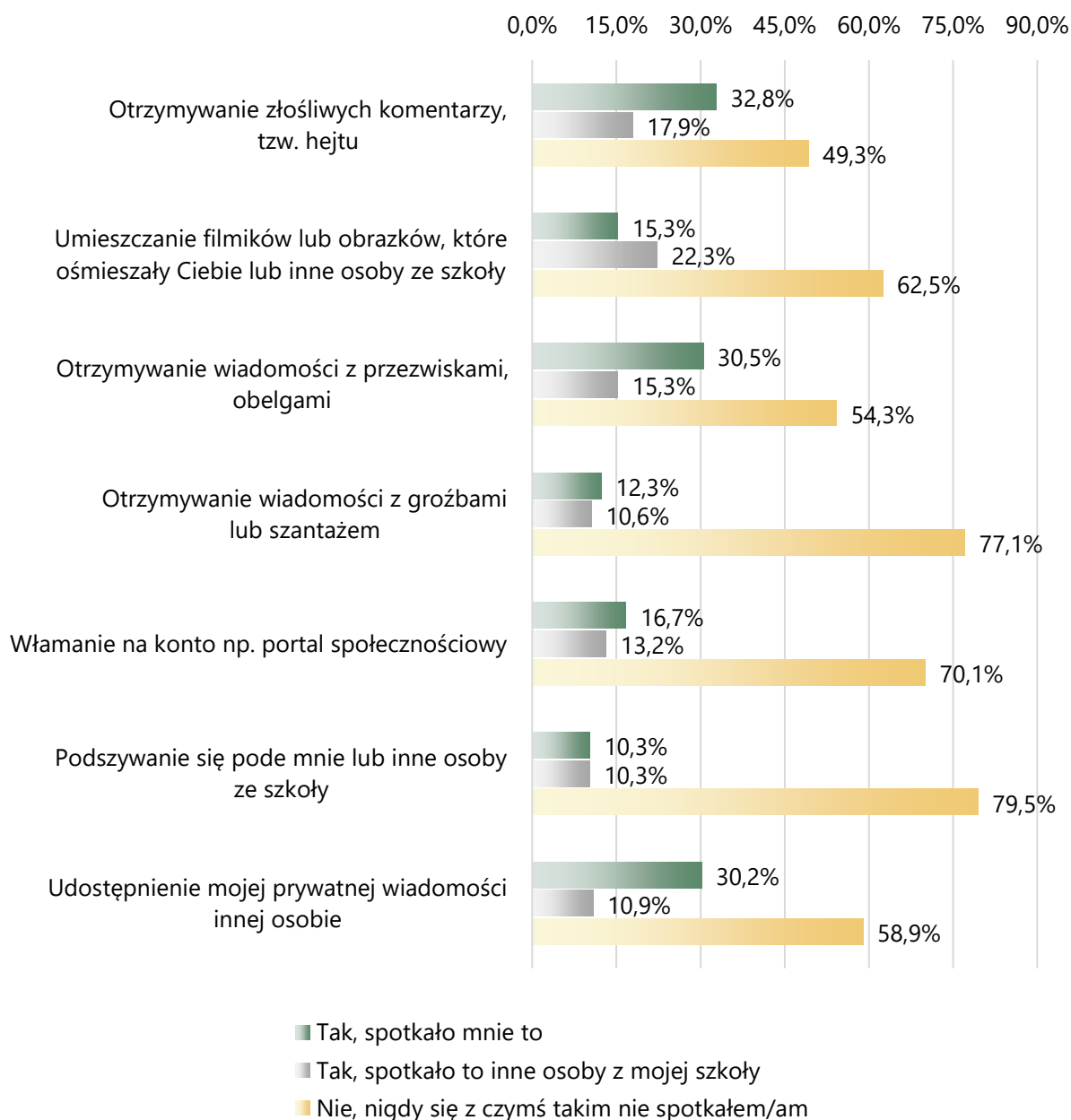
- otrzymywanie złośliwych komentarzy (tzw. hejtu) – 32,8% badanych doświadczyło tego osobiście, z kolei 17,9% zna osoby ze swojej szkoły, których to dotyczyło;
- otrzymywanie wiadomości z przezwiskami i obelgami – 30,5% uczniów zetknęło się z tym zjawiskiem bezpośrednio, a 15,3% – pośrednio;
- udostępnienie prywatnej wiadomości innej osobie bez zgody – 30,2% respondentów wskazało, że sytuacja ta dotknęła ich osobiście, natomiast w przypadku 10,9% ankietowanych dotyczyła kogoś z ich otoczenia.

Rzadziej, choć nadal zauważalnie, uczniowie doświadczali:

- umieszczania ośmieszających filmików lub obrazków – 15,3% wskazało, że dotyczyło to ich, z kolei 22,3% stwierdziło, że dotknęło to innych uczniów;
- włamań na konta społecznościowe – 16,7% badanych doświadczyło osobiście, natomiast 13,2% zna osoby dotknięte problemem;
- otrzymywania wiadomości z groźbami lub szantażem – 12,3% otrzymało podobne wiadomości osobiście, a 10,6% wie o podobnych sytuacjach wśród znajomych;
- podszywania się pod nich lub inne osoby ze szkoły – po 10,3% badanych doświadczyło tego osobiście lub miał z tym styczność ktoś z ich otoczenia.

Z drugiej strony, warto zauważyć, że blisko połowa uczniów (49,3%) nigdy nie doświadczyła hejtu, a znacząca większość badanych nie zetknęła się z podszywaniem (79,5%), groźbami (77,1%) czy włamaniami (70,1%). Mimo to, skala zjawiska cyberprzemocy jest na tyle znacząca, że wymaga systemowej reakcji.

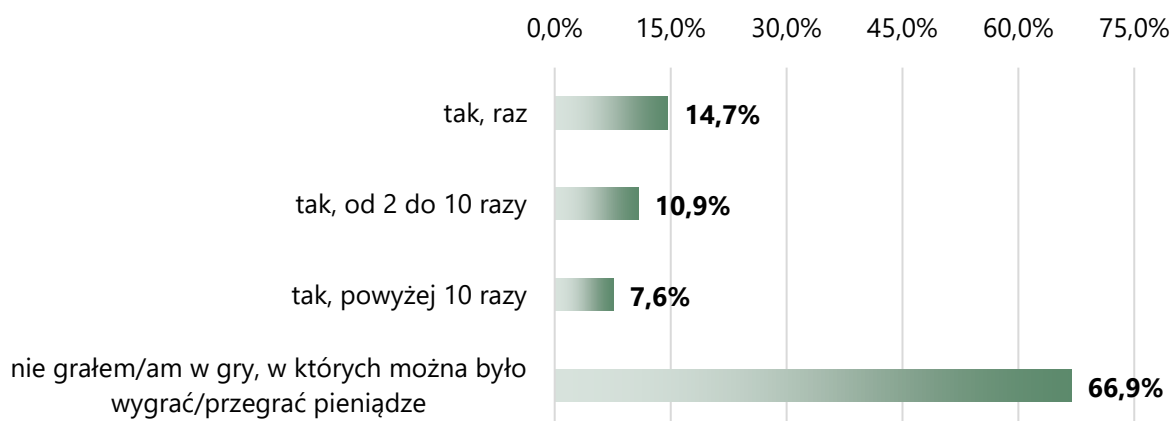
Wykres 17. Czy spotkałeś/aś się z takimi sytuacjami w Internecie? N=341

UCZESTNICTWO W GRACH HAZARDOWYCH

W celu określenia skali i zasięgu problemu grania w gry na pieniądze przez uczniów, respondentom zadano pytanie o to, czy zdarzyło im się grać w gry, w których wygraną lub przegraną były pieniądze w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie. Zebrany materiał badawczy wykazał, że w omawianym okresie podejmowało się tego 33,2% badanych. Wśród tych osób 14,7% grało w nie jednokrotnie, 10,9% – od 2 do 10 razy, z kolei 7,6% – powyżej 10 razy.

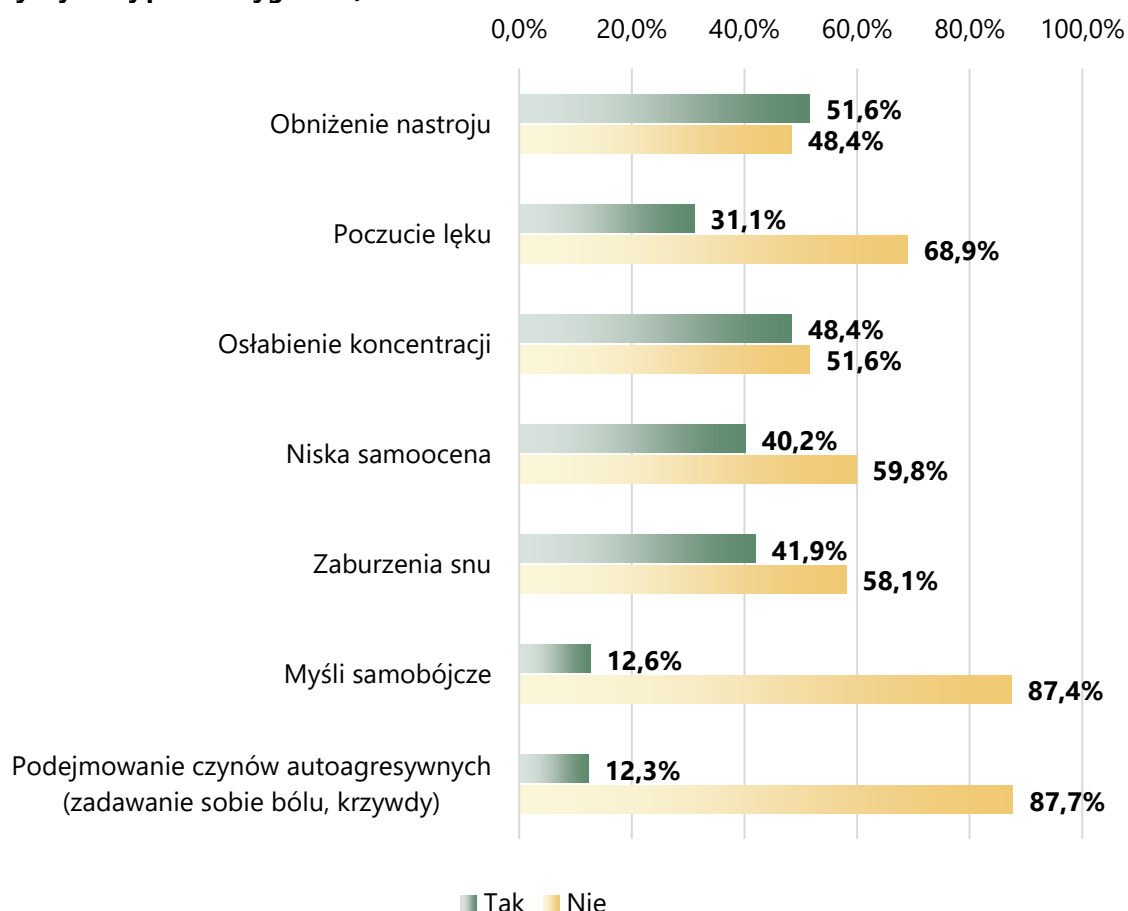
Wykres 18. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grałeś/aś w gry, w których można było wygrać/przegrać pieniądze (np. zdrażki, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=341

ZDROWIE PSYCHICZNE I POCZUCIE BEZPIECZEŃSTWA

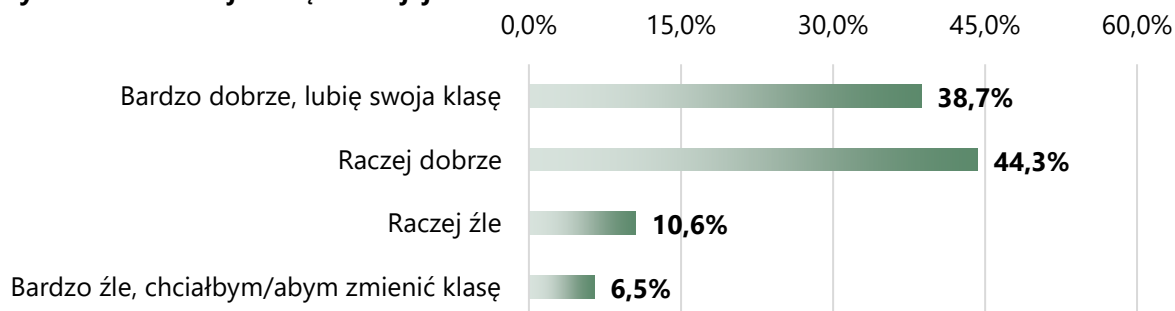
Analiza danych dotyczących kondycji psychicznej młodzieży w Mieście Ostrów Mazowiecka wskazuje, że znaczna część badanych doświadczyła w ostatnich 12 miesiącach poważnych trudności emocjonalnych. Najczęściej występujące objawy to: obniżenie nastroju – 51,6% respondentów przyznało, że przez co najmniej dwa tygodnie doświadczało takiego stanu, osłabienie koncentracji (48,4%), zaburzenia snu (41,9%), niska samoocena (40,2%) oraz poczucie lęku (31,1%). Na szczególne podkreślenie zasługują również dane dotyczące najpoważniejszych objawów kryzysu psychicznego, w tym myśli samobójcze, gdyż doświadczyło ich 12,6% młodych uczestników badania, a także czyny autoagresywne, jako że 12,3% przyznało się do podejmowania podobnych działań.

Wykres 19. Czy w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się u Ciebie takie stany jak (przynajmniej przez 2 tygodnie): N=341

Większość uczniów pozytywnie ocenia atmosferę w swojej klasie — 38,7% deklaruje, że czuje się w niej bardzo dobrze i ją lubi, a 44,3% ocenia relacje jako raczej dobre. Oznacza to, że ponad 83% respondentów ma przynajmniej pozytywny stosunek do swojego środowiska klasowego, co można uznać za czynnik ochronny w kontekście dobrostanu psychicznego i funkcjonowania społecznego młodzieży. Jednocześnie 10,6% badanych czuje się w klasie raczej źle, a 6,5% bardzo źle i chciałoby ją zmienić, co łącznie stanowi 17,1% uczniów z negatywnym odbiorem relacji klasowych. Choć jest to mniejszość, to jej istnienie sygnalizuje konieczność dalszego wzmacniania działań z zakresu integracji klasowej, profilaktyki przemocy rówieśniczej oraz wsparcia indywidualnego dla uczniów czujących się wykluczonymi. Wnioski te powinny być brane pod uwagę przy projektowaniu lokalnych usług społecznych i programów profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży.

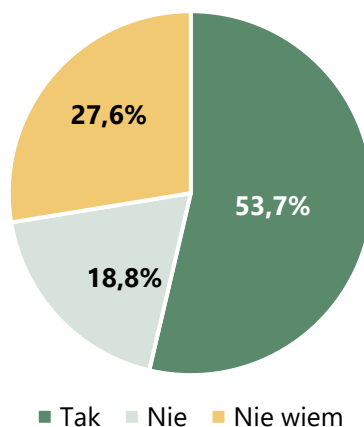
Wykres 20. Jak czujesz się w swojej klasie? N=341

W kontekście wcześniejszych danych dotyczących samopoczucia uczniów w klasie, odpowiedzi na pytanie o dostępność wsparcia ze strony dorosłych w szkole pokazują mieszany obraz poczucia bezpieczeństwa i zaufania w środowisku szkolnym. Tylko 53,7% uczniów deklaruje, że zna dorosłą osobę w szkole, do której mogłoby się zwrócić o pomoc. Jednocześnie aż 27,6% nie ma pewności, czy taka osoba istnieje, a 18,8% wprost stwierdza, że nie ma do kogo się zwrócić. Oznacza to, że blisko połowa uczniów nie ma wystarczająco ugruntowanego poczucia dostępności wsparcia dorosłych w sytuacjach trudnych, co jest niepokojące – zwłaszcza w kontekście wcześniej opisywanych problemów emocjonalnych, zaburzeń nastroju czy relacji rówieśniczych.

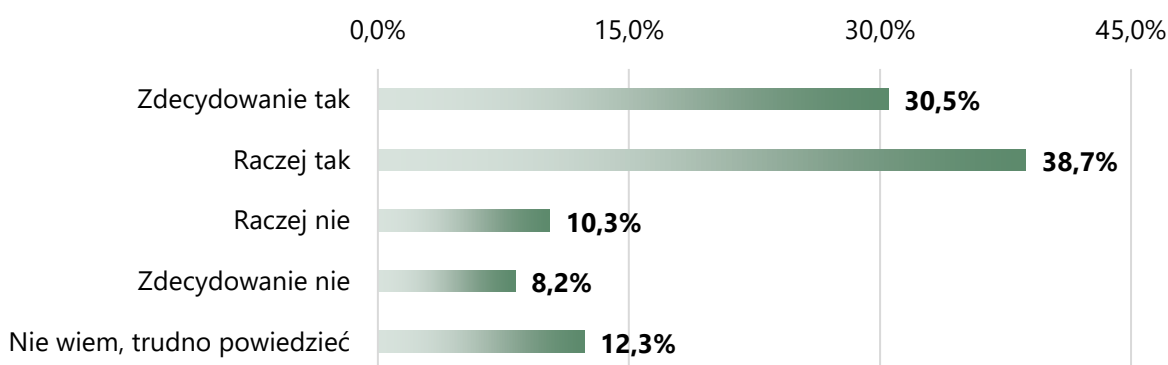
Wnioski te jednoznacznie wskazują na potrzebę wzmocnienia roli kadry pedagogicznej w obszarze budowania zaufania i dostępności emocjonalnej, a także konieczność działań informacyjno-edukacyjnych – uczniowie muszą wiedzieć, kto i w jakich sytuacjach może im realnie pomóc. Włączenie tych aspektów do lokalnej polityki społecznej może przełożyć się na lepsze funkcjonowanie młodzieży w środowisku szkolnym i ograniczenie ryzyk społecznych.

Wykres 21. Czy na terenie szkoły jest osoba dorosła, do której możesz zwrócić się o pomoc? N=341

Dane dotyczące samooceny uczniów w zakresie zadowolenia z siebie pozwalają na wstępne określenie ich dobrostanu psychicznego oraz poczucia własnej wartości – czynników istotnych z punktu widzenia profilaktyki problemów emocjonalnych i społecznych. Dane dotyczące samooceny młodzieży wskazują, że blisko 70% uczniów (30,5% „zdecydowanie tak” oraz 38,7% „raczej tak”) deklaruje zadowolenie z siebie, co można interpretować jako przejaw pozytywnej samooceny i względnej stabilności emocjonalnej. Jednak niemal co piąty uczeń (18,5%) przyznaje, że raczej nie lub zdecydowanie nie jest zadowolony z siebie, a pozostałe 12,3% nie potrafi jednoznacznie odpowiedzieć na to pytanie, co może świadczyć o niepewności, zagubieniu lub braku ukształtowanego obrazu własnej osoby. Taki rozkład odpowiedzi sugeruje, że mimo dominującego trendu pozytywnego, istnieje duża grupa młodych osób wymagających wsparcia w budowaniu poczucia własnej wartości i kompetencji emocjonalnych.

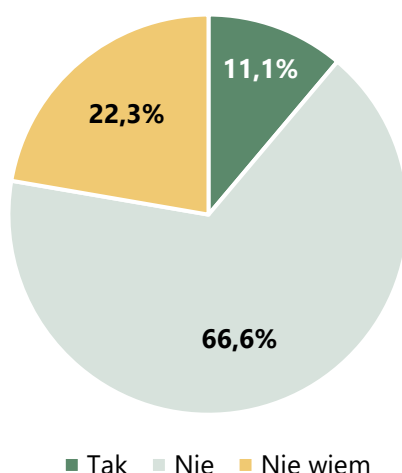
Wykres 22. Czy jesteś zadowolony z siebie? N=341

Analiza danych dotyczących postrzegania potrzeby wsparcia psychologicznego wśród młodzieży pokazuje, że zaledwie 11,1% respondentów deklaruje, że dostrzega taką potrzebę. To relatywnie niski odsetek, zwłaszcza w kontekście wcześniej omawianych danych dotyczących obniżonego nastroju, lęku, zaburzeń snu czy niskiej samooceny. Ponad 2/3 badanych (66,6%) nie widzi potrzeby korzystania z pomocy psychologa lub terapeuty, a pozostałe 22,3% nie ma zdania na ten temat. Taki rozkład odpowiedzi może świadczyć o niskiej świadomości w zakresie zdrowia psychicznego, braku gotowości do sięgnięcia po pomoc lub o stygmatyzacji korzystania z usług psychologicznych.

W kontekście polityki społecznej oraz lokalnych działań profilaktycznych i edukacyjnych istotne będzie wzmacnianie kompetencji emocjonalnych uczniów, budowanie zaufania do specjalistów oraz promowanie korzystania z pomocy jako elementu troski o siebie, a nie oznaki słabości. Szczególną uwagę warto zwrócić na grupę niezdecydowanych – ich otwartość na temat może być punktem wyjścia do skutecznych działań informacyjnych i wspierających.

Wykres 23. Czy dostrzegasz potrzebę wsparcia (np. rozmowy z psychologiem, terapeutą)? N=341

Dane dotyczące oczekiwanych form wsparcia wśród młodzieży z Miasta Ostrow Mazowiecka wskazują na niskie sprecyzowanie potrzeb w tym zakresie – aż 57,5% respondentów zadeklarowało, że „trudno powiedzieć”, jaka forma wsparcia byłaby dla nich najbardziej potrzebna. Taki wynik może świadczyć o braku świadomości w zakresie dostępnych możliwości pomocy lub o emocjonalnym dystansie do własnych problemów. Spośród konkretnych wskazań, najczęściej wybieranym rodzajem wsparcia była rozmowa z psychologiem – 37,2% uczniów uznało ją za najbardziej potrzebną. Pozostałe formy wsparcia uzyskały znacznie niższe wskazania: kampania informacyjna dotycząca zdrowia psychicznego – 10,6%, natomiast inne formy, takie jak kampanie informacyjne odnośnie szkodliwości używania substancji psychoaktywnych, czy też o tematyce udzielania pomocy osobom doznającym przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy zostały wskazane jedynie przez 4,4% badanych. Najmniejsze zainteresowanie wzbudziły: warsztaty profilaktyczne, rozmowa z terapeutą uzależnień oraz konsultacje online z psychologiem/terapeutą (po 3,5%). Wśród innych form

wsparcia wymieniono m.in. *rozmowy z najbliższymi, w tym rodzicami oraz przyjaciółmi* (11,5%). 1 osoba pominęła to pytanie.

Tabela 16. Jakie wsparcie byłoby dla Ciebie najbardziej potrzebne? N=113

Odpowiedź	%	Liczba odp.
Trudno powiedzieć	57,5	65
Rozmowa z psychologiem	37,2	42
Inne	11,5	13
Kampania informacyjna odnośnie zdrowia psychicznego	10,6	12
Kampania informacyjna odnośnie szkodliwości używania substancji psychoaktywnych	4,4	5
Kampania informacyjna odnośnie udzielania pomocy osobom doświadczającym przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy	4,4	5
Warsztaty profilaktyczne	3,5	4
Rozmowa z terapeutą uzależnień	3,5	4
Konsultacje on-line z psychologiem/terapeutą	3,5	4

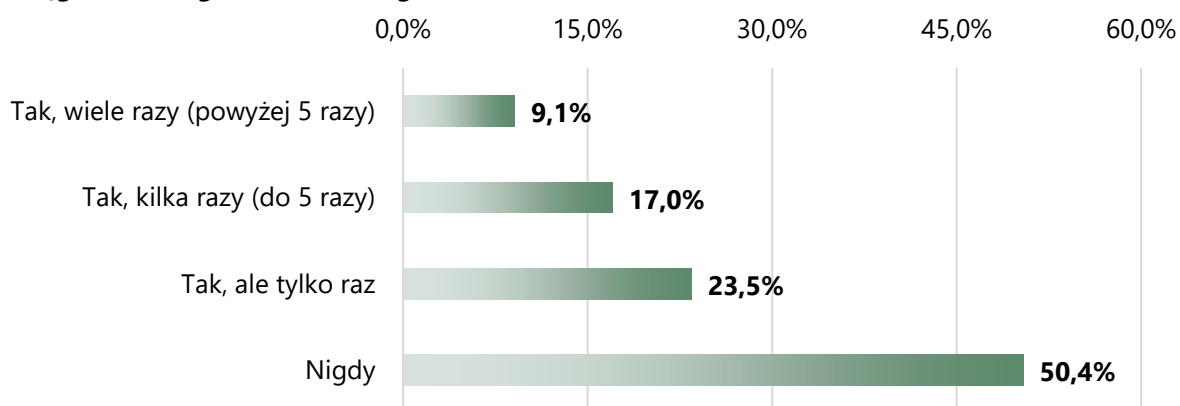
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

REALIZACJA OBOWIĄZKÓW SZKOLNYCH

Regularne uczestnictwo w zajęciach szkolnych jest jednym z podstawowych obowiązków ucznia i jednocześnie istotnym czynnikiem wpływającym na wyniki edukacyjne oraz dobrostan psychiczny młodzieży. W poniższej części zaprezentowano dane dotyczące skali zjawiska wagarów wśród uczniów oraz motywacji stojących za nieobecnościami, co pozwala lepiej zrozumieć wyzwania związane z realizacją obowiązku szkolnego na terenie Miasta.

Dane dotyczące obecności uczniów na zajęciach lekcyjnych w szkołach zlokalizowanych na terenie Miasta Ostrów Mazowiecka wskazują, że połowa respondentów (50,4%) deklaruje, iż nigdy nie była na wagarach w ostatnim roku szkolnym. Jednocześnie druga połowa badanych przyznaje się do opuszczania lekcji bez usprawiedliwienia, co może wskazywać na istotny obszar ryzyka w kontekście frekwencji szkolnej i zaangażowania edukacyjnego młodzieży. Najczęściej wskazywaną odpowiedzią było „tak, ale tylko raz” (23,5%), 17,0% uczniów przyznało, że opuściło lekcje kilka razy (do 5 razy), a 9,1% zadeklarowało, że wagary miały miejsce wielokrotnie (powyżej 5 razy) – co należy już traktować jako potencjalnie niepokojący sygnał wymagający głębszej analizy.

Wykres 24. Czy byłeś/aś na wagarach poza szkołą, mimo że trwały lekcje, nie będąc chorym/ą w ciągu ostatniego roku szkolnego? N=341

Analiza przyczyn opuszczania zajęć lekcyjnych przez uczniów na terenie Miasta Ostrów Mazowiecka pokazuje, że wagary rzadko są wynikiem poważnych problemów rodzinnych czy szkolnych, a znacznie częściej mają charakter incydentalny, wynikający z braku motywacji lub pobłażliwości otoczenia. Najczęściej wskazywaną przyczyną wagarów była zgoda rodziców (39,1%), co może sugerować niską świadomość konsekwencji takiego zachowania lub brak spójnej postawy wychowawczej. Kolejnym istotnym powodem była nuda (31,4%). Uczniowie często opuszczali lekcje również dlatego, że nie lubili konkretnego przedmiotu (19,5%) lub odczuwali stres związany z brakiem przygotowania do lekcji bądź sprawdzianu (17,8%). Równie wysoki odsetek wskazał kategorię "inne", wymieniając jako powód *dzień wagarowicza* lub *złe samopoczucie* (17,8%). Wskazania na opcję „namówili mnie znajomi” (14,2%) oraz „ze stresu, bo inni byli dla mnie niemili” (9,5%) zwracają uwagę na wpływ środowiska rówieśniczego oraz problemy w relacjach interpersonalnych. Stosunkowo nieliczna grupa (3,0%) jako powód podała problemy domowe lub rodzinne – choć ten wynik może być zaniżony z powodu wstydu lub niechęci do ujawniania problemów osobistych. Wnioski te potwierdzają konieczność prowadzenia działań profilaktycznych i edukacyjnych z zakresu zdrowia psychicznego, komunikacji oraz budowania pozytywnego klimatu szkoły, a także wspierania rodziców w pełnieniu funkcji wychowawczej.

Tabela 17. Z jakiego powodu byłeś/aś na wagarach? N= 169

Odpowiedź	%	Liczba odp.
Za zgodą rodziców	39,1	66
Z nudy	31,4	53
Bo nie lubię tego przedmiotu, z którego uciekłem/am	19,5	33
Ze stresu, bo nie przygotowałem się do lekcji/sprawdzianu	17,8	30
Inne	17,8	30
Namówili mnie znajomi	14,2	24
Ze stresu, bo inni byli dla mnie niemili	9,5	16
Przez problemy w domu, z rodziną	3,0	5

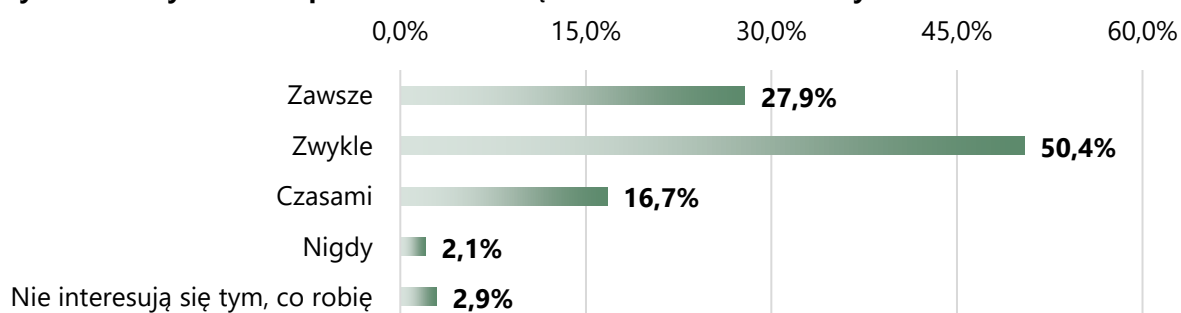
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

CZAS WOLNY

Czas wolny młodzieży stanowi istotny obszar funkcjonowania psychospołecznego, wpływając zarówno na rozwój pasji, relacji rówieśniczych, jak i na kształtowanie postaw oraz zachowań. Sposób spędzania wolnego czasu może pełnić funkcję wspierającą, ale też – w przypadku braku odpowiedniego nadzoru czy alternatyw rozwojowych – sprzyjać zachowaniom ryzykownym.

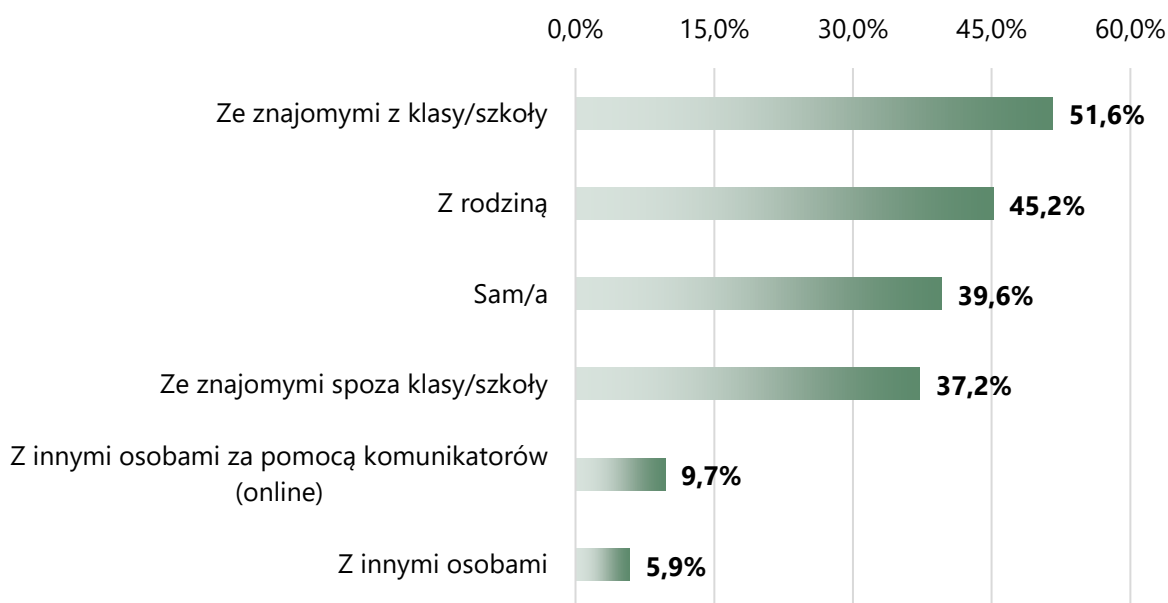
Zdecydowana większość respondentów deklaruje, że ich rodzice lub opiekunowie są świadomi, jak spędzają oni swój wolny czas – odpowiedź „zawsze” wskazało 27,9% badanych, natomiast „zwykle” średnio co drugi ankietowany (50,4%). Sporadyczną wiedzę rodziców zadeklarowało 16,7% uczniów. Niepokojące jest natomiast, że 2,1% respondentów stwierdziło, iż opiekunowie nigdy nie wiedzą, czym się zajmują po szkole, a kolejne 2,9% przyznało, że ich rodzice w ogóle nie interesują się tym aspektem ich życia. Wyniki te wskazują na ogólnie wysoki poziom kontroli wychowawczej, choć wciąż istnieje niewielka grupa młodych osób pozostających poza systematycznym nadzorem dorosłych.

Wykres 25. Czy rodzice/opiekunowie wiedzą co robisz w swoim wolnym czasie? N=341

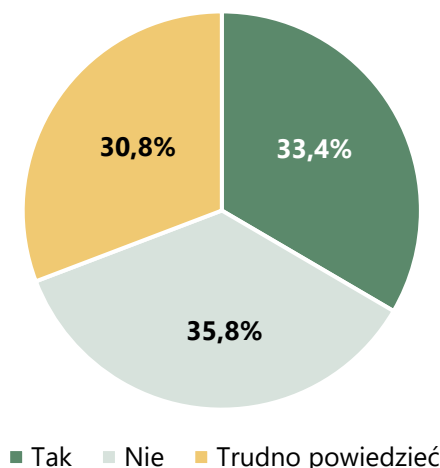
Analiza danych dotyczących towarzystwa, w jakim młodzież najczęściej spędza czas wolny, wskazuje na silną rolę relacji rówieśniczych – ponad połowa badanych zadeklarowała, że najczęściej spędza czas wolny ze znajomymi z klasy lub szkoły (51,6%), a 37,2% – ze znajomymi spoza środowiska szkolnego. Istotne znaczenie mają także więzi rodzinne – 45,2% respondentów wskazało, że to właśnie z rodziną najczęściej spędza wolny czas. Warto również odnotować, że 39,6% młodych osób deklaruje spędzanie czasu wolnego w samotności, co może być wyrazem potrzeby niezależności, ale także sygnałem potencjalnej izolacji. Mniej liczne odpowiedzi dotyczyły kontaktów online (9,7%) oraz towarzystwa innych osób, wśród których wymieniano m.in. *przyjaciół, kuzynów, rodzeństwo czy zwierzęta* (5,9%).

Wykres 26. Z kim najczęściej spędzasz czas wolny? N=341

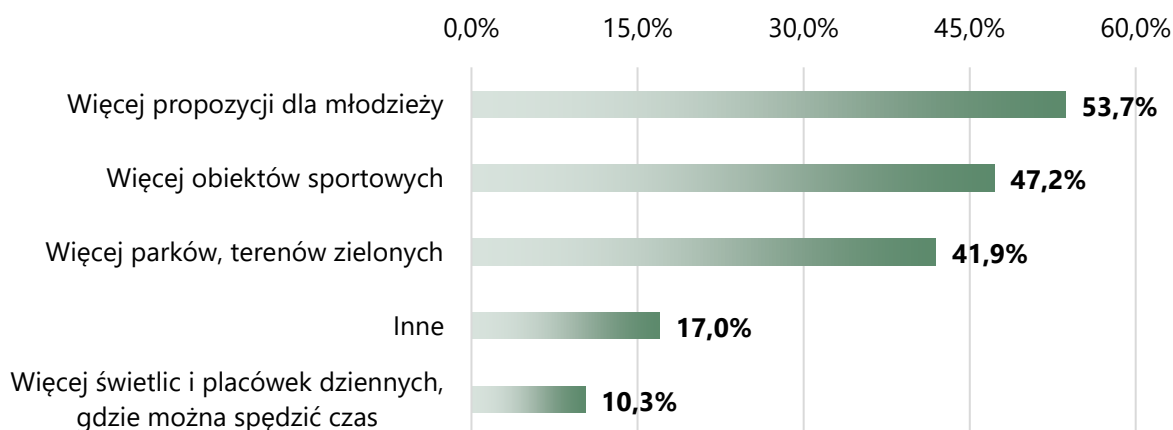
Odpowiedzi młodzieży na pytanie dotyczące dostępności atrakcyjnych form spędzania wolnego czasu w ich okolicy rozkładają się dość równomiernie, co może sugerować zróżnicowane doświadczenia i oczekiwania. Jedynie 33,4% badanych uznało, że w ich miejscowości jest dużo ciekawych propozycji. Przeciwnego zdania było 35,8% respondentów, natomiast aż 30,8% nie miało wyrobionej opinii na ten temat. Taki rozkład odpowiedzi może wskazywać na konieczność zrewidowania oferty spędzania czasu wolnego i jej lepszego dopasowania do potrzeb oraz zainteresowań młodych mieszkańców Miasta.

Wykres 27. Czy uważasz, że w Twojej okolicy jest dużo fajnych propozycji spędzania wolnego czasu? N=341

Najbardziej pożądanymi formami spędzania wolnego czasu w ocenie młodzieży są propozycje skierowane specjalnie do tej grupy wiekowej – wskazało na nie aż 53,7% respondentów. Blisko połowa ankietowanych chciałaby mieć dostęp do większej liczby obiektów sportowych (47,2%), a 41,9% wskazało na potrzebę rozwoju terenów zielonych, takich jak parki. Znacznie rzadziej pojawiały się oczekiwania dotyczące świetlic i placówek dziennych (10,3%) czy innych form spędzania czasu, gdzie wymieniono m.in. *zajęcia dodatkowe, skate parki, bike parki, aqua parki, parki trampolin, galerie, parki dla zwierząt, miejsca przeznaczone do nauki jazdy konnej oraz miejsca przeznaczone do twórczości artystycznej związanej np. z rysunkiem czy plastyką* (17,0%). Odpowiedzi te jednoznacznie pokazują, że młodzi mieszkańcy Miasta dostrzegają lukę w ofercie rekreacyjnej, a ich potrzeby koncentrują się nie tylko wokół aktywności fizycznej i artystycznej, ale również integracji rówieśniczej.

Wykres 28. Jakie propozycje spędzania wolnego czasu byłyby dla Ciebie atrakcyjne? N=341

DIAGNOZA LOKALNYCH ZAGROŻEŃ SPOŁECZNYCH – ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW MIASTA

W niniejszym rozdziale przedstawiony został problem uzależnienia od alkoholu, papierosów, e-papierosów i narkotyków wśród dorosłych mieszkańców Miasta Ostrów Mazowiecka, a także skala zjawiska nadmiernego korzystania z urządzeń elektronicznych, grania w gry na pieniądze oraz innych uzależnień natury behawioralnej. Poruszono również m.in. problem przemocy na terenie Miasta z perspektywy jej mieszkańców.

STRUKTURA BADANEJ PRÓBY

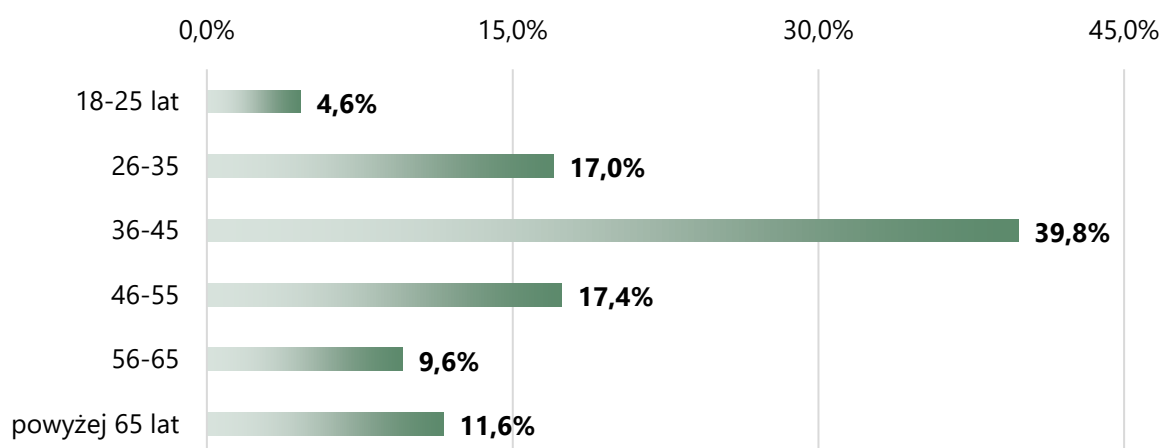
W badaniu diagnozującym problemy społeczne występujące na terenie Miasta Ostrów Mazowiecka udział wzięło łącznie 500 pełnoletnich mieszkańców. Poniżej przedstawiona została struktura badanej próby, ze względu na płeć. Zdecydowaną większość stanowiły kobiety, które uzupełniły łącznie 77,0% kwestionariuszy (385 osób), natomiast mężczyźni pozostałe 23,0% (115 osób).

Rysunek 4. Płeć dorosłych mieszkańców uczestniczących w badaniu: N=500

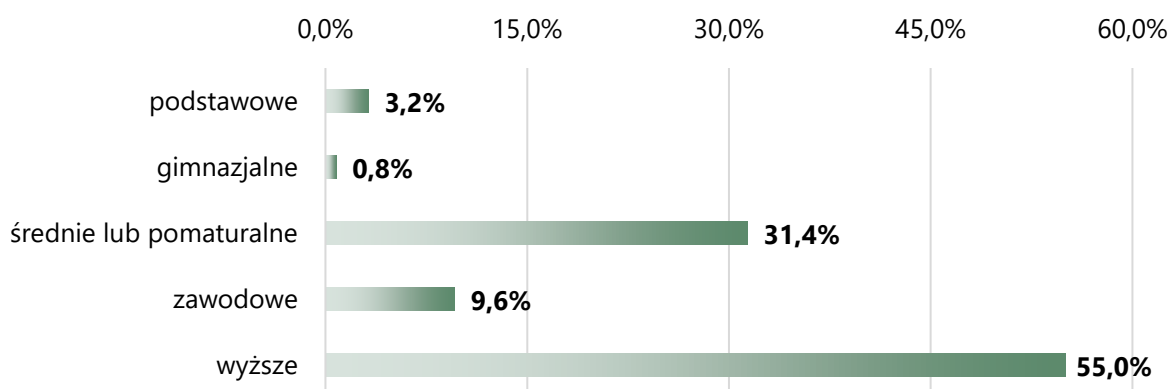
Analiza struktury badanej grupy wskazuje na zróżnicowanie respondentów pod względem wieku. Najliczniejszą grupę stanowili ankietowani w wieku 36-45 lat (39,8%), z kolei blisko co szósty badany wskazał na 46-55 lat (17,4%) lub 26-35 lat (17,0%). W badaniu wzięli udział również respondenci powyżej 65 roku życia (11,6%). Osoby w wieku 56-65 lat stanowiły 9,6% badanej próby, natomiast najmłodsi (poniżej 25 lat) wypełnili 4,6% kwestionariuszy ankiet.

Wykres 29. Wiek dorosłych mieszkańców: N=500

Respondenci zostali zapytani również o poziom wykształcenia. Jak wynika z ich deklaracji, najwięcej, bo 55,0% posiada wykształcenie wyższe, z kolei 31,4% legitymuje się wykształceniem średnim lub pomaturalnym. 9,6% uczestników badania wskazało na wykształcenie zawodowe, 3,2% zakończyło edukację na poziomie podstawowym, natomiast 0,8% na etapie gimnazjum.

Wykres 30. Wykształcenie: N=500

PROBLEMY SPOŁECZNE

Z przeprowadzonej diagnozy wynika, iż mieszkańcy Miasta identyfikują szereg kluczowych problemów społecznych, które w ich ocenie najczęściej dotyczą lokalną społeczność. Na pierwszym miejscu wskazywane jest bezrobocie – jako najpoważniejszy problem społeczny, który zostało zidentyfikowane przez 42,2% respondentów. Wysokie znaczenie w opinii badanych mają również zagrożenia związane z używaniem substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież (38,4%) oraz uzależnienia wśród osób dorosłych (37,6%), co jednoznacznie wskazuje na potrzebę

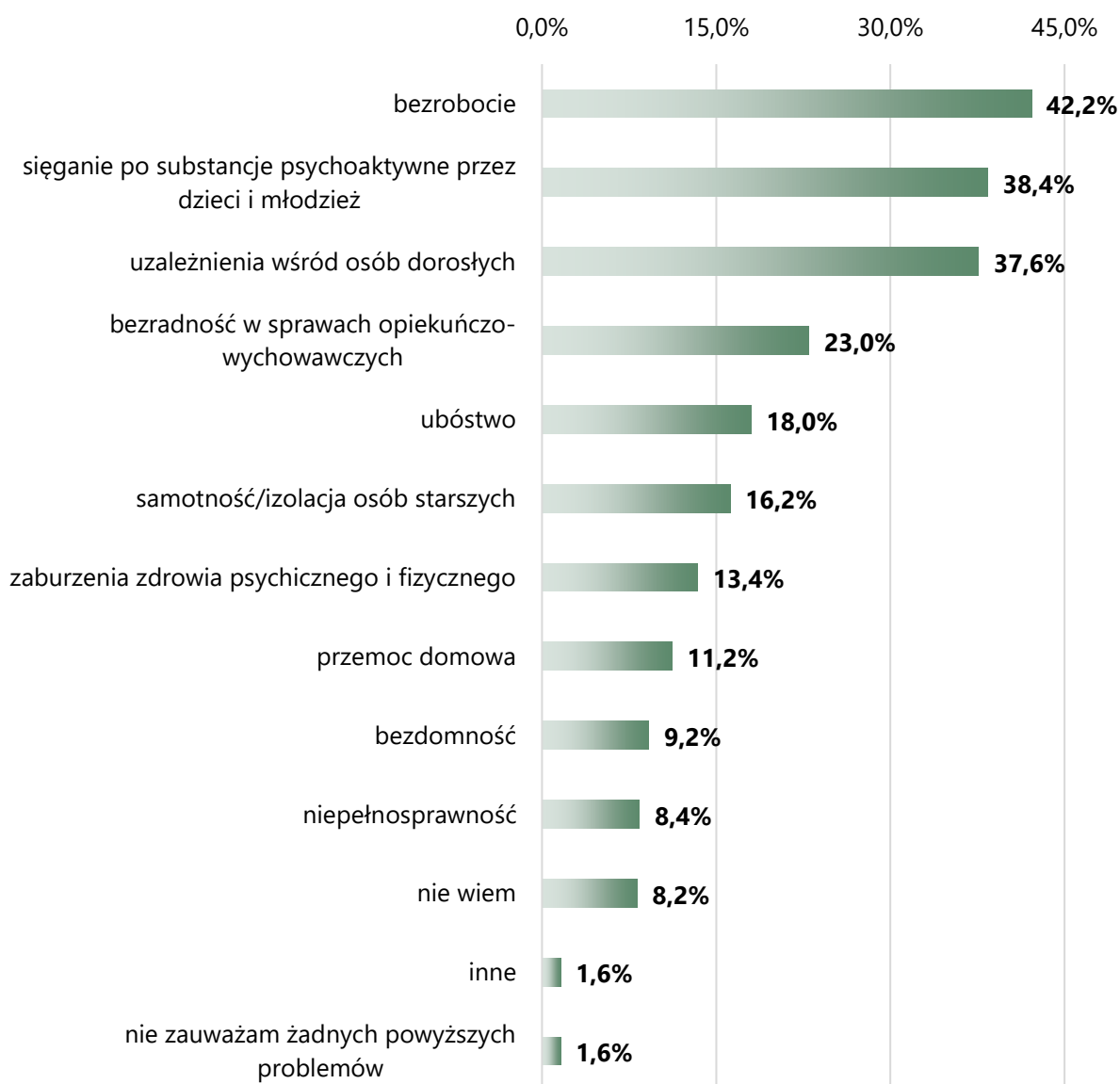
intensyfikacji działań profilaktycznych oraz terapeutycznych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i wsparcia rodzin dotkniętych tym problemem.

Kolejnym istotnym obszarem problemowym wskazywanym przez mieszkańców jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (23,0%), z kolei w dalszej kolejności uplasowały się: ubóstwo (18,0%), samotność i izolacja osób starszych (16,2%) oraz zaburzenia zdrowia psychicznego i fizycznego (13,4%).

Nieco mniejszy, choć nadal istotny odsetek odpowiedzi dotyczył takich zjawisk jak: przemoc domowa (11,2%), bezdomność (9,2%) oraz niepełnosprawność (8,4%). Należy również odnotować, że 8,2% respondentów przyznało, że nie potrafi wskazać żadnego konkretnego problemu, natomiast 1,6% stwierdziło brak występowania któregośkolwiek z wymienionych zjawisk.

Kategoria „inne” została wskazana przez 1,6% osób. Pojawiły się tutaj głosy wskazujące na dodatkowe problemy społeczne, nieuwzględnione w kafeterii odpowiedzi. Zgłoszono obawy związane z obecnością imigrantów i uchodźców w przestrzeni publicznej, co może wskazywać na występowanie napięć społecznych oraz brak działań integracyjnych. Zwrócono także uwagę na wzrost przemocy, hejtu i cyberprzemocy wśród młodzieży, przy jednoczesnym braku adekwatnej reakcji ze strony szkół. Przytoczono również problemy ekologiczne, takie jak zanieczyszczenie środowiska (w tym rzeki Strugi i terenów leśnych), a także brak działań proekologicznych ze strony Miasta. Pojawiły się także głosy krytyczne dotyczące braku miejsc dla młodzieży, złego stanu infrastruktury oraz niskiej estetyki przestrzeni publicznej. Ponadto wskazywano na stagnację rozwojową Miasta i brak interesującej oferty kulturalno-rozrywkowej.

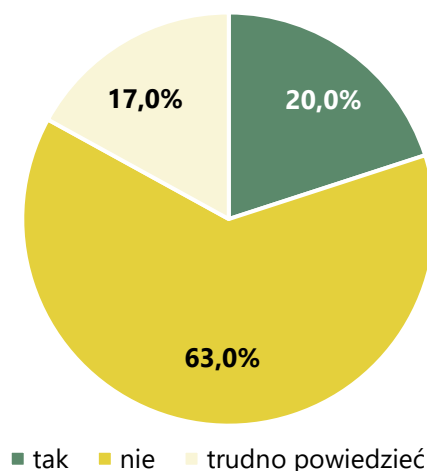
**Wykres 31. Jakiego Pana/i zdaniem problemy społeczne najczęściej dotyczą mieszkańców Miasta?
N=500**

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Analiza odpowiedzi na pytanie dotyczące trudności w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych z powodu niewystarczających środków finansowych ujawnia, że co piąty respondent (20,0%) doświadczył takiego problemu w ciągu ostatnich 12 miesięcy. Jednocześnie zdecydowana większość badanych zadeklarowała brak takich trudności (63,0%). Warto również zwrócić uwagę na odsetek odpowiedzi „trudno powiedzieć” (17,0%), który może świadczyć o niejednoznaczności sytuacji finansowej części mieszkańców, poczuciu wstydu lub braku świadomości, co do definicji „podstawowych potrzeb życiowych”.

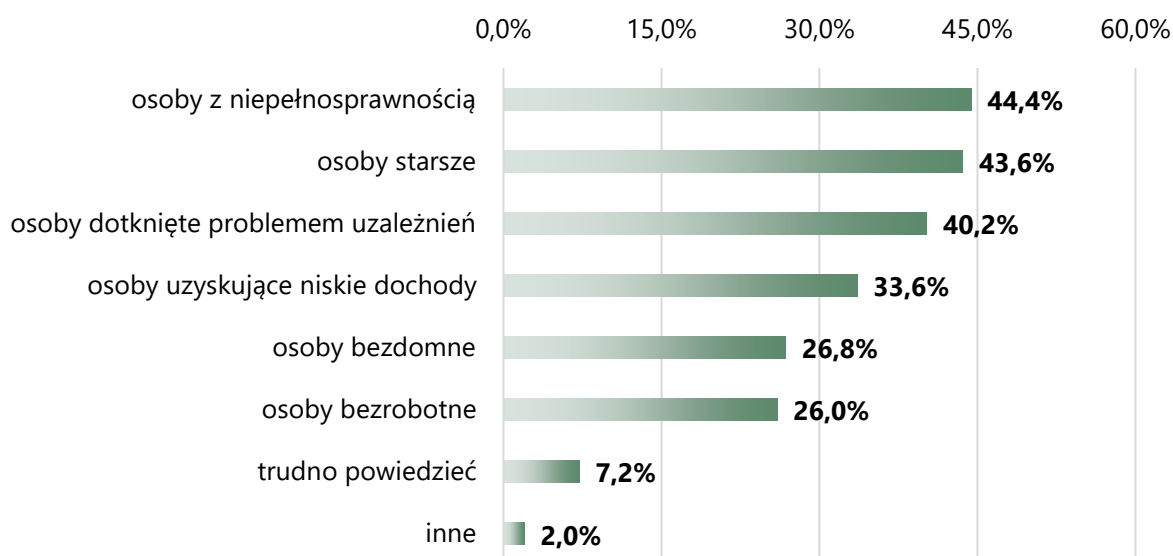
Wykres 32. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy miał/a Pan/i trudności w zakresie zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, ze względu na niewystarczające środki finansowe? N=500

W opinii mieszkańców, na wykluczenie społeczne na terenie Miasta najbardziej narażone są osoby z niepełnosprawnością – wskazało je 44,4% respondentów. Niewiele mniej, bo 43,6%, uznało za szczególnie zagrożone osoby starsze, co może świadczyć o dostrzeganiu barier w dostępie tych grup do usług publicznych, wsparcia środowiskowego i udziału w życiu społecznym. Na trzecim miejscu znalazły się osoby dotknięte problemem uzależnień (40,2%), co potwierdza postrzeganie uzależnień nie tylko jako problemu zdrowotnego, ale również jako czynnika znacząco pogłębiającego marginalizację społeczną. Znaczną grupę stanowili także respondenci wskazujący na osoby uzyskujące niskie dochody (33,6%). Kolejne pozycje zajęły: osoby bezdomne (26,8%) oraz bezrobotne (26,0%).

7,2% respondentów miało trudność z jednoznacznym określeniem grup najbardziej zagrożonych, co może wskazywać na niedostateczną świadomość społeczną w zakresie mechanizmów wykluczenia. Odpowiedzi zakwalifikowane jako „inne” stanowiły 2,0%. Pojawiły się wśród nich wskazania grup specyficznych, często nieuwzględnianych w standardowych kategoriach, takich jak: dzieci z niezamożnych rodzin, młodzież, osoby LGBT, a także cudzoziemcy i ich dzieci. Wskazuje to na rosnącą świadomość mieszkańców w zakresie różnorodnych form wykluczenia – nie tylko ekonomicznego, lecz także kulturowego, tożsamościowego czy związanego z wiekiem. Wskazania dotyczyły również osób niezaradnych życiowo.

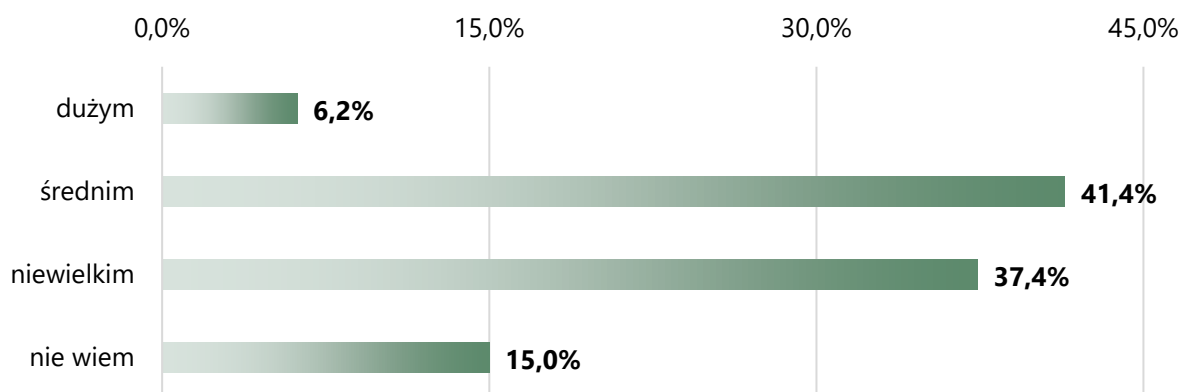
Wykres 33. Jakie grupy są Pana/i zdaniem najbardziej narażone na wykluczenie społeczne na terenie Miasta? N=500

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Ocena stopnia dostosowania infrastruktury technicznej Miasta do potrzeb osób z niepełnosprawnościami wskazuje, że większość respondentów postrzega dostępność jako ograniczoną. Tylko 6,2% mieszkańców uznało, że infrastruktura jest dostosowana w dużym stopniu, natomiast 37,4% oceniło poziom dostosowania jako niewielki, a 41,4% – jako średni. Wskazuje to na dominujące poczucie, że przestrzeń publiczna nadal nie zapewnia osobom z niepełnosprawnościami pełnej samodzielności i dostępności. Pozostałe 15,0% respondentów zadeklarowało brak wiedzy w tym zakresie.

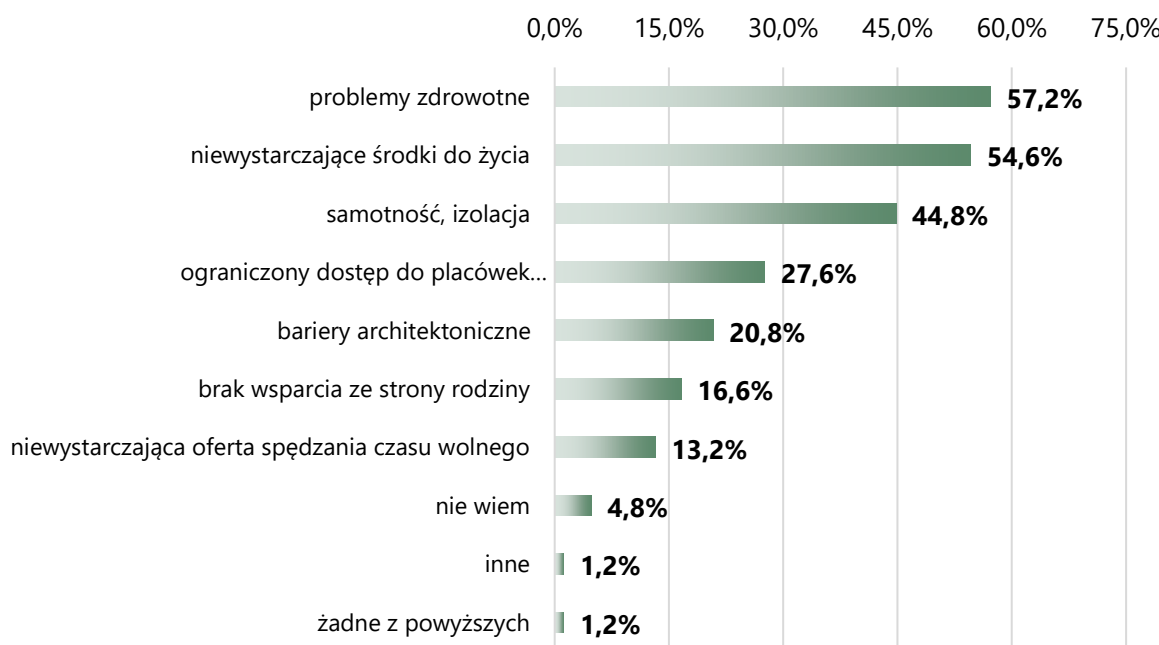
Wykres 34. W jakim stopniu infrastruktura techniczna w Pana/i Mieście (instytucje publiczne, szkoły, ulice, przychodnie itp.) dostosowana jest do osób z niepełnosprawnościami tak, aby umożliwić im samodzielne funkcjonowanie? N=500

Analiza odpowiedzi dotyczących najważniejszych problemów osób starszych w Mieście wskazuje na dominację kwestii zdrowotnych i ekonomicznych. Problemy zdrowotne zostały wskazane przez 57,2% respondentów, a niewystarczające środki do życia przez 54,6%, co świadczy o postrzeganiu starości przede wszystkim przez pryzmat pogarszającego się stanu zdrowia i trudnej sytuacji materialnej. Na trzecim miejscu uplasowało się poczucie samotności i izolacji (44,8%). Istotną barierą pozostaje także ograniczony dostęp do placówek zapewniających całodobową opiekę (27,6%) oraz bariery architektoniczne (20,8%), które wprost wpływają na ograniczoną mobilność i samodzielność osób starszych. Problemy rodzinne – takie jak brak wsparcia ze strony bliskich – zostały wskazane przez 16,6% respondentów, natomiast niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego – przez 13,2% badanych.

Niewielki odsetek badanych odpowiedział „nie wiem” (4,8%) lub „żadne z powyższych” (1,12%), natomiast kolejne 1,2% wskazało odpowiedzi „inne”, wśród których wymieniono m.in. ograniczony dostęp do opieki medycznej, wskazując na długie kolejki do specjalistów, brak szybkiej interwencji medycznej oraz brak dostępności opieki w nocy i w dni wolne od pracy. Dodatkowo, wskazano na niską estetykę przestrzeni miejskiej oraz niedostateczny dostęp do komunikacji publicznej.

Wykres 35. Jakiego Pana/i zdaniem są najważniejsze problemy osób starszych w Mieście? N=500

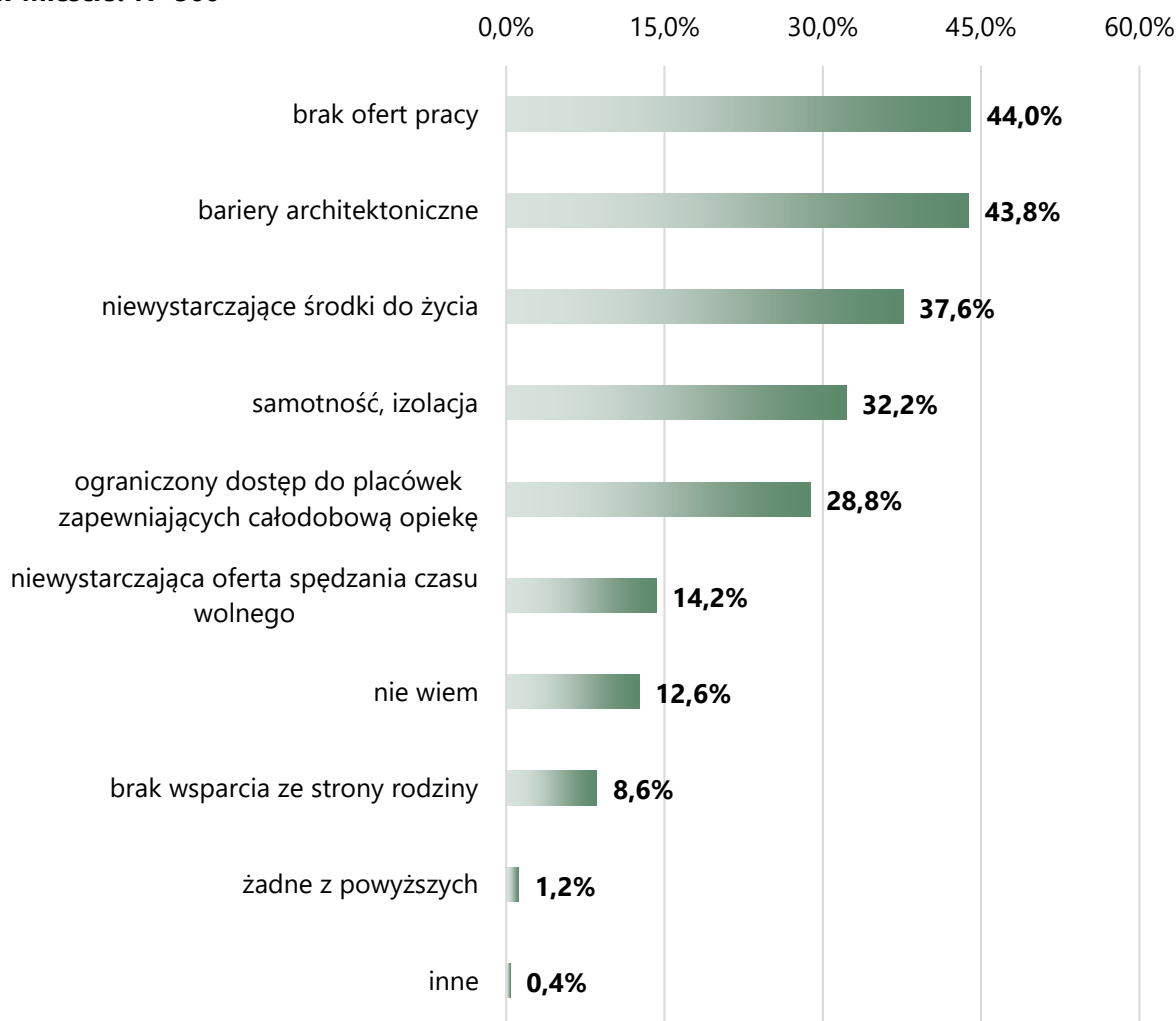
**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Z analizy odpowiedzi mieszkańców wynika, że osoby z niepełnosprawnościami w Mieście zmagają się przede wszystkim z barierami w dostępie do rynku pracy i przestrzeni publicznej. Brak ofert pracy został wskazany przez 44,0% respondentów, co potwierdza, że jednym z kluczowych wyzwań pozostaje aktywizacja zawodowa tej grupy oraz eliminowanie barier systemowych i mentalnych w zatrudnianiu osób z niepełnosprawnościami. Na drugim miejscu znalazły się bariery architektoniczne (43,8%), które znacząco ograniczają mobilność i samodzielność osób z niepełnosprawnościami.

Niewystarczające środki do życia (37,6%) oraz samotność i izolacja (32,2%) wskazują na trudności zarówno materialne, jak i społeczne, pogłębiające wykluczenie i zależność od otoczenia. Kolejnymi istotnymi problemami są: ograniczony dostęp do placówek zapewniających całodobową opiekę (28,8%) oraz niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego (14,2%), co sugeruje niedobór usług opiekuńczych oraz aktywizujących, szczególnie w wymiarze środowiskowym i integracyjnym. Stosunkowo niska liczba wskazań dotyczyła braku wsparcia ze strony rodziny (8,6%).

12,6% uczestników badania przyznało, że nie potrafi ocenić sytuacji tej grupy, a 1,2% uznało, że żaden z wymienionych problemów nie występuje. Odpowiedzi „inne” stanowiły marginalny odsetek (0,4%), wyróżniono wśród nich brak zainteresowania przez opiekę społeczną oraz brak zrozumienia społecznego i oferty pomocowej w urzędach.

Wykres 36. Jakiego Pana/i zdaniem są najważniejsze problemy osób z niepełnosprawnościami w Mieście? N=500

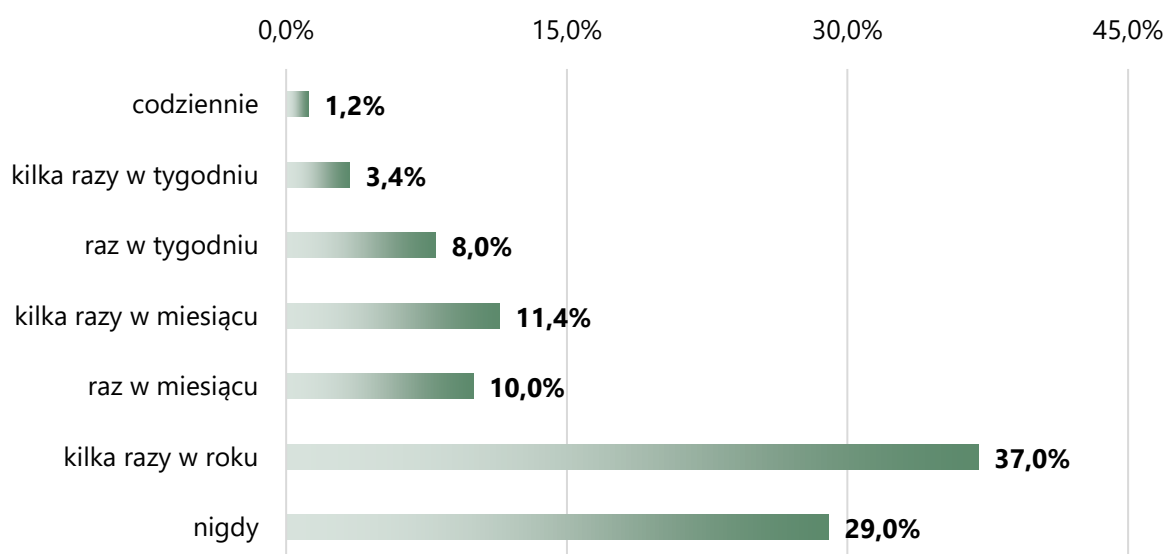

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

PROBLEM ALKOHOLOWY

Pierwsze pytanie dotyczące uzależnienia od alkoholu odnosiło się do częstotliwości jego spożywania. Całkowitą abstynencję zadeklarował blisko co trzeci ankietowany, tj. 29,0%, natomiast 37,0% sięga po alkohol okazjonalnie, czyli kilka razy w roku. 11,4% respondentów przyznało, że pije alkohol kilka razy w miesiącu, z kolei 10,0% wskazało na picie raz w miesiącu. Ponadto 8,0% badanych spożywa alkohol raz w tygodniu a 3,4% – kilka razy w tygodniu. 1,2% dorosłych mieszkańców Miasta zadeklarowało codzienne spożywanie alkoholu.

Wykres 37. Jak często spożywa Pan/i alkohol? N=500

Kolejne pytanie dotyczyło sytuacji, w której respondenci stracili kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu. Większość z nich podała, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy nie zdarzyła im się taka sytuacja (300 osób, tj. 84,5%). Przeciwną odpowiedź podało 15,6% ankietowanych, z czego 32 respondentom zdarzyło się to jednokrotnie (9,0%), 19 osobom – od 2 do 5 razy (5,4%), natomiast po 2 uczestnikom badania – 6-10 razy lub powyżej 10 razy (po 0,6%).

Tabela 18. Ile razy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i stracić kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu (tzn. upić się)? N=355

Odpowiedź	%	Liczba odp.
1 raz	9,0	32
2-5 razy	5,4	19
6-10 razy	0,6	2
powyżej 10 razy	0,6	2
ani razu	84,5	300

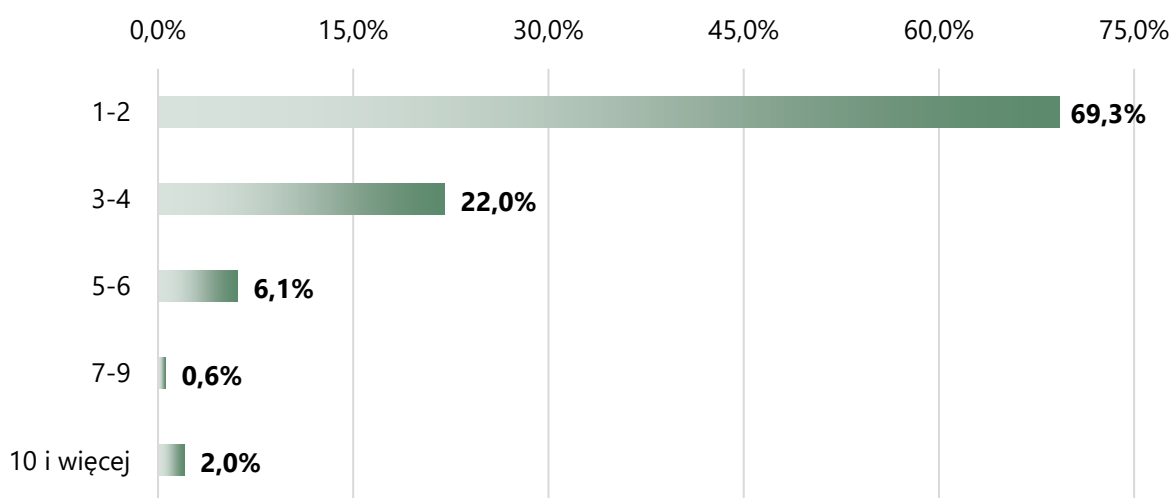
Analiza wyników ankiety dotyczącej liczby standardowych porcji alkoholu spożywanych podczas typowego dnia picia wskazuje, że zdecydowana większość respondentów deklaruje umiarkowane spożycie alkoholu – 69,3% badanych wskazało, że wypija 1–2 porcje alkoholu, co mieści się w granicach uznawanych za niskie ryzyko szkód zdrowotnych.

Kolejna grupa respondentów, spożywa 3–4 porcje alkoholu (22,0%), co może już wskazywać na wzmożone ryzyko negatywnych skutków zdrowotnych i społecznych, zwłaszcza przy regularnym powtarzaniu takiego wzorca picia.

Wyniki wskazujące na wyższy poziom spożycia, czyli 5–6 porcji (6,1%), 7–9 porcji (0,6%), oraz 10 i więcej porcji (2,0%), występują znacznie rzadziej, ale stanowią sygnał ostrzegawczy. Osoby te mogą być szczególnie narażone na rozwój uzależnień, problemy zdrowotne oraz negatywne konsekwencje społeczne. Łącznie około 8,7% respondentów deklaruje spożycie na poziomie 5 porcji alkoholu i więcej podczas jednego dnia picia, co z punktu widzenia profilaktyki uzależnień i zdrowia publicznego stanowi grupę wymagającą szczególnej uwagi.

Wykres 38. Ile standardowych porcji alkoholu wypija Pan/Pani podczas typowego dnia picia? N=500

Przy czym: 1 porcja standardowa alkoholu etylowego 10g/12,5ml zawiera: 1 małe piwo 5% (250 ml), 1 lampka wina 12% (100 ml), 1 kieliszek wódki 40 % (25 ml), 1 kieliszek wódki smakowej 37% (30ml)

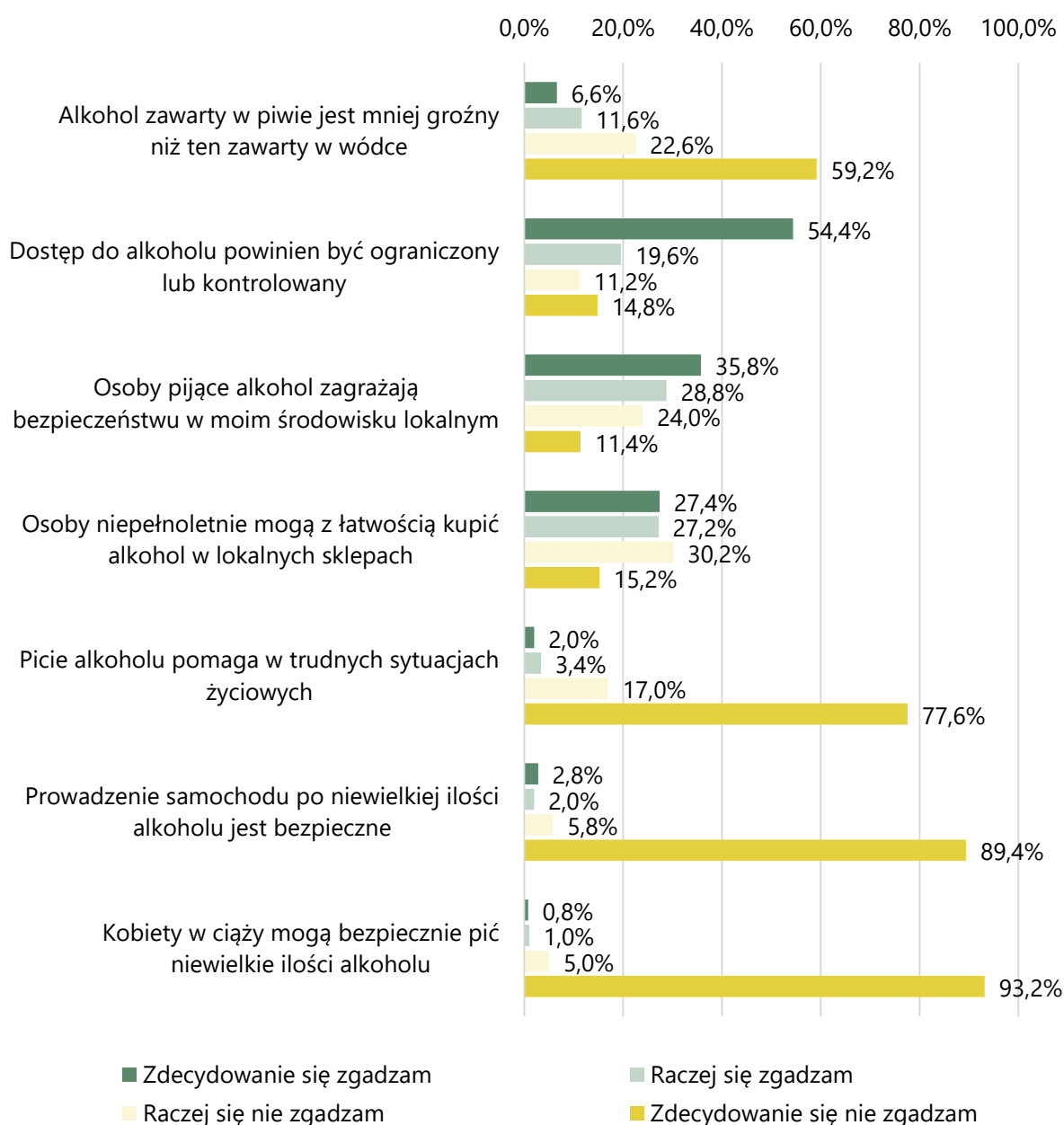
Analiza postaw mieszkańców wobec alkoholu wskazuje na wysoki poziom świadomości społecznej w zakresie zagrożeń związanych z jego spożywaniem. Aż 59,2% respondentów zdecydowanie nie zgadza się ze stwierdzeniem, że alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten w wódce, a kolejne 22,6% raczej się z tym nie zgadza. Jedynie 18,2% wykazuje przekonanie, że piwo jest mniej szkodliwe, co świadczy o generalnym zrozumieniu, że forma napoju nie zmienia działania alkoholu etylowego.

Zdecydowana większość ankietowanych popiera ograniczenie lub kontrolę dostępu do alkoholu (74,0%), w tym ponad połowa (54,4%) w sposób zdecydowany. Wskazuje to na gotowość społeczną do akceptacji regulacji sprzedaży i dostępności alkoholu na poziomie lokalnym. Potwierdza to również wynik pytania dotyczącego postrzegania wpływu alkoholu na bezpieczeństwo – 64,6% badanych uważa, że osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w ich najbliższym otoczeniu.

Jednocześnie ponad połowa mieszkańców (54,6%) uważa, że osoby niepełnoletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach, co może sugerować nieszczelność obecnego systemu kontroli sprzedaży i potrzebę wprowadzenia skuteczniejszych mechanizmów nadzorczych.

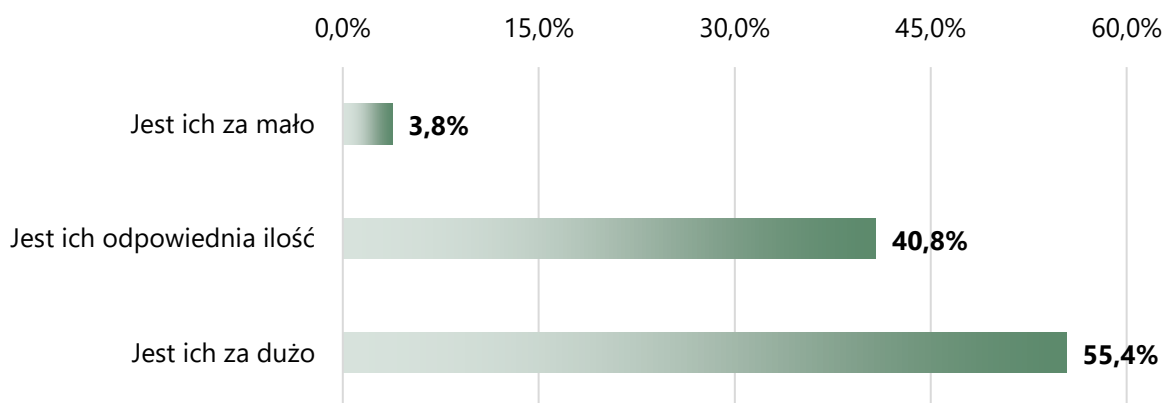
Bardzo niski odsetek respondentów podziela błędne przekonania dotyczące „korzystnych” aspektów alkoholu – tylko 5,4% uważa, że picie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych, 4,8% dopuszcza możliwość bezpiecznego prowadzenia pojazdu po niewielkiej ilości alkoholu, a jedynie 1,8% uznaje za dopuszczalne spożycie alkoholu przez kobiety w ciąży. Tym samym, zdecydowana większość badanych (ponad 90%) sprzeciwia się takim przekonaniom, co potwierdza wysoki poziom świadomości zdrowotnej.

Wykres 39. Proszę zaznaczyć X w odpowiednim miejscu. N=500

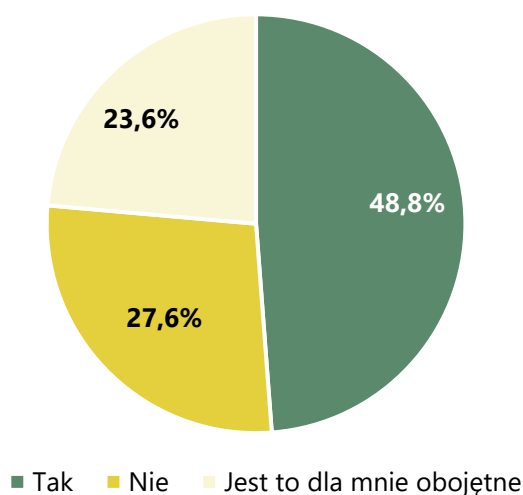
Analiza odpowiedzi dotyczących liczby sklepów i lokali oferujących alkohol w okolicy respondentów pokazuje, że ponad połowa mieszkańców uważa, iż punktów sprzedaży alkoholu jest zbyt wiele (55,4%). Jest to jednoznaczny sygnał społecznego przesylenia przestrzeni publicznej dostępnością alkoholu i może świadczyć o rosnącym niepokoju wobec jego nadmiernej obecności w codziennym otoczeniu. 40,8% respondentów oceniło liczbę takich miejsc jako odpowiednią, natomiast pozostałe 3,8% badanych uważa, że sklepów i lokali z alkoholem jest za mało.

**Wykres 40. Jak ocenia Pan/Pani ilość sklepów i lokali w Pani okolicy, gdzie można kupić alkohol?
N=500**

Opinia mieszkańców na temat zakazu sprzedaży alkoholu na stacjach benzynowych pokazuje, że niemal połowa respondentów popiera wprowadzenie takiego zakazu (48,8%). Taki wynik może świadczyć o wysokim poziomie świadomości społecznej w zakresie zagrożeń związanych z łączeniem spożycia alkoholu z prowadzeniem pojazdów oraz postrzegania stacji paliw jako miejsc, które powinny służyć bezpieczeństwu w ruchu drogowym. 27,6% badanych sprzeciwia się zakazowi, a 23,6% respondentów zadeklarowało neutralność wobec tego zagadnienia.

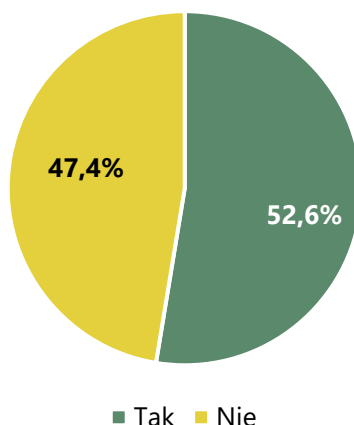
Wykres 41. Czy uważa Pan/Pani, że na stacjach benzynowych powinien być zakaz sprzedaży alkoholu? N=500

Zebrane odpowiedzi na pytanie dotyczące świadomości dostępności pomocy dla osób uzależnionych od alkoholu wskazuje na niemal równy podział opinii społecznej. 52,6% respondentów deklaruje, że wie, gdzie można uzyskać wsparcie, jednakże aż 47,4% badanych nie posiada tej wiedzy, co stanowi istotne wyzwanie z perspektywy

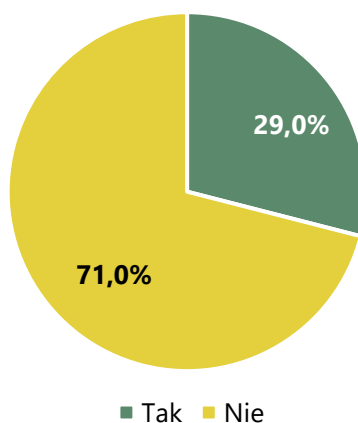
efektywności systemu wsparcia. Tak wysoki odsetek osób nieświadomych dostępnych form pomocy może prowadzić do sytuacji, w których osoby potrzebujące lub ich bliscy nie podejmują prób kontaktu z odpowiednimi instytucjami – nie z braku chęci, lecz z powodu niedostatecznej informacji.

Wykres 42. Czy wie Pan/Pani, gdzie może uzyskać pomoc osoba uzależniona od alkoholu w Pana/Pani miejscu zamieszkania? N=500

Wyniki badania pokazują, że 29,0% respondentów zauważyło zwiększenie spożycia alkoholu w swoim otoczeniu, co może świadczyć o niepokojących trendach w lokalnych wzorcach konsumpcji alkoholu – zwłaszcza w kontekście społecznej percepcji nadużywania substancji psychoaktywnych wśród dorosłych i młodzieży. Z kolei większość badanych (71,0%) nie dostrzega takiego wzrostu. Należy również zaznaczyć, że część spożycia alkoholu odbywa się w przestrzeni prywatnej, co ogranicza możliwości jego zauważenia przez otoczenie.

Wykres 43. Czy zauważył/a Pan/Pani zwiększenie spożycia alkoholu w swoim środowisku zamieszkania? N=500

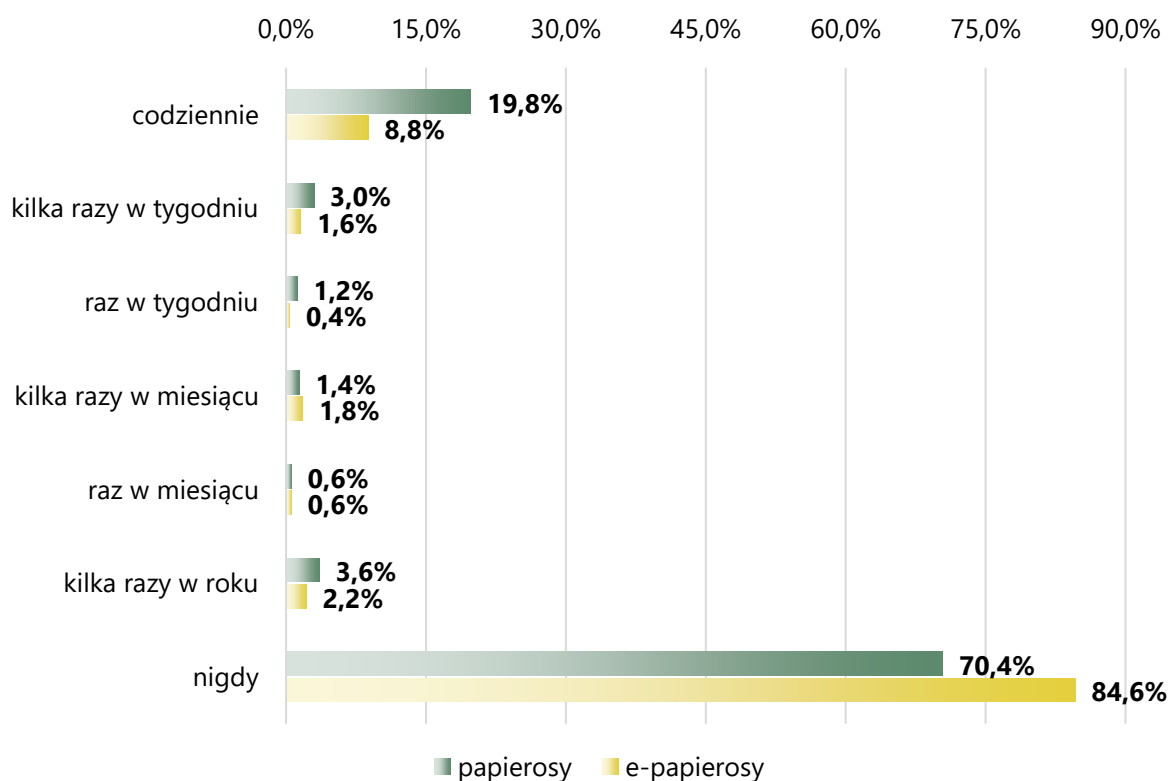

PROBLEM NIKOTYNOWY

Kolejny analizowany obszar miał na celu określenie skali sięgania po wyroby nikotynowe przez dorosłych mieszkańców Miasta Ostrów Mazowiecka. Odpowiedzi badanych były następujące: papierosy tradycyjne pali 29,6% ankietowanych, spośród których 3,6% pali okazjonalnie, czyli kilka razy w roku, na częstotliwość „raz w miesiącu” wskazało 0,6% badanych, natomiast 1,4% respondentów używa ich kilka razy w miesiącu. Ponadto, 1,2% uczestników badania sięga po tego typu wyroby raz w tygodniu, z kolei 3,0% - kilka razy w tygodniu. Na codzienne palenie papierosów tradycyjnych wskazało 19,8% uczestników badania – osoby te są szczególnie narażone na wystąpienie negatywnych konsekwencji uzależnienia od nikotyny.

Po elektroniczne papierosy sięga łącznie 15,4% respondentów, przy czym 8,8% ankietowanych używa e-papierosów codziennie, 1,6% – kilka razy w tygodniu, 0,4% – raz w tygodniu, natomiast 1,8% sięga po nie kilka razy w miesiącu. Ponadto 0,6% badanych wskazał na odpowiedź „raz w miesiącu”, a 2,2% zadeklarowało, że zdarza im się to kilka razy w roku.

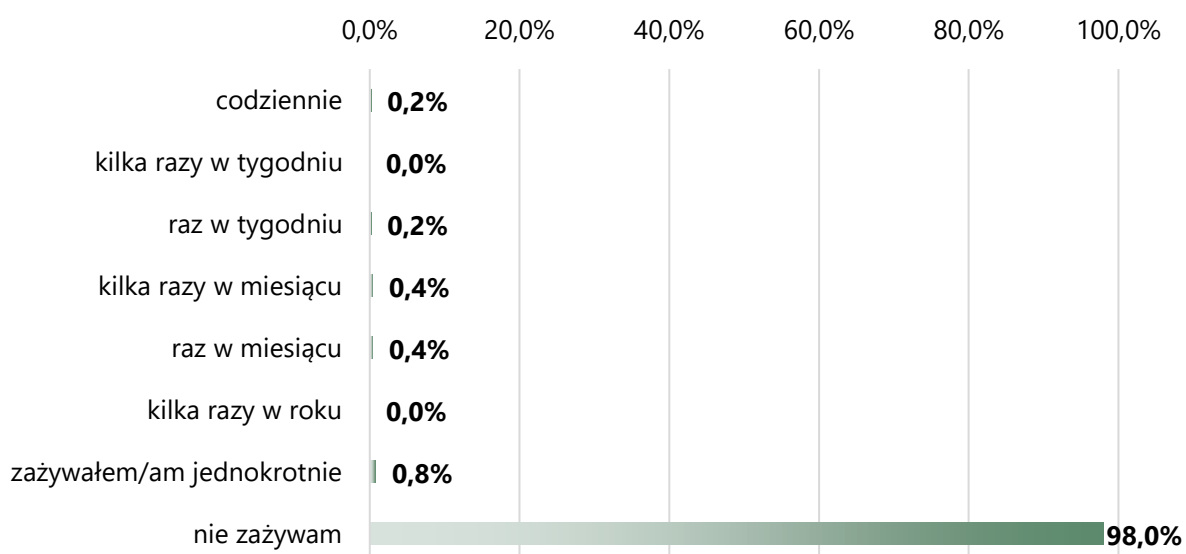
Wykres 44. Jak często pali Pan/i papierosy i e-papierosy? N=500

PROBLEM NARKOTYKOWY

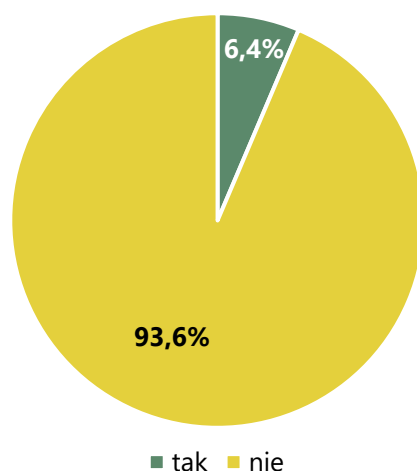
Kolejna część badania miała na celu określenie stopnia rozpowszechnienia środków psychoaktywnych wśród dorosłych mieszkańców Miasta Ostrów Mazowiecka. Jak wynika z analizy materiału badawczego, inicjację narkotykową ma za sobą 2,0% respondentów, którzy zadeklarowali, że sięgnęli po nie jednokrotnie (0,8%) bądź robią to raz lub kilka razy w miesiącu (po 0,4%). Najmniejszy odsetek badanych zadeklarował, iż podobna sytuacja ma miejsce raz w tygodniu oraz codziennie (po 0,2%).

Wykres 45. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia) N=500

Analiza odpowiedzi na pytanie dotyczące wiedzy o dostępności narkotyków, dopalaczy i substancji odurzających wskazuje, że zdecydowana większość respondentów nie wie, gdzie można nabyć tego rodzaju środki (93,6%). Jednocześnie 6,4% badanych przyznało, że posiada taką wiedzę, co – mimo że stanowi niewielki odsetek – jest sygnałem alarmowym. Wskaźnik ten może sugerować istnienie punktów dystrybucji lub środowisk, w których obrót substancjami psychoaktywnymi jest znany i rozpoznawalny. Z punktu widzenia profilaktyki uzależnień oraz działań prewencyjnych, warto uznać ten sygnał za istotny i wymagający dalszego monitorowania, szczególnie w kontekście ochrony dzieci i młodzieży.

Wykres 46. Czy wie Pan/i, gdzie może kupić narkotyki, dopalacze, substancje odurzające? N=500

Następne pytanie skierowane do wszystkich ankietowanych miało na celu zweryfikowanie, czy znają w swoim otoczeniu kogoś, kto nadużywa alkoholu, narkotyków lub w sposób zdecydowanie nadmierny podejmuje się pewnych czynności (np. zakupów, korzystania z Internetu lub urządzeń elektronicznych, uprawiania sportu, pracy, oglądania treści pornograficznych). Z przeprowadzonych badań wynika, że:

- 58,0% badanych zna osoby, które nadużywają alkoholu, w tym: 10,6% – jedną osobę, 34,8% – kilka osób (do 10), 12,6% – wiele osób (powyżej 10), natomiast 11,4% ankietowanych udzieliło odpowiedzi „trudno powiedzieć”;
- 20,4% badanych zna osoby, które nadużywają narkotyków, w tym: 5,4% – jedną osobę, 12,6% – kilka osób (do 10), a 2,4% – wiele osób (powyżej 10), natomiast w 17,6% uczestników badania wybrało odpowiedź „trudno powiedzieć”;
- 28,4% badanych zna osoby dotknięte problemem uzależnień behawioralnych, w tym: 5,4% – jedną osobę, 16,2% – kilka osób (do 10), a 6,8% – wiele osób (powyżej 10), natomiast 21,2% ankietowanych udzieliło odpowiedzi „trudno powiedzieć”.

Tabela 19. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto nadużywa alkoholu, narkotyków lub w sposób zdecydowanie nadmierny podejmuje się pewnych czynności (np. zakupy, korzystanie z Internetu i/lub urządzeń elektrycznych, uprawianie sportu, praca, oglądanie treści pornograficznych itp.) N=500

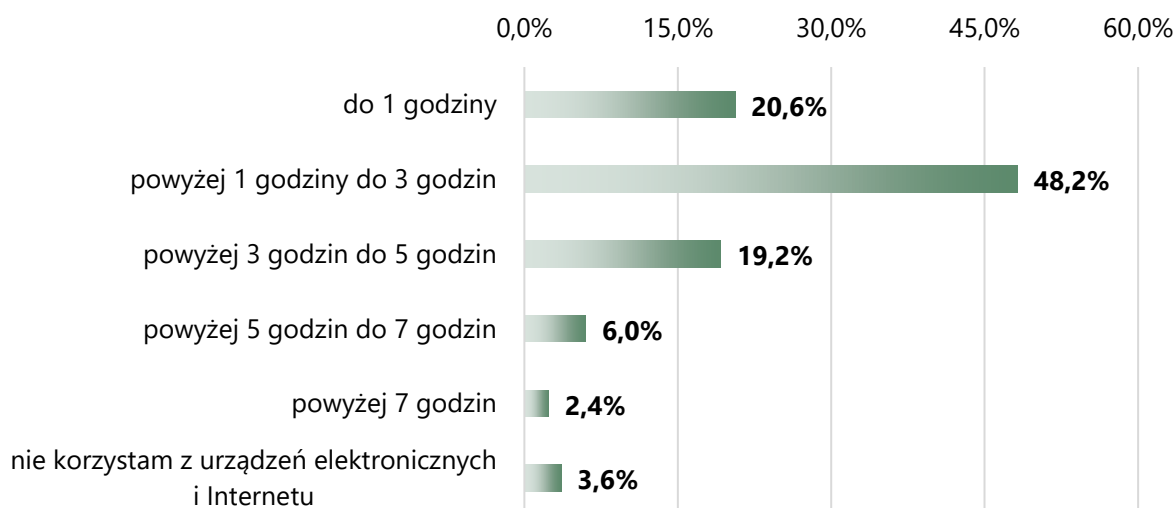
Odpowiedź	Udział [%]		
	Alkohol	Narkotyki	Czynności
tak, jedną osobę	10,6	5,4	5,4
tak, kilka osób (do 10 osób)	34,8	12,6	16,2
tak, wiele osób (powyżej 10 osób)	12,6	2,4	6,8
trudno powiedzieć	11,4	17,6	21,2
nie znam takich osób	30,6	62,0	50,4

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

KORZYSTANIE Z URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH

W kolejnym bloku tematycznym ankietowani zostali poproszeni o wskazanie, ile czasu dziennie poświęcają na korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu. Z ich odpowiedzi wynika, że blisko połowa badanych spędza w ten sposób od 1 do 3 godzin dziennie (48,2%). Kolejno 20,6% ankietowanych wskazało na odpowiedź „do 1 godziny”, natomiast 19,2% respondentów przyznało, że korzysta z urządzeń elektrycznych i/lub Internetu od 3 do 5 godzin lub w ciągu dnia. 6,0% uczestników badania wybrało odpowiedź „powyżej 5 do 7 godzin”, 2,4% – „powyżej 7 godzin”, natomiast pozostałe 3,6% respondentów nie korzysta z tego rodzaju urządzeń w ogóle.

Wykres 47. Ile godzin poświęca Pan/i na korzystaniu z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu (np. komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier) w ciągu dnia, w którym ich Pan/i używa (nie wliczając w to godzin pracy)? N=500

Respondentów, którzy wskazali na korzystanie z urządzeń elektronicznych, zapytano również, czy zdarza się im korzystać z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu dłużej, niż początkowo planowali. Blisko połowa badanych przyznała, że takie sytuacje miały miejsce (209 osób, czyli 43,5%). Przeciwnego zdania było 24,2% ankietowanych (116 osób). Odpowiedź „trudno powiedzieć” zaznaczyło 16,9% badanych (81 osób), a pozostałe 15,4% wskazało, że nie przewiduje określonego czasu na korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu (74 osoby). 2 osoby pominęły to pytanie.

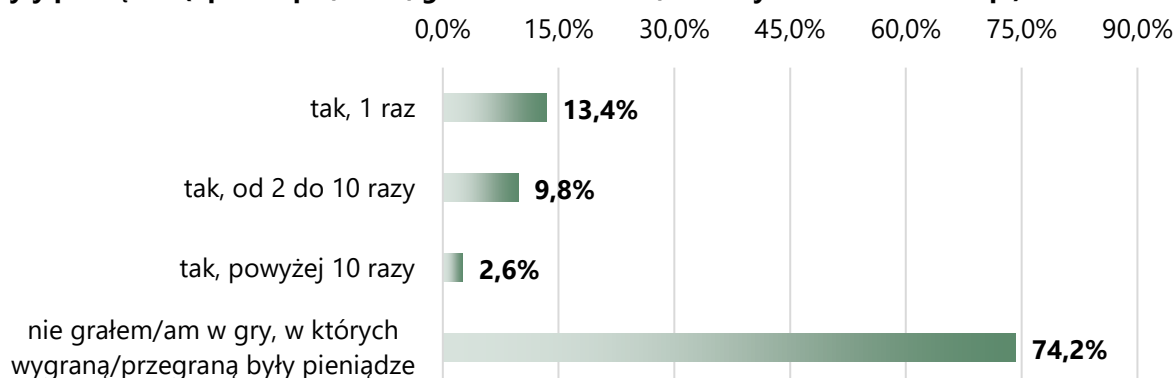
Tabela 20. Czy zdarza się Panu/i korzystać z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu dłużej niż wstępnie Pan/i zakładał/a? N=480

Odpowiedź	%	Liczba odp.
tak	43,5	209
nie	24,2	116
trudno powiedzieć	16,9	81
nie przewiduję określonego czasu	15,4	74

UCZESTNICTWO W GRACH HAZARDOWYCH

W dalszej części badania określona została skala podejmowania zachowań hazardowych przez pełnoletnich mieszkańców. Ankietowani udzielili odpowiedzi na pytanie, czy w okresie ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie grali w gry, w których wygraną/przegraną były pieniądze. Jak wskazuje zebrany materiał badawczy, styczność z nimi miało 25,8% dorosłych respondentów, wśród których 13,4%, zadeklarowało, że grało w takie gry tylko 1 raz, 9,8% wskazało odpowiedź od 2 do 10 razy, natomiast 2,6% osób przyznało się do grania w tego typu gry więcej niż 10 razy.

Wykres 48. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grał/a Pan/i w gry, w których wygraną/ przegraną były pieniądze (np. zdrapki, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=500

Kolejne pytanie dotyczyło motywacji, które kierowały mieszkańcami Miasta uczestniczącymi w grach hazardowych, a mianowicie odnosiło się do tego, czy badani kiedykolwiek grali w tego typu gry z powodu trudności finansowych lub w celu poprawy swojej sytuacji ekonomicznej. 40,2% respondentów, tj. 51 osób potwierdziło zaistnienie takiej sytuacji, a 45,7% badanych zaprzeczyło jakoby podobna sytuacja miała miejsce (58 osób). 14,2% osób miało trudności z odpowiedzią na to pytanie (18 osób).

Tabela 21. Czy kiedykolwiek grał/a Pan/i w gry, w których wygraną były pieniądze, aby rozwiązać finansowe trudności lub poprawić swoją sytuację ekonomiczną? N=127

Odpowiedź	%	Liczba odp.
tak	40,2	51
nie	45,7	58
trudno powiedzieć	14,2	18

INNE UZALEŻNIENIA BEHAWIORALNE

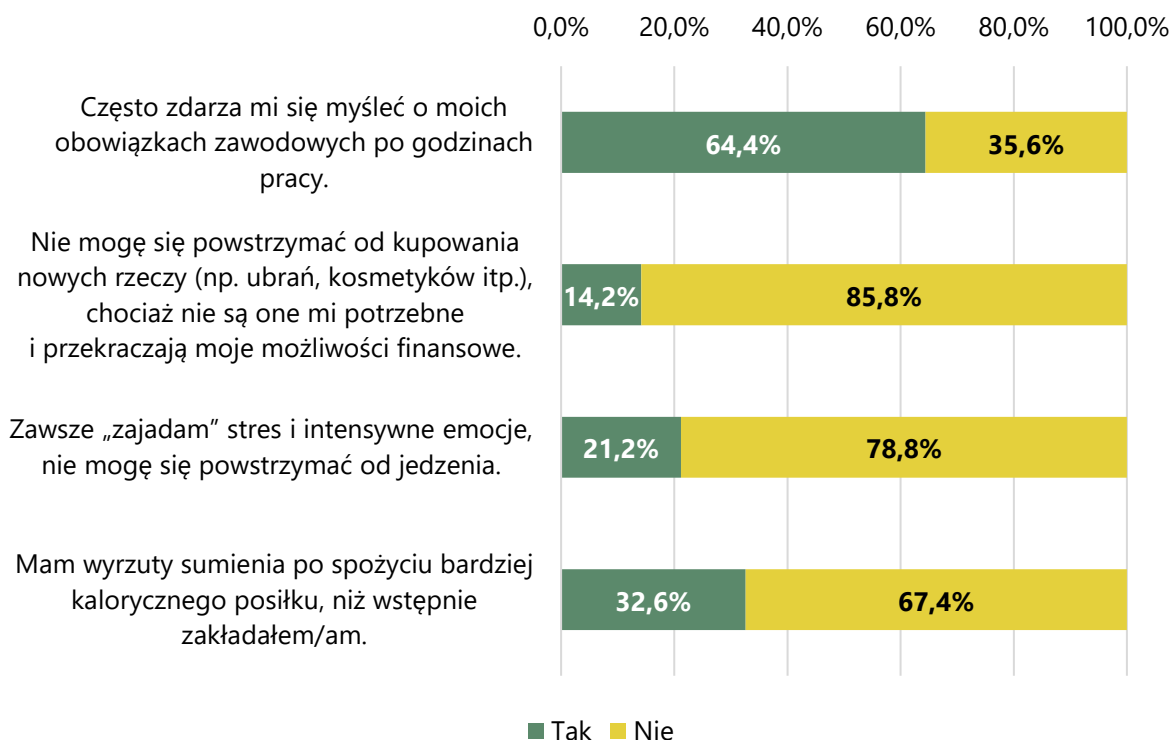
W dalszej części badania przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców Miasta Ostrów Mazowiecka, respondenci udzielili również istotnych informacji na temat swoich decyzji zakupowych, wykonywania obowiązków zawodowych oraz zakresu zaburzeń odżywiania. Zakupoholizm oraz pracoholizm, są przykładami uzależnień behawioralnych, które w okresie ostatnich lat zwiększyły swoją skalę, w szczególności wśród rozwiniętych i sprawnie funkcjonujących społeczeństw, dlatego pytania ujęte w kwestionariuszu ankiety skierowanej do respondentów dotyczyły również występowania tego problemu wśród lokalnej społeczności.

Jak wynika z analizy materiału badawczego, część ankietowanych przejawia zachowania mogące świadczyć o możliwości występowania wśród nich zaburzeń w zakresie pracoholizmu oraz w kwestii odżywiania. Doświadczenia respondentów w tych obszarach przedstawiają się następująco:

- 64,4% badanych często myśli o obowiązkach zawodowych poza godzinami pracy.
- 14,2% mieszkańców przyznało, że zdarza im się kupować przedmioty, których nie potrzebują i na które nie posiadają odpowiednich środków finansowych,

- 21,2% osób biorących udział w badaniu zawsze zajada stres i intensywne emocje,
- 32,6% ankietowanych ma wyrzuty sumienia po spożyciu bardziej kalorycznego posiłku.

Wykres 49. Proszę o ustosunkowanie się do poniższych stwierdzeń: N=500

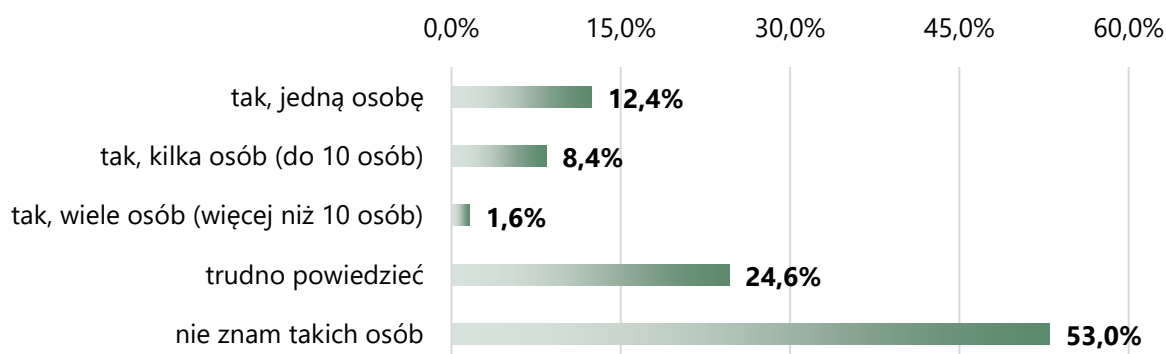

■ Tak ■ Nie

PRZEMOC

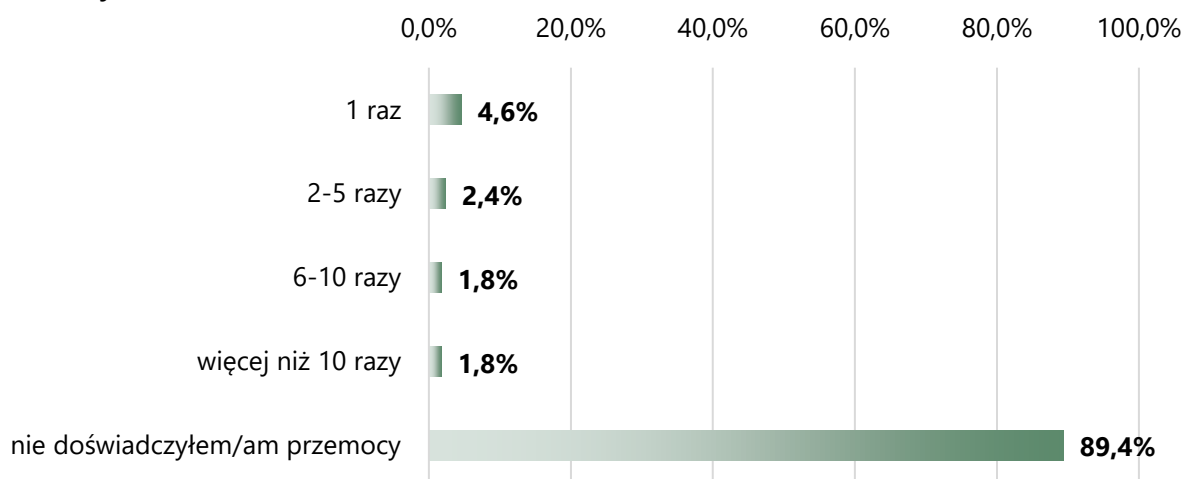
Kolejny obszar tematyczny badania miał na celu zweryfikowanie skali zjawiska problemu przemocy z perspektywy dorosłych mieszkańców Miasta. Badanie wykazało, że co piąty ankietowany zna osoby doznające przemocy (22,4%), przy czym 12,4% zna jedną osobę, 8,4% – kilka osób, natomiast 1,6% – wiele osób.

Wykres 50. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto doświadcza przemocy domowej? N=500

W kolejnym pytaniu badanych poproszono o odpowiedź na pytanie, czy im samym w okresie ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się doświadczyć przemocy. Z udzielonych odpowiedzi wynika, że 4,6% respondentów doświadczyło tego problemu 1 raz, 2,4% wskazało na odpowiedź „2-5 razy”, z kolei po 1,8% uczestników badania doznało przemocy 6-10 razy lub więcej niż 10 razy w ciągu ostatnich 12 miesięcy.

Wykres 51. Jak często w okresie ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy domowej? N=500

Respondenci mieli również określić, jakiego rodzaju przemocy doznali. Najwięcej wskazań padło na przemoc psychiczną (41 osób, tj. 78,9%) oraz fizyczną (15 osób, tj. 28,9%). Ponadto po 12 ankietowanych doświadczyło przemocy ekonomicznej lub zaniedbania (po 23,1%). 5,8% uczestników badania nie potrafiło określić rodzaju doznawanej przemocy, natomiast 3,9% doświadczyło przemocy seksualnej. 1 osoba pominęła to pytanie.

Tabela 22. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N=52

Odpowiedź	%	Liczba odp.
przemoc psychiczna	78,9	41
przemoc fizyczna	28,9	15
przemoc ekonomiczna	23,1	12
zaniedbanie	23,1	12
nie wiem	5,8	3
przemoc seksualna	3,9	2

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

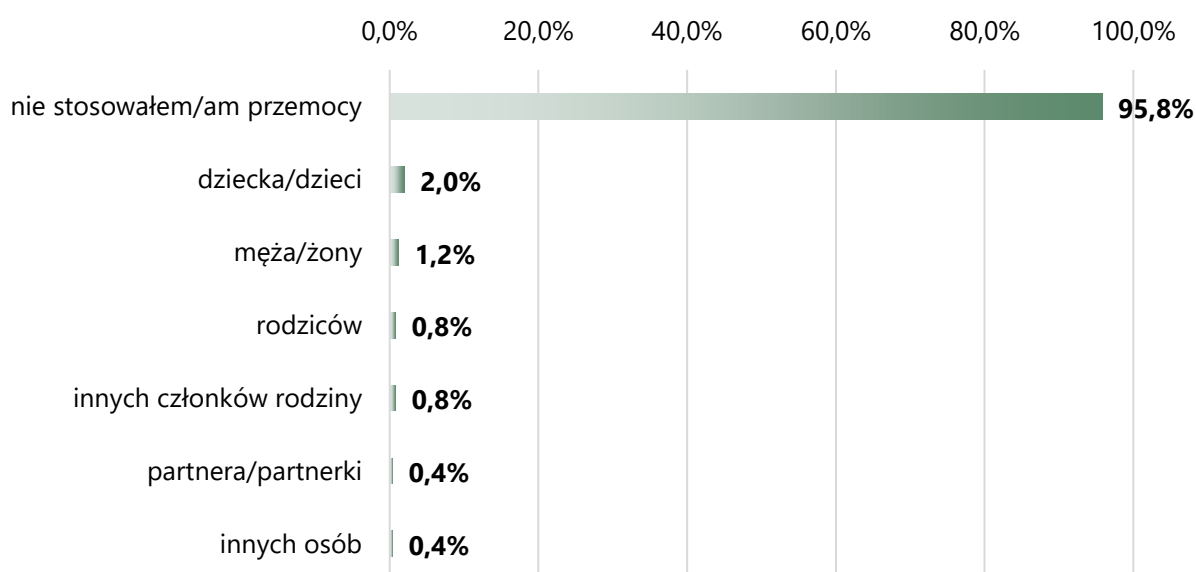
Ankietowani najczęściej doświadczali przemocy ze strony męża/żony (21 osób, tj. 40,4%). W dalszej kolejności wskazywano innych członków rodziny lub partnera/partnerkę (po 14 osób, tj. 26,9%), rodziców (21,2%) oraz inne, bliżej nieokreślone osoby (1,9%). 1 osoba pominęła to pytanie.

Tabela 23. Kto stosował wobec Pana/i przemoc? N=52

Odpowiedź	%	Liczba odp.
mąż/żona	40,4	21
inni członkowie rodziny	26,9	14
partner/partnerka	26,9	14
rodzice	21,2	11
inne osoby	1,9	1

Mieszkańcy Miasta zostali również zapytani, czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie, zdarzyło im się zastosować przemoc wobec drugiej osoby – twierdząco odpowiedziało 4,2% badanych, w tym 2,0% respondentów stosowało przemoc wobec dziecka/dzieci, 1,2% wskazało na męża/żonę, po 0,8% – rodziców lub innych członków rodziny, natomiast po 0,4% uczestników badania przyznało, że dopuszczali się przemocy wobec partnera/partnerki bądź innych, bliżej nieokreślonych osób.

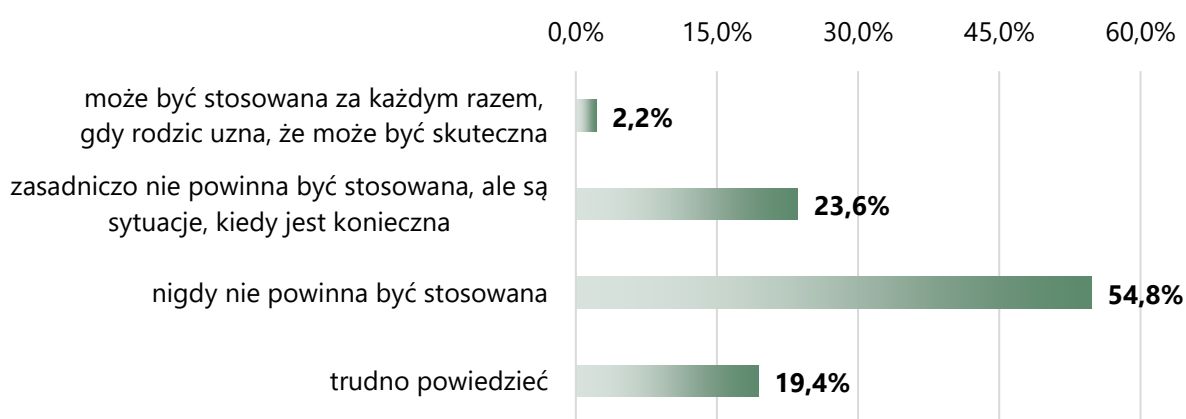
Wykres 52. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosował/a Pan/i przemoc domową wobec: N=500

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

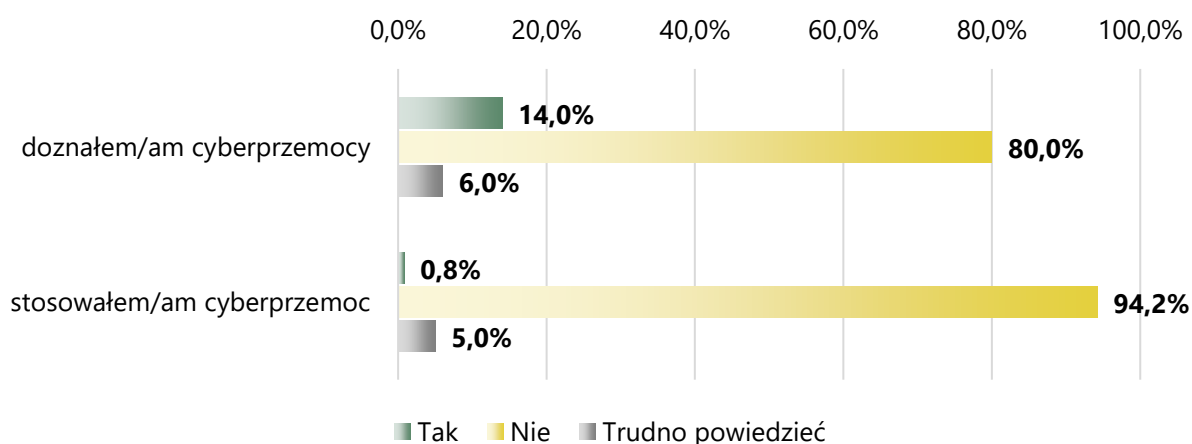
Dorosłych mieszkańców Miasta Ostrów Mazowiecka zapytano również o opinię w zakresie stosowania kar fizycznych wobec dzieci. Zdaniem 2,2% ankietowanych mogą być one stosowane za każdym razem, gdy rodzic uzna to za skuteczne, z kolei w opinii 23,6% badanych, zasadniczo nie powinny być stosowane ale zdarzają się sytuacje, gdy są konieczne. Średnio co piąty respondent nie potrafił jednoznacznie odnieść się do tego pytania (19,4%), a pozostałe 54,8% uczestników badania zdecydowanie sprzeciwia się tego typu działaniom.

Wykres 53. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych (np. klaps) może być metodą, która:
N=500

W ostatnim pytaniu poproszono respondentów o określenie, czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie doznawali bądź stosowali cyberprzemoc. Jak wynika z uzyskanych odpowiedzi 14,0% ankietowanych doznało cyberprzemocy, z kolei 0,8% przyznało się do jej stosowania.

Wykres 54. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznawał/a Pan/i i/lub stosował/a Pan/i cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/straszenie, szantażowanie, wyludzanie pieniędzy, rosyłanie ośmieszających zdjęć/filmów)? N= 500

DIAGNOZA LOKALNYCH ZAGROŻEŃ SPOŁECZNYCH – ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD SPRZEDAWCÓW NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Badania te miały na celu poznanie opinii, postaw oraz praktyk sprzedawców napojów alkoholowych w kontekście obowiązujących przepisów prawnych, odpowiedzialności społecznej oraz wpływu sprzedaży alkoholu na lokalną społeczność.

STRUKTURA BADANEJ PRÓBY

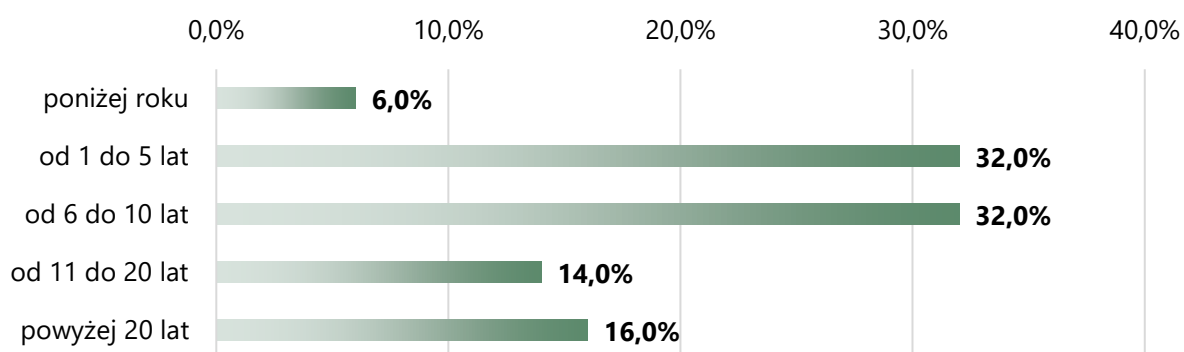
W badaniu diagnozującym problemy społeczne występujące na terenie Miasta Ostrów Mazowiecka udział wzięło łącznie 50 sprzedawców napojów alkoholowych. Poniżej przedstawiona została struktura badanej próby, ze względu na płeć. Większość stanowiły kobiety, które uzupełniły łącznie 88,0% kwestionariuszy (44 osoby), natomiast mężczyźni pozostałe 12,0% (6 osób).

Rysunek 5. Płeć sprzedawców napojów alkoholowych: N=50

Kolejne pytanie odnosiło się do stażu pracy ankietowanych na danym stanowisku. Najlichnieszą grupę stanowili badani, którzy pracują w punkcie sprzedaży alkoholu od 1 do 5 lat lub od 6 do 10 lat (po 32,0%). W dalszej kolejności znalazły się osoby z dłuższym stażem pracy, tj. powyżej 20 lat (16,0%), a także od 11 do 20 lat (14,0%). Najmniejszy odsetek respondentów wskazał na odpowiedź „poniżej roku” (6,0%).

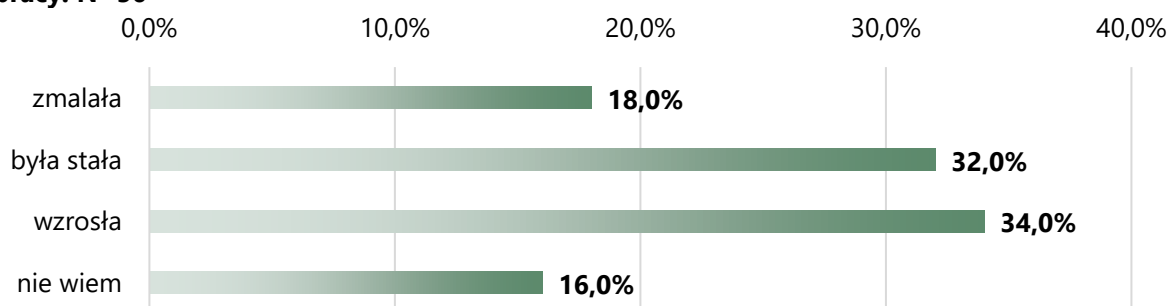
Wykres 55. Od ilu lat pracuje Pan/i w punkcie, gdzie prowadzona jest sprzedaż alkoholu? N= 50

RYNEK ALKOHOLOWY Z PERSPEKTYWY SPRZEDAWCÓW

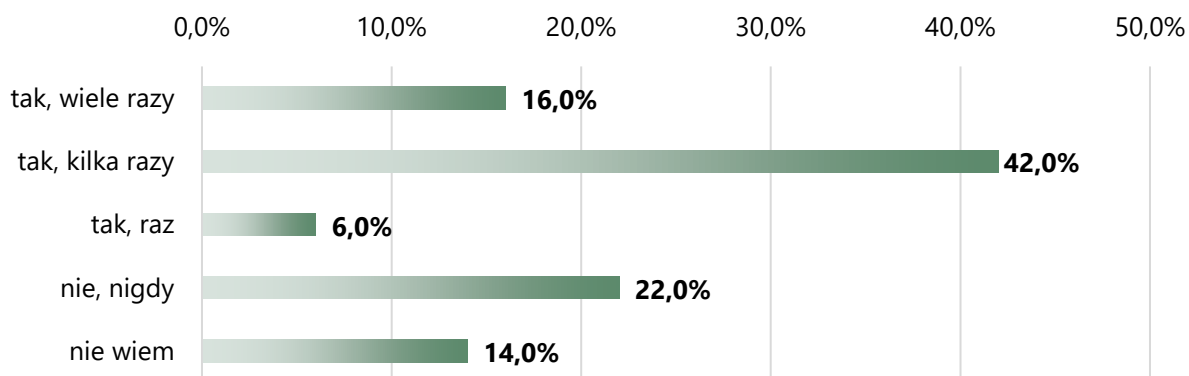
Pierwsze pytanie zadane respondentom miało na celu określenie tendencji zmian w zakresie ilości sprzedawanego alkoholu na terenie Miasta na przestrzeni ostatnich 3 lat z punktu widzenia sprzedawców. Największa większość ankietowanych uważa, że ta sprzedaż wzrosła (34,0%), z kolei w opinii 32,0% uczestników badania była stała. W opinii 18,0% respondentów sprzedaż alkoholu w ostatnich trzech latach zmalała, z kolei pozostałe 16,0% nie potrafiło jednoznacznie odnieść się do tego pytania.

Wykres 56. Proszę ocenić czy sprzedaż alkoholu na przestrzeni ostatnich 3 lat w Pana/i miejscu pracy: N=50

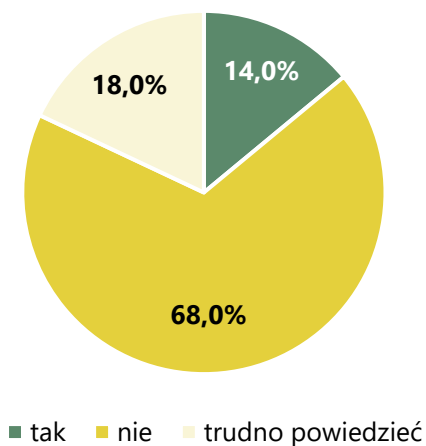
Następnie respondenci zostali poproszeni o odpowiedź na pytanie, czy byli świadkami, gdy osoba niepełnoletnia próbowała zakupić alkohol w ich miejscu pracy. 16,0% ankietowanych spotkało się z podobną sytuacją wiele razy, 42,0% zadeklarowało, że miało to miejsce kilka razy, natomiast w przypadku 6,0% uczestników badania zdarzyło się to raz. Średnio co piąty uczestnik badania zaprzeczył, jakoby osoby nieletnie próbowały kupić alkohol w obsługiwanym przez niego punkcie (22,0%), a pozostałe 14,0% nie potrafiło jednoznacznie odpowiedzieć na to pytanie.

Wykres 57. Czy zdarzyło się Panu/i, że osoba niepełnoletnia chciała kupić alkohol w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie? N=50

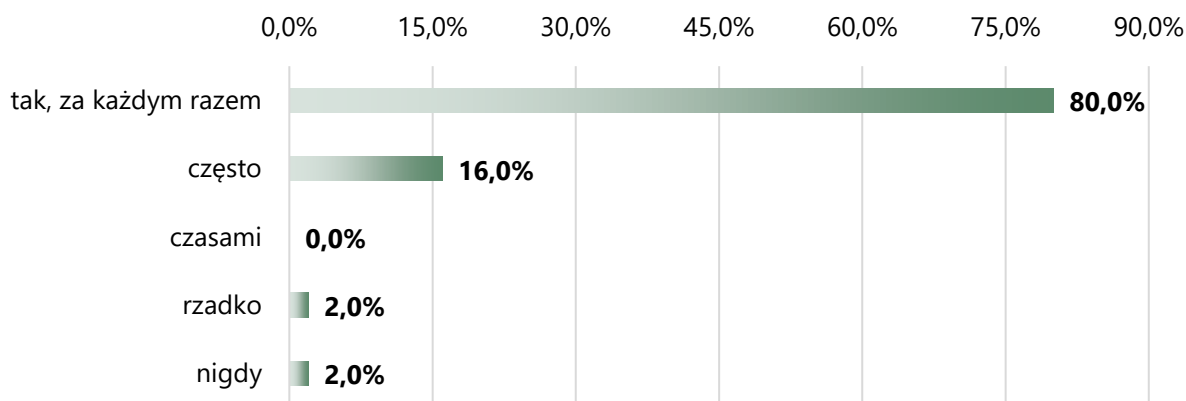
Poproszono również o określenie, czy zdarzyło im się zaobserwować, aby osoba dorosła kupowała alkohol na prośbę nieletnich. Zdecydowana większość badanych zaprzeczyła, jakoby była świadkiem podobnej sytuacji (68,0%), 14,0% ankietowanych przyznało, iż miało to miejsce w obsługiwanym przez nich punkcie, natomiast 18,0% uczestników badania nie potrafiło jednoznacznie ustosunkować się do pytania.

Wykres 58. Czy zauważył/a Pan/i sytuację w ciągu ostatnich 12 miesięcy, kiedy osoba dorosła kupowała alkohol dla nieletnich? N=50

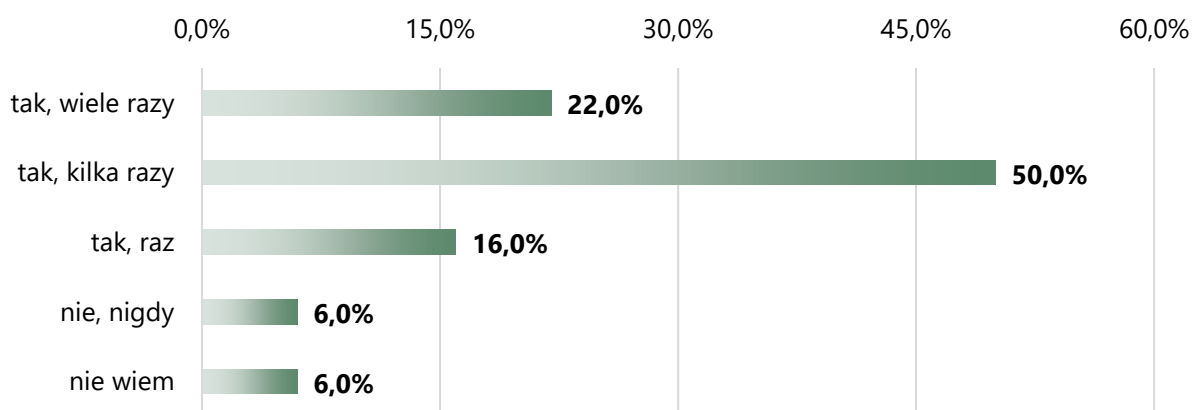
Kolejne pytanie miało na celu oszacowanie, jak często sprzedawcy napojów alkoholowych pytają o dowód młodo wyglądających klientów, gdy Ci próbują zakupić napój alkoholowy. 80,0% badanych zadeklarowało, że robią to za każdym razem, gdy wygląd klienta budzi ich wątpliwości, 16,0% stwierdziło, że sprawdza dokument często, ale nie za każdym razem, natomiast po 2,0% respondentów przyznało, że robi to rzadko lub nigdy.

Wykres 59. Czy pyta Pan/i o dowód osobisty młodo wyglądających klientów? N=50

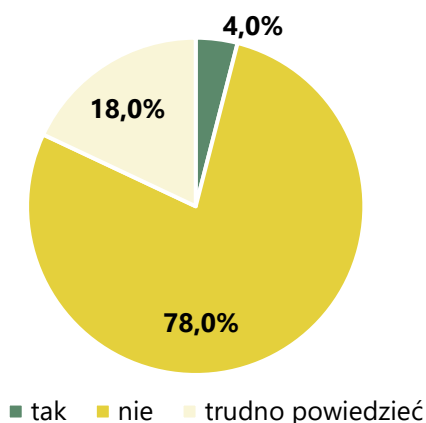
W dalszej kolejności podjęto próbę oszacowania jak często w ciągu ostatnich 12 miesięcy osoby nietrzeźwe próbowały kupić alkohol na terenie Miasta. Uzyskane wyniki wskazują, że połowa badanych spotkała się z podobną sytuacją kilka razy (50,0%), co piąty respondent doświadczył tego wiele razy (22,0%), natomiast blisko co szósty był świadkiem takiego zdarzenia raz (16,0%). Pozostali uczestnicy badania zadeklarowali, że nigdy nie byli świadkami podobnej sytuacji, bądź też nie potrafili jednoznacznie odpowiedzieć na to pytanie (po 6,0%).

Wykres 60. Czy zdarzyło się Panu/i, że osoba nietrzeźwa próbowała kupić alkohol w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N=50

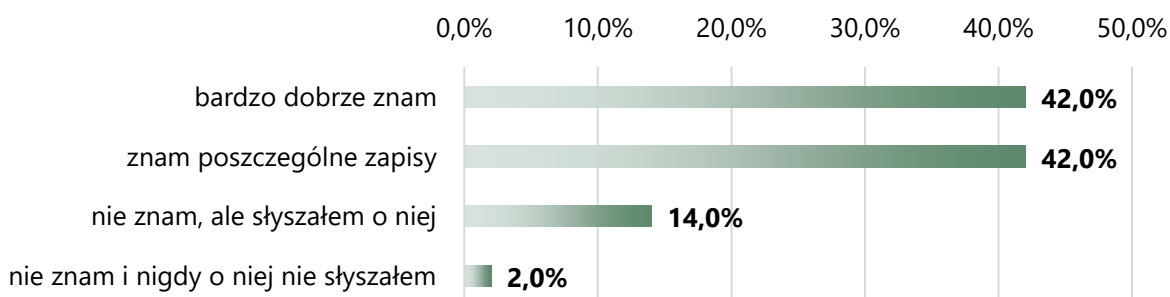
W następnej kolejności sprzedawcy z terenu Miasta odpowiedzieli na pytanie, czy zdarzyło im się w przeciągu ostatnich 12 miesięcy sprzedać alkohol osobie nietrzeźwej – przeważająca część uczestników badania odpowiedziała przecząco (78,0%). Niemniej jednak wciąż zdarzają się osoby, które są skłonne sprzedać alkohol osobie nietrzeźwej (4,0%), bądź takie, które sprzedają go nie potrafiąc jednoznacznie stwierdzić, czy klient jest trzeźwy (18,0%).

Wykres 61. Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać alkohol osobie nietrzeźwej w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N=50

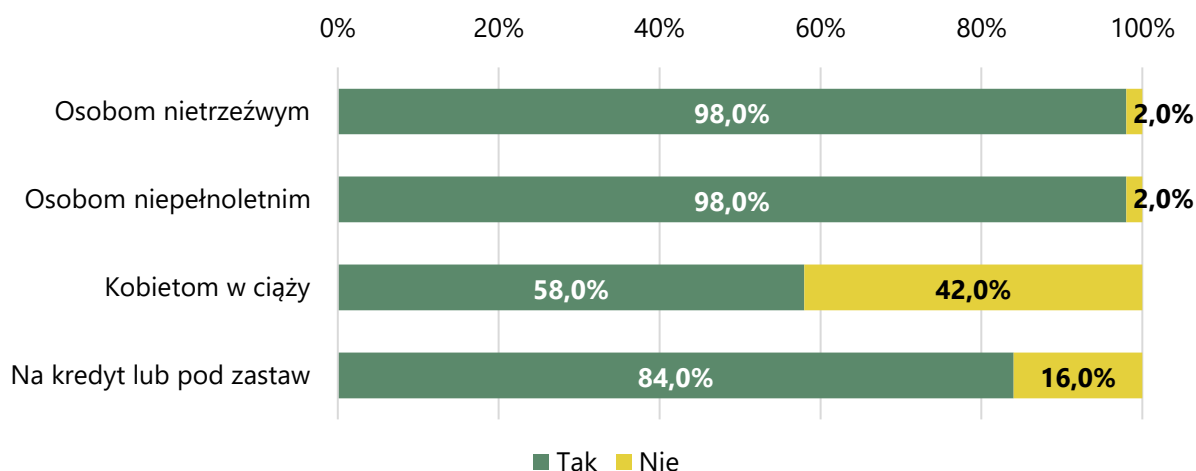
Blisko połowa ankietowanych zadeklarowała, że bardzo dobrze zna ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi lub zna jej poszczególne zapisy (po 42,0%). 14,0% badanych przyznało, że nie zna ustawy, ale o niej słyszało, natomiast pozostałe 2,0% jednoznacznie stwierdziło, że nigdy o takowej nie słyszało.

Wykres 62. Czy zna Pan/i ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi odnoszącą się do odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu? N= 50

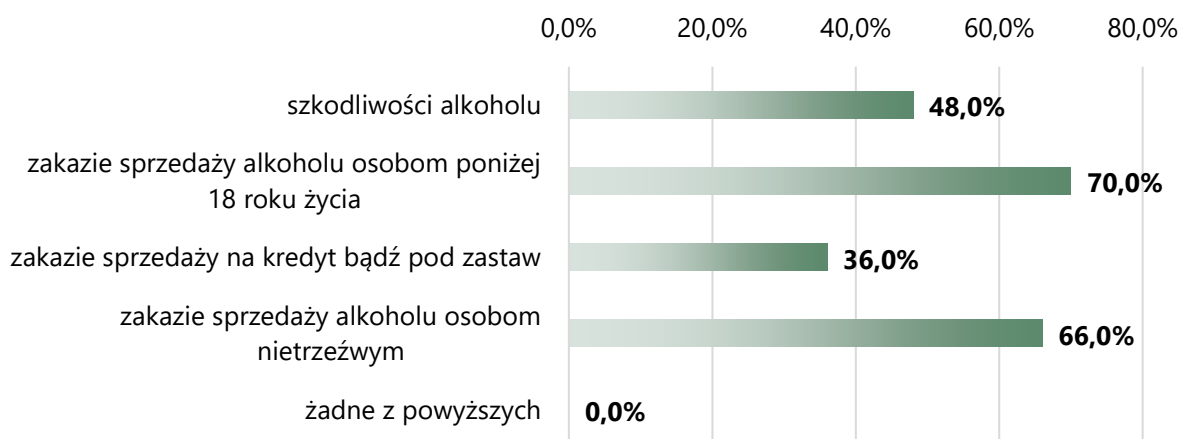
Jako, że zdecydowana większość ankietowanych zadeklarowała, że w mniejszym lub większym stopniu znają ustawę, w dalszej części skupiliśmy się na zweryfikowaniu ich wiedzy w zakresie znajomości jednego z zapisów, jako że ustawa ta częściowo reguluje ich obowiązki zawodowe. Poproszono sprzedawców o określenie, komu zabrania się sprzedaży i podawania napojów alkoholowych według ustawy. Niemal wszyscy uczestnicy badania są świadomi zakazu sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim oraz nietrzeźwym (po 98,0%), a nieco mniejszy odsetek zdaje sobie sprawę z zakazu sprzedaży na kredyt lub pod zastaw (84,0%). Niemniej jednak aż 58,0% z nich błędnie zakłada, iż ustawa reguluje warunki sprzedaży alkoholu kobietom w ciąży.

Wykres 63. Komu zabrania się sprzedaży i podawania napojów alkoholowych według ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi? N=50

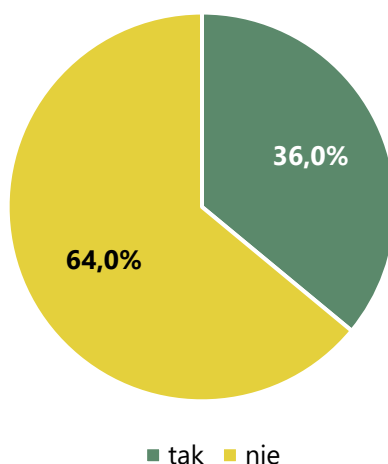
Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, w każdym punkcie sprzedaży napojów alkoholowych powinny znajdować się odpowiednie oznaczenia informacyjne, w tym przede wszystkim o zakazie sprzedaży alkoholu osobom nieletnim oraz o szkodliwości spożywania alkoholu. Ankietowanych poproszono o określenie, które z nich widnieją w obsługiwanych przez nich punktach. Uzyskane dane wskazują, iż informacja o zakazie sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia znajduje się w większości punktów (70,0%), z kolei o szkodliwości spożywania alkoholu niespełna w połowie przypadków (48,0%). Ponadto w średnio co trzecim punkcie widnieje informacja o zakazie sprzedaży alkoholu na kredyt bądź pod zastaw (36,0%), a w 66,0% miejsc – o zakazie sprzedaży tych napojów osobom nietrzeźwym.

Wykres 64. Które z poniższych informacji znajdują się w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie: N=50

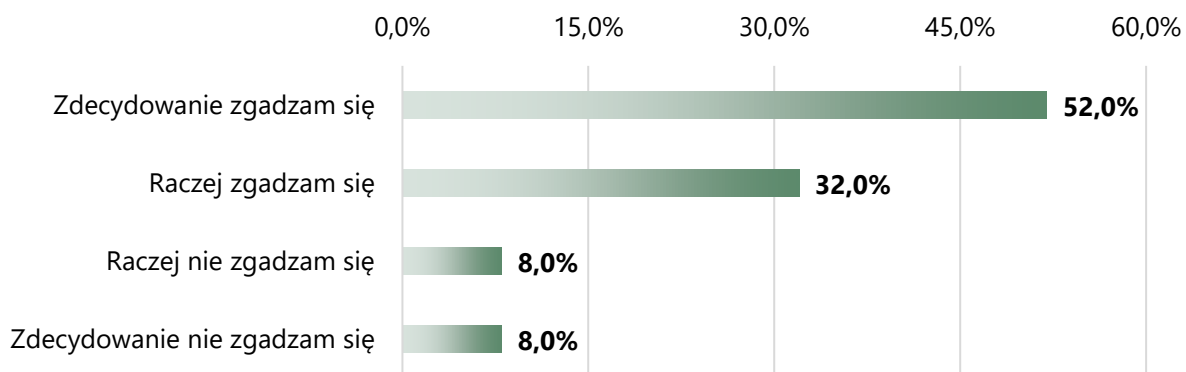
Kolejne pytanie zadane sprzedawcom miało na celu określenie, jaka część z nich w ciągu ostatnich 3 lat uczestniczyła w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu. Wyniki wskazują, że zaledwie co trzeci z nich uczestniczył w podobnym szkoleniu (36,0%).

Wykres 65. Czy w ciągu ostatnich 3 lat brał/a Pan/i udział w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu? N=50

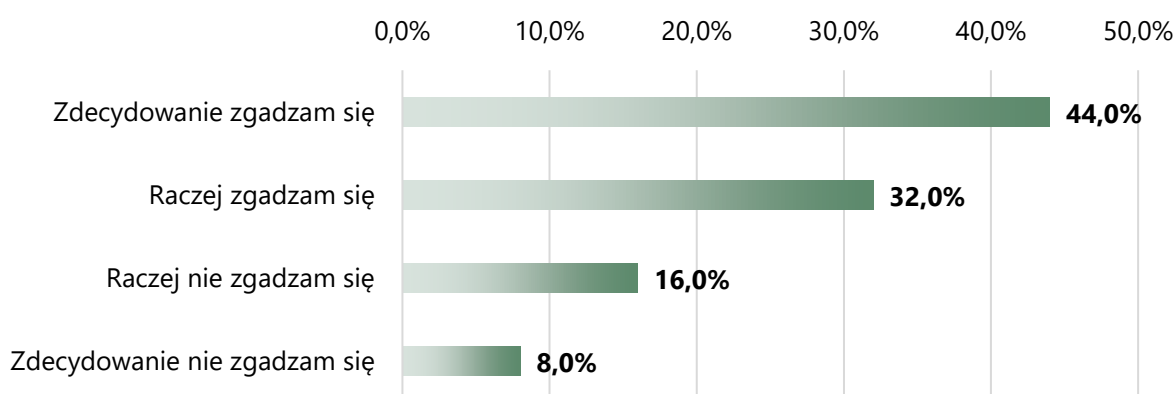
Zdecydowana większość respondentów wyraziła poparcie dla tezy, że dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany (84,0%), z czego ponad połowa zgadza się z tym zdecydowanie (52,0%), natomiast blisko co trzeci wskazał na odpowiedź „raczej zgadzam się” (32,0%). Przeciwnego zdania jest jedynie 16,0% badanych, co wskazuje na silne społeczne przyzwolenie na działania regulacyjne w obszarze polityki alkoholowej.

Wykres 66. Czy zgadza się Pan/i z twierdzeniem: „Dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany”? N=50

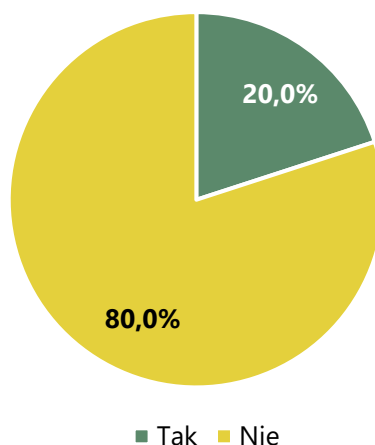
76,0% respondentów postrzega osoby pijące alkohol jako potencjalne zagrożenie dla bezpieczeństwa w swoim środowisku lokalnym, przy czym 44,0% wyraża tę opinię w sposób zdecydowany. Brak takiego poczucia zagrożenia deklaruje średnio co czwarty badany (24,0%). Wyniki te sugerują wysoki poziom społecznego niepokoju związanego z konsumpcją alkoholu w przestrzeni lokalnej, co może stanowić przesłankę do wzmacniania działań prewencyjnych i edukacyjnych.

Wykres 67. Czy zgadza się Pan/i z twierdzeniem: „Osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w moim środowisku lokalnym”? N=50

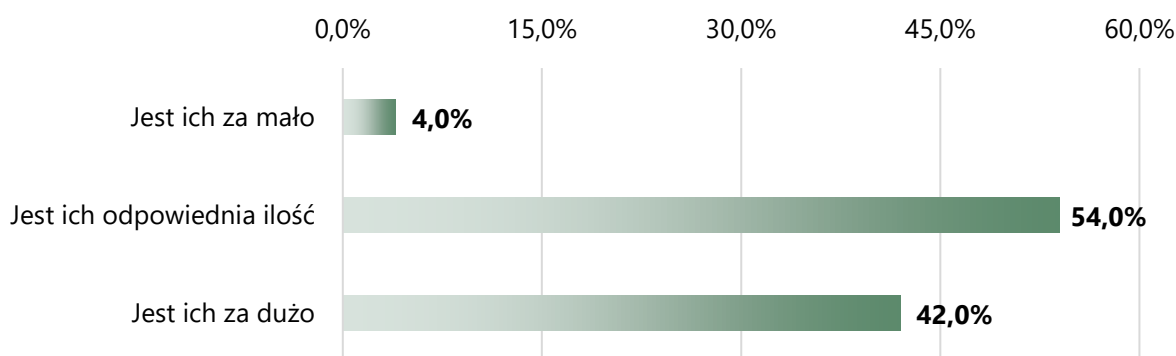
W ciągu ostatnich 6 miesięcy interwencja policji w związku z używaniem alkoholu w obrębie sklepu była konieczna w 20,0% przypadków, co oznacza, że co piąty respondent doświadczył takiej sytuacji. Zdecydowana większość (80,0%) nie miała potrzeby wzywania służb, co może świadczyć o względnie stabilnej sytuacji w większości placówek, choć jednocześnie potwierdza istnienie incydentów wymagających reakcji służb porządkowych.

Wykres 68. Czy w ciągu ostatnich 6 miesięcy trzeba było wezwać policję z prośbą o interwencję w związku z używaniem alkoholu w obrębie sklepu, w którym Pan/i pracuje? N=50

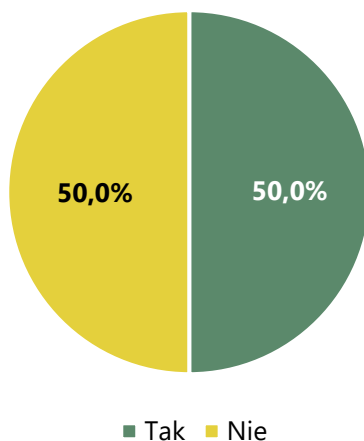
Ponad połowa respondentów uważa, że liczba punktów sprzedaży alkoholu w ich okolicy jest odpowiednia (54,0%). Jednocześnie aż 42,0% ocenia, że sklepów i lokali z alkoholem jest zbyt dużo, co może wskazywać na rosnącą społeczną wrażliwość na nadmierną dostępność alkoholu. Tylko marginalny odsetek badanych (4,0%) uznaje, że takich punktów jest za mało.

Wykres 69. Jak ocenia Pan/i ilość sklepów i lokali w Pana/i okolicy, gdzie można kupić alkohol?
N=50

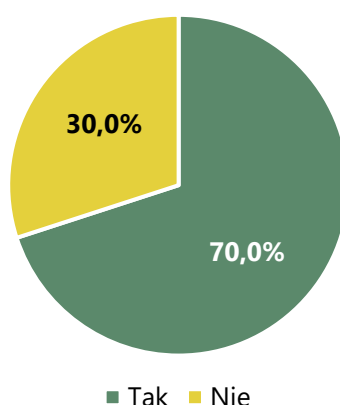
Opinie respondentów na temat zakazu sprzedaży alkoholu na stacjach benzynowych są wyraźnie podzielone – dokładnie 50,0% badanych popiera taki zakaz, a kolejne 50,0% jest mu przeciwne. Tak równomierny rozkład odpowiedzi wskazuje na brak społecznego konsensusu w tej kwestii, co może utrudniać jednoznaczne kierunkowanie działań regulacyjnych i sugeruje potrzebę dalszych konsultacji lub działań edukacyjnych w zakresie bezpieczeństwa i odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu.

Wykres 70. Czy uważa Pan/i że na stacjach benzynowych powinien być zakaz sprzedaży alkoholu?
N=50

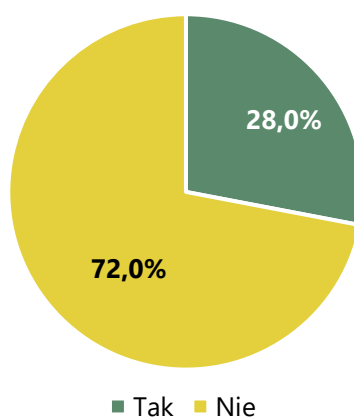
70,0% respondentów deklaruje, że wie, gdzie osoba uzależniona od alkoholu może uzyskać pomoc w miejscu swojego zamieszkania, natomiast 30,0% przyznaje, że tej wiedzy nie posiada. Taka sytuacja wskazuje na dość wysoki poziom orientacji w lokalnych zasobach wsparcia, lecz jednocześnie pozostawia istotny margines osób, które mogą nie mieć dostępu do potrzebnych informacji — warto więc rozważyć działania profilaktyczno-informacyjne, kampanie edukacyjne lub współpracę z organizacjami przeciwdziałającymi uzależnieniom, aby zwiększyć świadomość i dostępność wsparcia.

Wykres 71. Czy wie Pan/i, gdzie może uzyskać pomoc osoba uzależniona od alkoholu w Pana/i miejscu zamieszkania? N=50

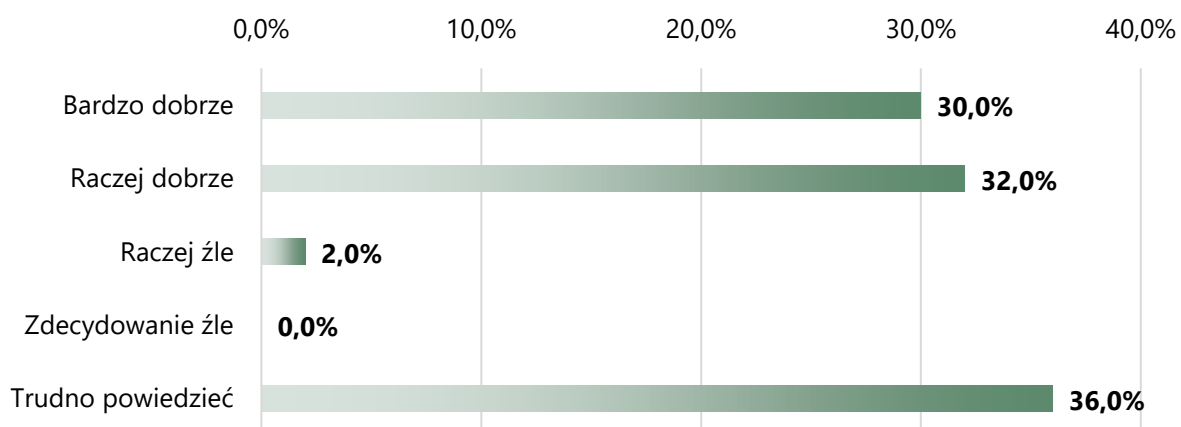
28,0% respondentów zauważyło zwiększenie spożycia alkoholu w swoim środowisku zamieszkania, podczas gdy zdecydowana większość (72,0%) nie dostrzega takiego trendu. Wyniki te mogą świadczyć o względnej stabilności poziomu konsumpcji alkoholu w ocenie społeczności lokalnej.

Wykres 72. Czy zauważył/a Pan/i zwiększenie spożycia alkoholu w swoim środowisku zamieszkania? N=50

62,0% respondentów pozytywnie ocenia funkcjonowanie kontroli sprzedaży alkoholu w swojej miejscowości (w tym 30,0% – „bardzo dobrze”, a 32,0% – „raczej dobrze”). Negatywne oceny są marginalne (łącznie 2,0%), co może świadczyć o generalnym zadowoleniu z działań kontrolnych. Jednocześnie wysoki odsetek odpowiedzi „trudno powiedzieć” (36,0%) wskazuje na ograniczoną świadomość lub brak bezpośredniego kontaktu sprzedawców z mechanizmami kontroli.

Wykres 73. Jak Pana/i zdaniem funkcjonuje kontrola sprzedaży alkoholu w Pana/i miejscowości?
N=50

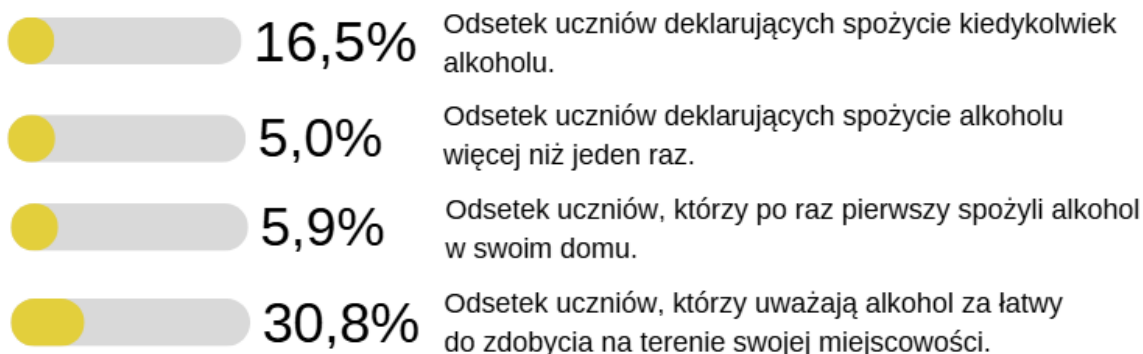

WNIOSKI Z DIAGNOZY LOKALNYCH ZAGROŻEŃ SPOŁECZNYCH

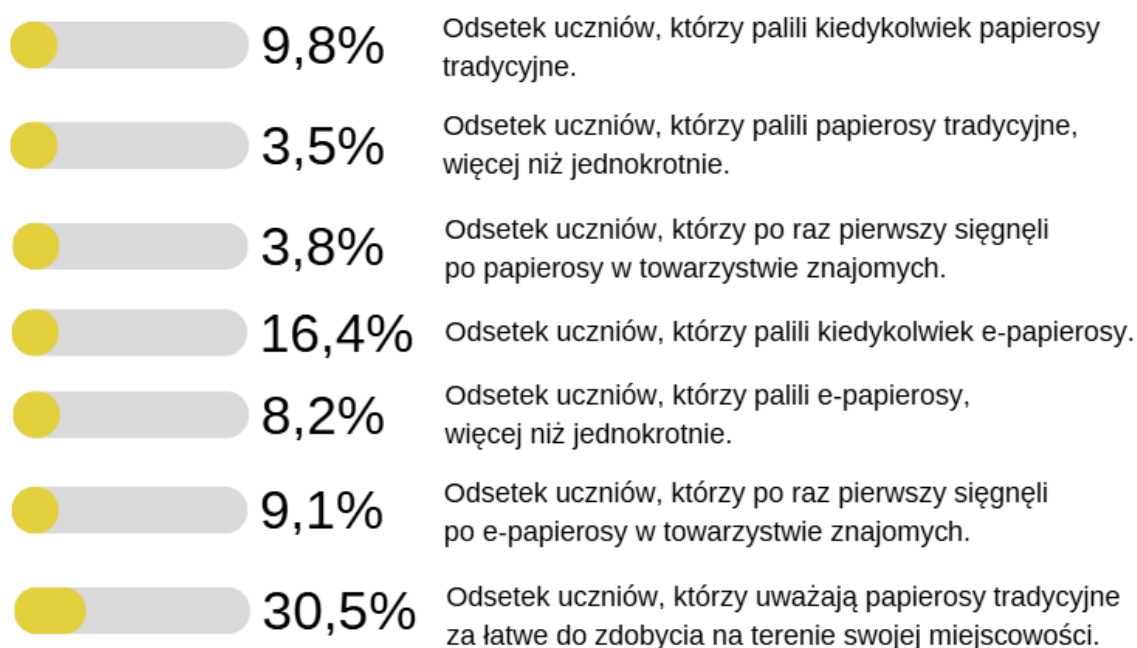
W 2025 roku na terenie Miasta Ostrów Mazowiecka zostało przeprowadzone badanie w ramach Diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych, w którym uczestniczyło 341 uczniów, 500 dorosłych mieszkańców Miasta oraz 50 sprzedawców napojów alkoholowych. Poniżej, w formie graficznej, przedstawione zostały najważniejsze wnioski z przeprowadzonych badań, dotyczące kwestii uzależnień.

WYNIK BADAŃ ANKIETOWYCH WŚRÓD UCZNIÓW⁹

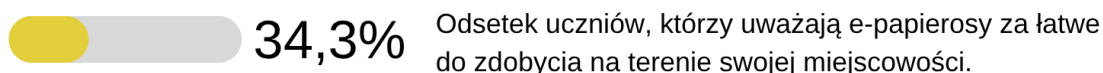
ALKOHOL

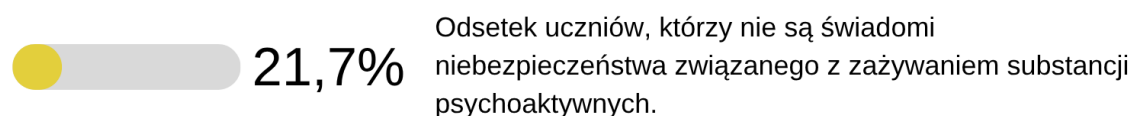
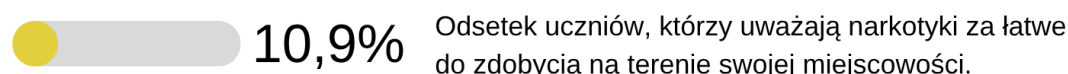
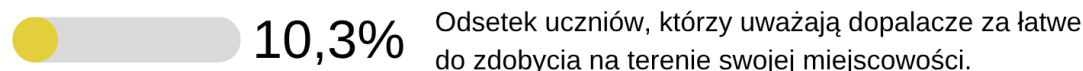
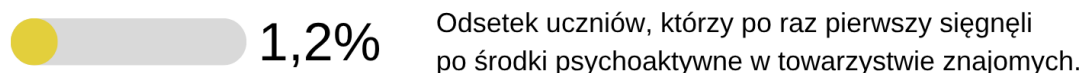
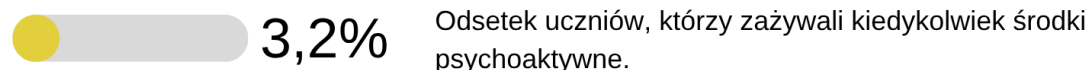
NIKOTYZM

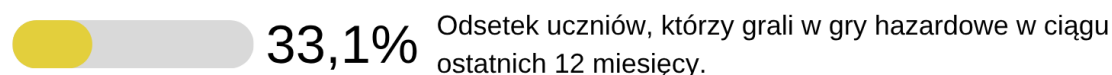
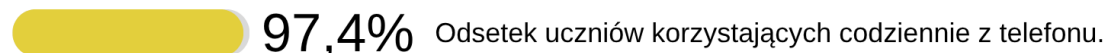
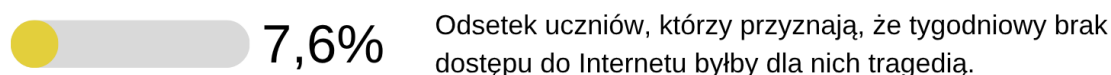
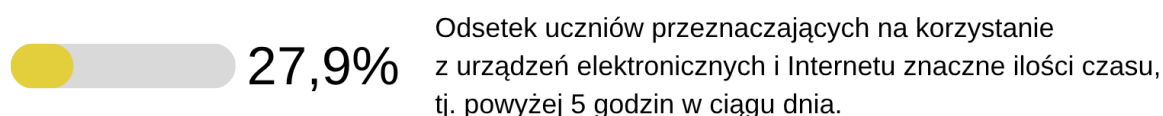
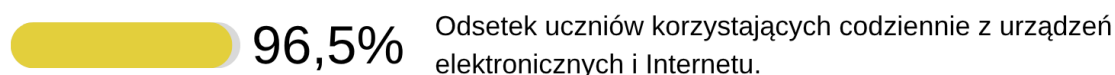
⁹ Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=341

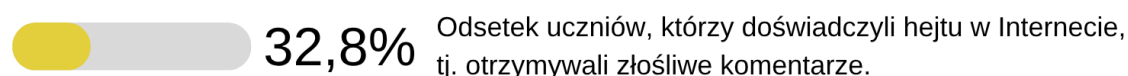
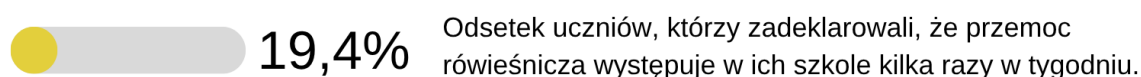
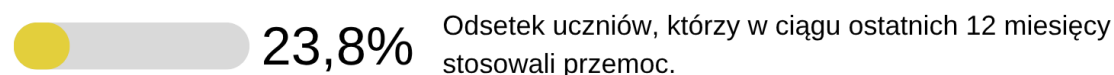
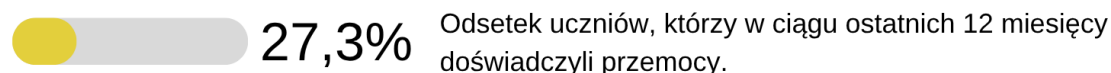
ŚRODKI PSYCHOAKTYWNE (INNE NIŻ ALKOHOL)

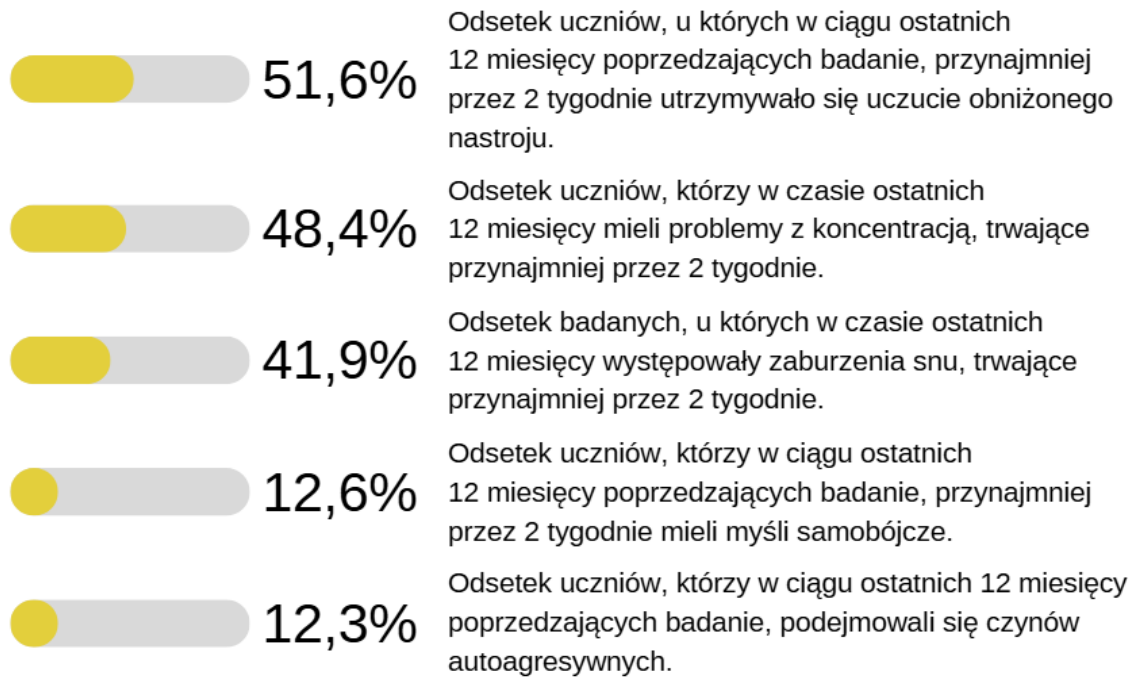
PROBLEMY NATURY BEHAWIORALNEJ

PRZEMOC

KONDYCJA PSYCHICZNA

WYNIKI BADAŃ WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW MIASTA¹⁰

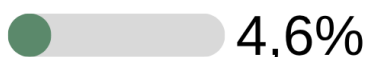
ALKOHOL

Odsetek dorosłych mieszkańców, zdaniem których sięganie po substancje psychoaktywne przez dzieci i młodzież stanowi istotny problem społeczny na terenie Miasta.

Odsetek dorosłych mieszkańców, zdaniem których uzależnienia wśród osób dorosłych stanowią istotny problem społeczny na terenie Miasta.

Odsetek dorosłych mieszkańców, którzy spożywają alkohol kilka razy w tygodniu lub codziennie.

Odsetek badanych, którzy przyznali, że w ciągu ostatniego roku zdarzyło im się stracić kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu (tzn. upić się).

Odsetek badanych, którzy podczas typowego dnia picia spożywają 5 lub więcej porcji alkoholu.

Odsetek mieszkańców, którzy zgadzają się ze stwierdzeniem, że dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany.

Odsetek ankietowanych, którzy zgadzają się ze stwierdzeniem, że osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w ich środowisku lokalnym.

Odsetek ankietowanych nie posiadających wiedzy o szkodliwym wpływie picia alkoholu w ciąży na rozwój dziecka.

Odsetek respondentów, którzy znają w swoim otoczeniu osoby spożywające alkohol w sposób nadmierny.

Odsetek badanych, którzy uważają, że liczba punktów sprzedaży alkoholu w ich okolicy jest zbyt duża.

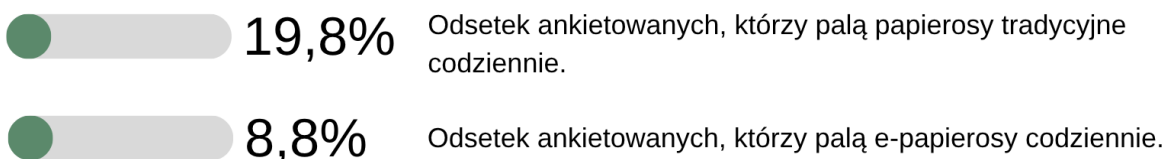
Odsetek ankietowanych, którzy uważają, że sprzedaż alkoholu na stacjach benzynowych powinna być zakazana.

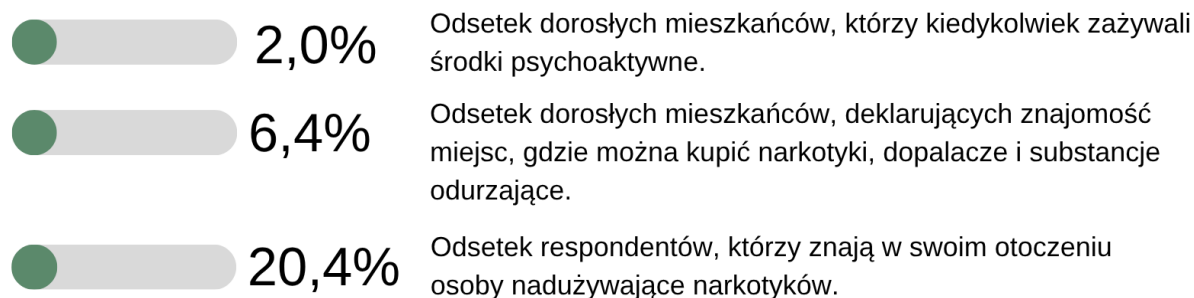
Odsetek respondentów, którzy nie wiedzą, gdzie osoba uzależniona od alkoholu może uzyskać pomoc w ich miejscu zamieszkania.

¹⁰ Odsetek dorosłych mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=500

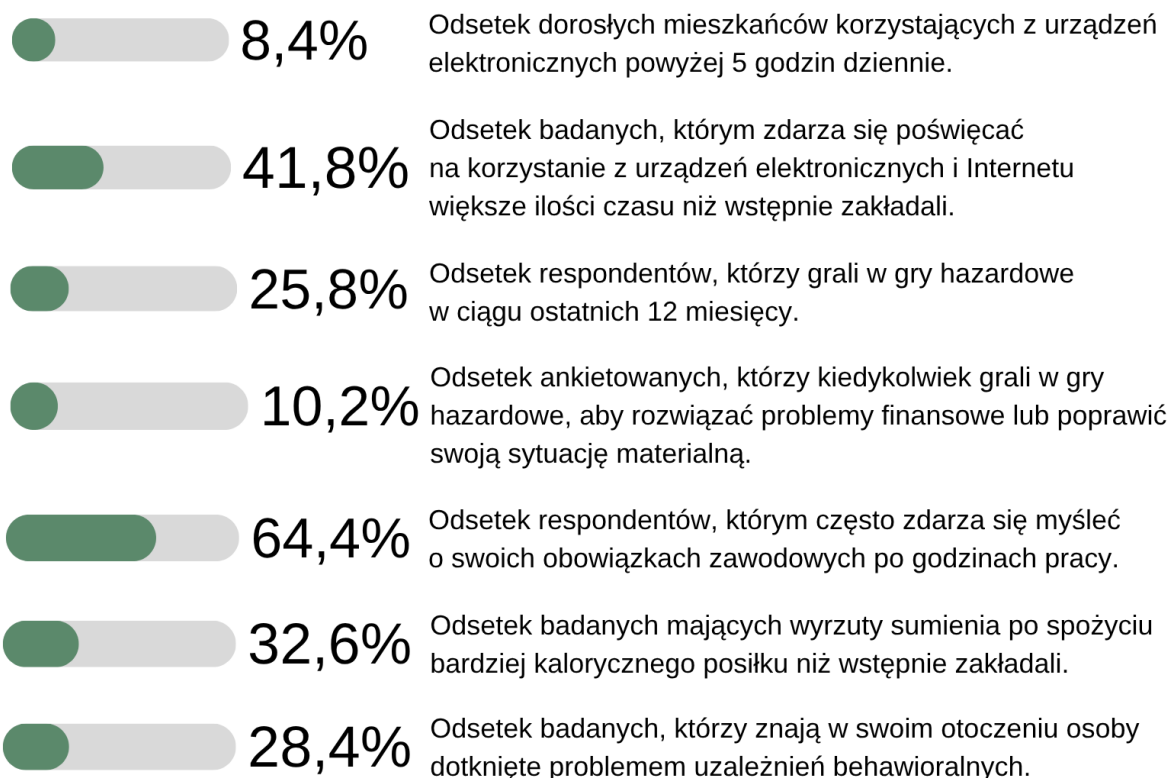
NIKOTYNIZM

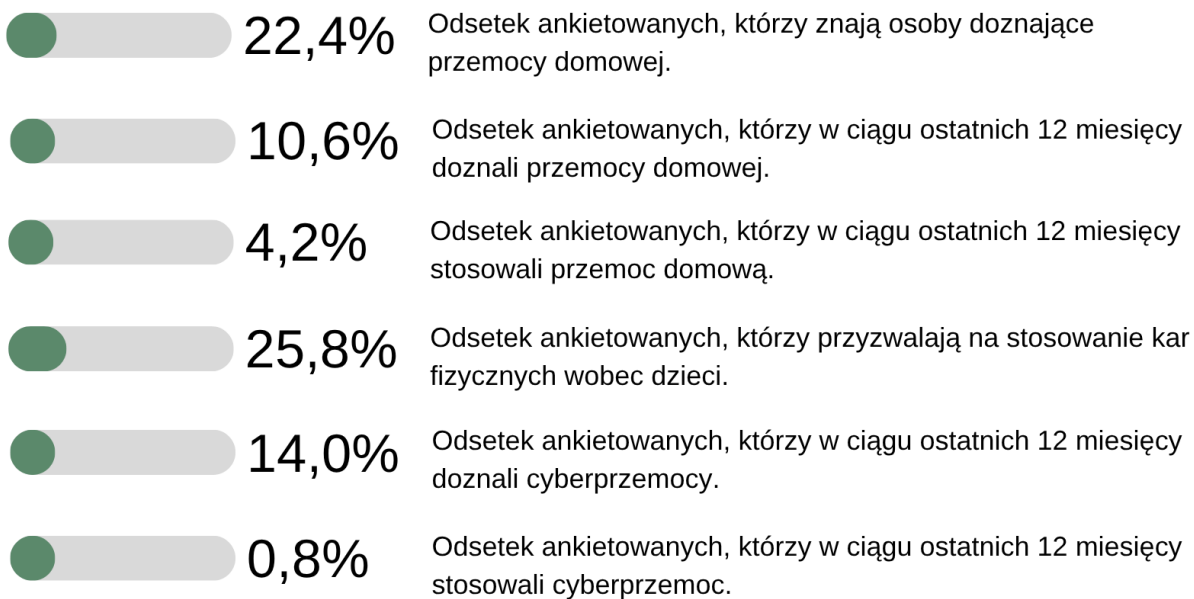
ŚRODKI PSYCHOAKTYWNE (INNE NIŻ ALKOHOL)

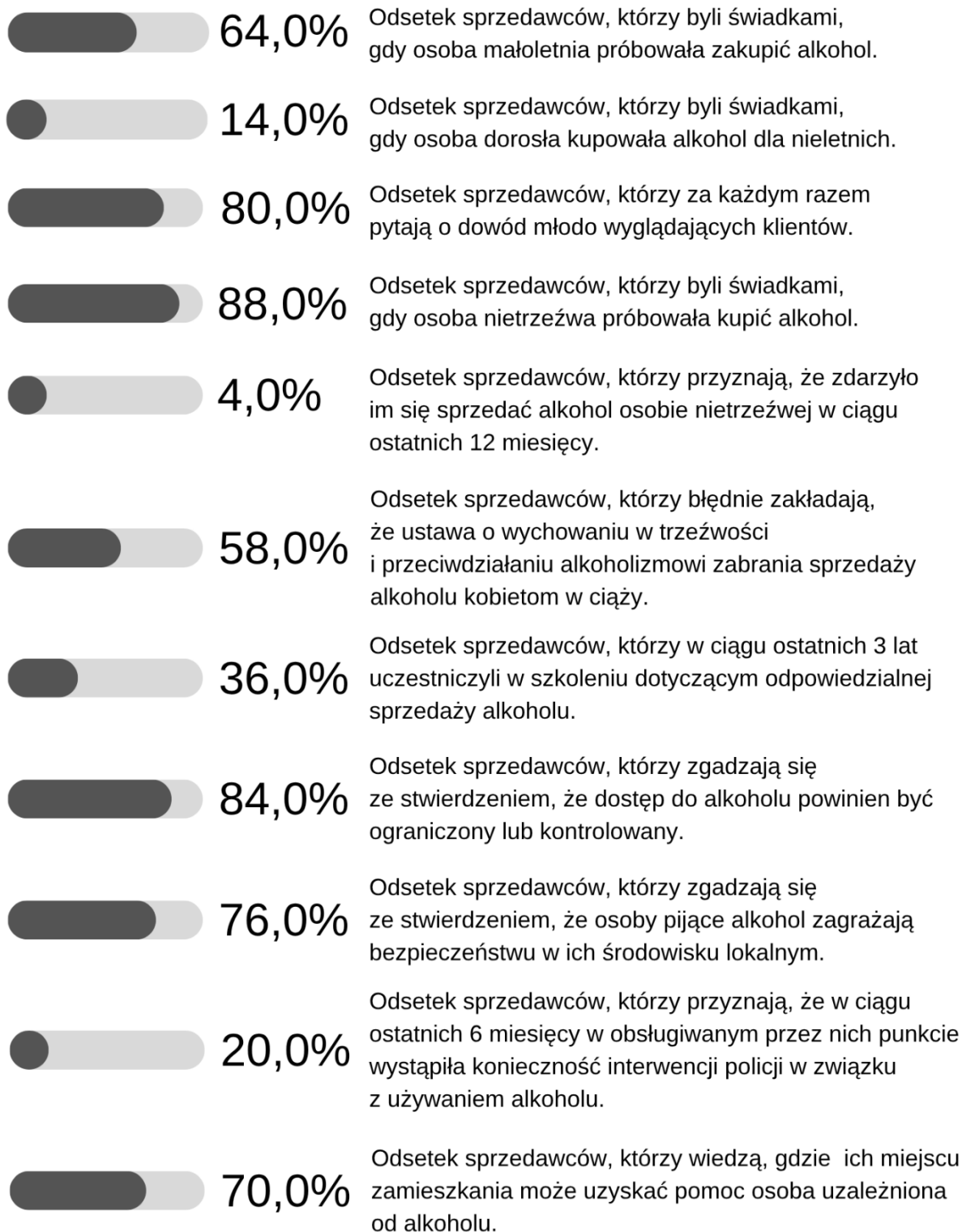
PROBLEMY NATURY BEHAWIORALNEJ

PRZEMOC

WYNIKI BADAŃ WŚRÓD SPRZEDAWCÓW¹¹

¹¹ Odsetek sprzedawców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=50

CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU

Celem głównym Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Ostrów Mazowiecka na lata 2026-2029 jest:

Ograniczenie skali występowania uzależnień od alkoholu, innych substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych, a także minimalizowanie ich negatywnych konsekwencji społecznych i zdrowotnych poprzez systemowe działania profilaktyczne, edukacyjne, terapeutyczne i wspierające, ukierunkowane na wzmacnianie lokalnych zasobów, promowanie zdrowego stylu życia oraz kształtowanie postaw prozdrowotnych i abstynenckich wśród mieszkańców Miasta.

Celami operacyjnymi Programu są:

- I. Zwiększenie świadomości społecznej w zakresie profilaktyki uzależnień poprzez realizację działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących problemów alkoholowych, narkomanii oraz promowania zdrowego stylu życia, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży jako grup priorytetowych. Wzmocnienie czynników chroniących dzieci i młodzież przed używaniem substancji psychoaktywnych, w tym alkoholu, narkotyków i NSP oraz przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym.
- II. Zapewnienie kompleksowego wsparcia osobom uzależnionym oraz ich rodzinom, w tym osobom doznającym przemocy domowej, poprzez rozwój zintegrowanego lokalnego systemu pomocy we współpracy z instytucjami publicznymi, organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami ekonomii społecznej.
- III. Prowadzenie systematycznej diagnozy i monitoringu zjawiska uzależnień na poziomie lokalnym, identyfikacja obszarów szczególnego ryzyka, a także wdrażanie działań na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa mieszkańców Miasta, przeciwdziałania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu oraz rozwój kompetencji kadr realizujących zadania z obszaru profilaktyki i leczenia uzależnień.

Cele będą realizowane z uwzględnieniem konieczności zapewnienia dostępności, zgodnie z koncepcją projektowania uniwersalnego, określoną w Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych.

Cel I. Zwiększenie świadomości społecznej w zakresie profilaktyki uzależnień poprzez realizację działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących problemów alkoholowych, narkomanii oraz promowania zdrowego stylu życia, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży jako grup priorytetowych. Wzmocnienie czynników chroniących dzieci i młodzież przed używaniem substancji psychoaktywnych, w tym alkoholu, narkotyków i NSP oraz przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym.

Przewidywane rezultaty:

- Zwiększenie świadomości społecznej na temat zagrożeń związanych z uzależnieniami od substancji psychoaktywnych, w tym alkoholu i narkotyków oraz uzależnień behawioralnych (mi.in. od hazardu, Internetu).
- Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży na temat konsekwencji uzależnień oraz sposobów ich unikania, a także zwiększenie odporności psychicznej dzieci i młodzieży oraz nabycie umiejętności lepszego radzenia sobie w sytuacjach trudnych.
- Wzrost liczby działań profilaktycznych realizowanych w jednostkach oświatowych i placówkach wychowawczych.
- Zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnej w działania na rzecz profilaktyki uzależnień.
- Ograniczenie występowania zjawiska przemocy w grupie rówieśniczej dzieci i młodzieży.
- Kształtowanie prozdrowotnych postaw oraz promowanie zdrowego stylu życia wolnego od substancji psychoaktywnych.
- Zmniejszenie liczby osób sięgających po substancje psychoaktywne dzięki skuteczniejszej edukacji i prewencji.

- Zwiększanie wiedzy na temat negatywnych skutków używania substancji psychoaktywnych oraz promowanie zachowań i postaw sprzyjających zdrowiu fizycznemu i psychicznemu.
- Wzrost liczby uczestników programów edukacyjnych i kampanii społecznych dotyczących uzależnień.
- Zwiększanie świadomości mieszkańców na temat bezpieczeństwa na drodze.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
1.	Zakupienie i dystrybucja materiałów edukacyjnych, informatycznych i profilaktycznych dotyczących tematyki uzależnień i promowania zdrowych nawyków	Nakład materiałów informacyjno-edukacyjnych	UM, MOPS, MKRPA, KPP, ZI, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
		Koszty przeznaczone na zakup materiałów	
2.	Prowadzenie programów i innych działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i promocji zdrowia, skierowanych do dzieci i młodzieży oraz rodziców	Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych	UM, KPP, MKRPA, NGO, MBP, MDK, MOSiR, placówki oświatowe
		Liczba uczestników programów	
3.	Rozwijanie i promowanie oferty alternatywnych i atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	Liczba dostępnych miejsc spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	UM, MKRPA, MBP, MDK, MOSiR, NGO, placówki oświatowe
		Liczba działań podjętych w celu promowania udziału w alternatywnych formach spędzania czasu wolnego	
4.	Finansowanie/dofinansowanie imprez profilaktycznych i kulturalnych, w tym wydarzeń obejmujących edukację zdrowotną w formie profilaktyki uniwersalnej oraz konkursów promujących trzeźwość i abstynencję	Liczba zorganizowanych imprez o tematyce edukacji zdrowotnej	UM, MDK, MBP, MOSIR, NGO
		Liczba przeprowadzonych konkursów promujących trzeźwość	
5.	Organizowanie dla dzieci i młodzieży zajęć sportowych z elementami profilaktyki uzależnień, mających na celu promocję zdrowego stylu życia oraz zapobieganie wczesnej inicjacji tytoniowej, alkoholowej i narkotykowej.	Liczba zorganizowanych zajęć sportowych	UM, NGO, MOSiR, placówki oświatowe

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
6.	Organizowanie i dofinansowanie warsztatów i programów profilaktycznych z zakresu szkodliwości używania substancji psychoaktywnych oraz zagrożeń wynikających z uzależnień behawioralnych, ze szczególnym uwzględnieniem programów rekomendowanych przez KCPU, ORE i IPIŃ	Liczba zorganizowanych/ dofinansowanych programów/warsztatów profilaktycznych	UM, MKRPA, NGO, placówki oświatowe
		Liczba uczestników	
7.	Organizowanie wypoczynku letniego/zimowego dla dzieci i młodzieży pochodzących z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym oraz zagrożonych uzależnieniami	Liczba zorganizowanych wyjazdów	UM, MKRPA, placówki oświatowe
		Liczba uczestników	
8.	Organizowanie warsztatów informacyjno-edukacyjnych dla rodziców i nauczycieli w zakresie zdrowia psychicznego oraz profilaktyki uzależnień, w tym behawioralnych wśród dzieci i młodzieży, ze szczególnym uwzględnieniem wzmacniania czynników chroniących i eliminowania czynników ryzyka	Liczba zorganizowanych warsztatów	UM, MKRPA, placówki oświatowe
9.	Uczestniczenie w regionalnych i ogólnopolskich kampaniach edukacyjnych obejmujących zagadnienia związane z profilaktyką i przeciwdziałaniem alkoholizmowi, narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym	Liczba kampanii, w których uczestniczyło Miasto	UM, MOPS, MKRPA, ZI, KPP, MBP, MDK, MOSiR, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
10.	Promowanie wśród mieszkańców Miasta zdrowego, wolnego od uzależnień stylu życia, aktywnego sposobu spędzania czasu wolnego, w tym organizowanie i finansowanie warsztatów, spotkań, imprez, seminariów i konkursów o charakterze kulturalnym, sportowym, itp.	Liczba warsztatów/ spotkań/seminariów/ konkursów	UM, NGO, MBP, MDK, MOSiR, placówki oświatowe

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
11.	Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych na temat FAS/FASD, zaopatrzenie szkół, instytucji w materiały edukacyjne dotyczące FASD.	Liczba zakupionych materiałów edukacyjnych	UM, MKRPA, MOPS
		Liczba zrealizowanych działań	
12.	Dofinansowywanie/finansowanie zajęć pozalekcyjnych realizujących zadania profilaktyczne w tym: sportowych, kulturalnych, edukacyjnych, teatralnych, turystycznych, itp. dla dzieci, młodzieży, seniorów i osób dorosłych, mających na celu wzmacnianie czynników chroniących przed występowaniem uzależnień oraz zwiększenie wiedzy na temat problemów alkoholowych, przemocy domowej oraz narkomanii.	Liczba osób biorących udział w zajęciach	UM, NGO, placówki oświatowe, parafie
		Liczba zorganizowanych zajęć	
13.	Prowadzenie działań profilaktycznych na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa na drodze, przeciwdziałania nietrzeźwości: • kampanie społeczne, • edukacja w placówkach oświatowych, • współpraca międzysektorowa służb (przekazywanie ulotek, broszur, odblasków podczas kontroli i działań profilaktycznych realizowanych w szkołach i innych placówkach edukacyjnych).	Liczba działań profilaktycznych	UM, MKRPA, KPP, SM
14.	Realizowanie zajęć informacyjno-edukacyjnych dla rodziców na temat zasad korzystania przez dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym z telefonu i Internetu oraz wskazanie, jak ograniczyć ryzyko problemowego użytkowania.	Liczba zrealizowanych zajęć	UM, placówki oświatowe
		Liczba osób uczestniczących w zajęciach	

Cel II. Zapewnienie kompleksowego wsparcia osobom uzależnionym oraz ich rodzinom, w tym osobom doznającym przemocy domowej, poprzez rozwój zintegrowanego lokalnego systemu pomocy we współpracy z instytucjami publicznymi, organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami ekonomii społecznej.

Przewidywane rezultaty:

- Zwiększenie dostępności specjalistycznej pomocy dla osób uzależnionych i ich rodzin, w tym osób uwikłanych w problem przemocy domowej.
- Poprawa skuteczności terapii i rehabilitacji poprzez rozwój lokalnego systemu wsparcia.
- Wzmocnienie współpracy między instytucjami, organizacjami pozarządowymi i podmiotami trzeciego sektora w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.
- Podniesienie jakości świadczonych usług pomocowych poprzez lepsze wsparcie dla specjalistów i instytucji zajmujących się terapią i przeciwdziałaniem uzależnieniom i przemocy domowej.
- Zwiększenie liczby osób korzystających z programów terapeutycznych i rehabilitacyjnych.
- Poprawa funkcjonowania społecznego i zawodowego osób wychodzących z uzależnień dzięki kompleksowej pomocy i integracji ze środowiskiem lokalnym.
- Zwiększenie oferty pomocowej dla rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej z powodu problemów związanych z uzależnieniem od substancji psychoaktywnych, w tym alkoholu i narkotyków oraz doświadczających przemocy domowej.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
1.	Kontynuowanie działalności Punktu Konsultacyjnego, w ramach którego świadczona jest bezpłatna pomoc prawna, psychologiczna i terapeutyczna	Liczba osób zgłaszających się do PK	UM, MKRPA, PK, ZI, KPP
		Liczba pracowników PK	

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
	osobom będącym w trudnej sytuacji życiowej.		
2.	Wspieranie działalności MKRPA	Liczba członków MKRPA	MKRPA
3.	Przeprowadzanie rozmów interwencyjno-motywujących z osobami nadużywającymi alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych	Liczba osób, z którymi członkowie MKRPA prowadzili rozmowy interwencyjno-motywujące do podjęcia leczenia odwykowego	MKRPA
4.	Kontynuowanie działalności stowarzyszeń i Klubów Abstynenta w celu wspierania osób uzależnionych w utrzymaniu abstynencji	Liczba funkcjonujących stowarzyszeń abstynenckich Liczba funkcjonujących klubów abstynenta	UM, MKRPA, MOPS, NGO
5.	Rozwijanie i wspieranie funkcjonujących na terenie Miasta grup samopomocowych dla osób uzależnionych i współuzależnionych	Liczba funkcjonujących grup samopomocowych	UM, MKRPA, MOPS, NGO
6.	Prowadzenie zajęć profilaktycznych i terapeutycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawnościami, zapobiegających izolacji społecznej i uzależnieniom	Liczba uczestników Środowiskowego Domu Samopomocy objętych programami profilaktycznymi	ŚDS, MŚS
7.	Zlecanie przeprowadzania badań przez zespół biegłych w zakresie uzależnienia od alkoholu w celu orzeczenia wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu	Liczba osób skierowanych na badanie przez biegłego Liczba wydanych opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu	MKRPA
8.	Kierowanie wniosków do sądu o nałożenie obowiązku leczenia w zakładzie lecznictwa odwykowego wobec osoby uzależnionej, wnoszenie środków odwoławczych od orzeczeń sądów I instancji w sprawach o zobowiązanie do leczenia oraz występowanie członków MKRPA w charakterze strony oraz oskarżyciela posiłkowego przed	Liczba wniosków wniesionych do sądu w sprawie orzeczenia obowiązku leczenia odwykowego	MKRPA

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
	sądem w sprawach o leczenie odwykowe		
9.	Wszczynanie przez członków MKRPA procedury „Niebieskie Karty” i przekazywanie ich do ZI	Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”	MKRPA, ZI
10.	Realizowanie programów aktywizacji społecznej i zawodowej osób z problemami psychospołecznymi oraz zagrożonych uzależnieniami	Liczba uczestników Klubu Integracji Społecznej objętych programami aktywizacyjnymi	KIS, PUP, MOPS
11.	Utworzenie miejsc pomocowych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, między innymi CIS, KIS	Liczba nowopowstałych miejsc pomocowych	MOPS, NGO
12.	Prowadzenie konsultacji i poradnictwa terapeutycznego, psychologicznego oraz prawnego dla osób uzależnionych od alkoholu oraz członków ich rodzin	Liczba osób objętych konsultacjami/poradnictwem	UM, MOPS, MKRPA, PK, NGO, placówki ochrony zdrowia
		Liczba udzielonych konsultacji/porad	
13.	Udzielanie psychologicznego i terapeutycznego wsparcia dzieciom wychowującym się w rodzinach dotkniętych uzależnieniami i przemocą domową	Liczba dzieci objętych wsparciem	PPP, NGO, MŚS, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
14.	Tworzenie i rozwijanie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży na terenie Miasta, a także wdrażanie działań integracyjnych i socjoterapeutycznych	Liczba funkcjonujących placówek wsparcia dziennego	UM, MOPS, NGO, MŚS
		Liczba dzieci objętych opieką	
15.	Zwiększanie skuteczności działań skierowanych do beneficjentów pomocy społecznej dotkniętych uzależnieniem, poprzez uwzględnienie w pracy socjalnej kontraktów socjalnych	Liczba osób, z którymi zawarto kontrakt socjalny	MOPS
16.	Wspieranie projektów i działań realizowanych przez organizacje pozarządowe, instytucje, stowarzyszenia, osoby fizyczne i parafie na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz uzależnionych	Liczba organizacji	NGO, instytucje, parafie

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
	od substancji psychoaktywnych, w tym od alkoholu i ich rodzin		
17.	Współdziałanie z instytucjami i organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom, w zakresie realizacji projektów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży oraz rodzin, w tym z grup podwyższonego ryzyka.	Liczba imprez/wydarzeń promujących zdrowy styl życia	NGO, UM, placówki oświatowe, parafie
18.	Dofinansowanie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych, a także nawiązywanie współpracy służącej rozwiązywaniu tych problemów	Liczba podjętych działań	NGO, parafie, placówki ochrony zdrowia
19.	Organizowanie eventów/wydarzeń promujących zdrowy styl życia, wolny od wszelkiego typu uzależnień i przemocy domowej	Liczba zorganizowanych wydarzeń	UM, NGO, MBP, MDK, MOSIR, MKRPA, MOPS
20.	Finansowanie działalności Miejskiej Świetlicy Socjoterapeutycznej	Koszt działalności MŚS	UM, CUW, MŚS
21.	Udzielanie wsparcia finansowego w organizacji zbiórek i przewozu żywności dla rodzin dotkniętych problemem uzależnień oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym	Liczba zorganizowanych zbiórek/przewozów	UM, MOPS, NGO
22.	Wspieranie działań interwencyjnych i edukacyjnych adresowanych do osób stosujących przemoc domową	Liczba podjętych działań	UM, MOPS, ZI, MKRPA

Cel III. Prowadzenie systematycznej diagnozy i monitoringu zjawiska uzależnień na poziomie lokalnym, identyfikacja obszarów szczególnego ryzyka, a także wdrażanie działań na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa mieszkańców Miasta, przeciwdziałania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu oraz rozwój kompetencji kadr realizujących zadania z obszaru profilaktyki i leczenia uzależnień.

Przewidywane rezultaty:

- Uzyskanie rzetelnych danych na temat skali i dynamiki problemu uzależnień w Mieście dzięki systematycznej diagnozie i monitorowaniu sytuacji.
- Identyfikacja grup szczególnie narażonych na uzależnienia oraz dostosowanie działań profilaktycznych do ich potrzeb.
- Efektywniejsze planowanie i realizacja działań profilaktycznych oraz interwencyjnych w obszarze uzależnień.
- Zmniejszenie skali wykluczenia społecznego poprzez skuteczniejsze wsparcie osób dotkniętych problemem uzależnień.
- Lepsza integracja lokalnej społeczności poprzez działania wspierające osoby zagrożone marginalizacją.
- Zwiększenie poziomu wiedzy i kompetencji osób pracujących w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.
- Wzrost skuteczności lokalnych programów wsparcia i terapii dzięki bieżącej analizie sytuacji i dostosowywaniu strategii działania.
- Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców na terenie Miasta.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
1.	Monitorowanie problemu uzależnień od substancji psychoaktywnych w Mieście, w tym opracowanie diagnoz problemów społecznych wśród uczniów oraz dorosłych mieszkańców	Liczba osób objętych badaniem ilościowym i/lub jakościowym w ramach diagnozy społecznej	UM, MKRPA, ZI, PK, MOPS, KPP, NGO, placówki oświatowe,
		Liczba prowadzonych statystyk związanych z problemem uzależnień w Mieście	placówki ochrony zdrowia

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
2.	Prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców i właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	Liczba przeprowadzonych szkoleń	UM, MKRPA
3.	Kreowanie polityki antyalkoholowej w Mieście	Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych	UM, MKRPA
		Liczba mieszkańców przypadających na 1 punkt sprzedaży alkoholu	
4.	Organizowanie i udział w szkoleniach z zakresu profilaktyki uzależnień, przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony zdrowia dla osób i podmiotów świadczących pomoc i wsparcie mieszkańcom, w tym członków MKRPA, ZI	Liczba zorganizowanych szkoleń z zakresu profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy domowej	UM, MKRPA, KPP, ZI, MOPS, PK, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
5.	Prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	Liczba uczestników szkoleń	UM, MKRPA
		Liczba przeprowadzonych kontroli	
6.	Budowanie lokalnej sieci współpracy i wymiany informacji między podmiotami realizującymi działania profilaktyczne na terenie Miasta	Liczba spotkań sieci współpracy	UM, MOPS, MKRPA, ZI, MŚS, ŚDS, KPP, SM, PK, i in.
		Liczba zaangażowanych instytucji/uczestników spotkań	
7.	Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców Miasta we współpracy ze służbami mundurowymi, w tym poprzez organizowanie monitoringu miejskiego	Liczba aktywnych kamer	UM, SM, KPP
		Liczba interwencji	
8.	Umożliwienie udziału przedstawicieli JST, instytucji, stowarzyszeń, członków MKRPA i ZI w szkoleniach i konferencjach z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, przeciwdziałania przemocy domowej oraz profilaktyki zdrowia psychicznego i promocji zdrowia	Liczba szkoleń/konferencji	Urząd Mazowiecki, UM, MKRPA, NGO, KCPU
		Liczba uczestników szkoleń	

REALIZACJA PROGRAMU

1. Na podstawie art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi realizatorem Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Ostrów Mazowiecka na lata 2026-2029 jest Burmistrz Miasta Ostrów Mazowiecka, który odpowiada za realizację Programu od strony finansowej i merytorycznej.
2. Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Ostrów Mazowiecka będzie realizowany w latach 2026-2029.

ADRESACI PROGRAMU

Program adresowany jest do ogółu mieszkańców Miasta Ostrów Mazowiecka z wyszczególnieniem konsumentów napojów alkoholowych, osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków i zmagających się z uzależnieniami behawioralnymi, osób pijących szkodliwie i ryzykownie, rodzin i najbliższego otoczenia osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków, hazardu i urządzeń elektronicznych, dzieci i młodzieży szkolnej oraz przedstawicieli służb, instytucji oraz organizacji pozarządowych działających na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień.

ZEZWOLENIA NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Miasto Ostrów Mazowiecka, realizując lokalną politykę przeciwdziałania zjawisku uzależnienia od alkoholu, na mocy prawa, które reguluje art. 12 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi wprowadziło, w drodze uchwały nr III/17/2018 i nr III/16/2018 Rady Miasta Ostrów Mazowiecka z dnia 19 grudnia 2018 r., regulacje dotyczące maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz zasad usytuowania na terenie Miasta Ostrów Mazowiecka miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych.

1. Maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych poza miejscem sprzedaży, określona przez Radę Miasta, wynosi 123, w tym¹²:
 - 43 – o zawartości do 4,5% alkoholu oraz na piwo,
 - 41 – o zawartości powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa),
 - 39 – o zawartości powyżej 18% alkoholu.
2. Maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w miejscu sprzedaży, określona przez Radę Miasta, wynosi 49, w tym¹³:
 - 25 – o zawartości do 4,5% alkoholu oraz na piwo,
 - 12 – o zawartości powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa),
 - 12 – o zawartości powyżej 18% alkoholu.

TERMINY WAŻNOŚCI ZEZWOLEŃ NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży wydaje się na czas oznaczony, nie krótszy niż 4 lata, a w przypadku sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży, nie krótszy niż 2 lata.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

1. Źródłem finansowania działań podejmowanych w związku z realizacją zadań Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Ostrów Mazowiecka na lata 2026-2029 są dochody własne Miasta uzyskane z wpływów z tytułu wydanych zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych, a także z opłat z tytułu sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającego 300 ml i są ujęte w budżecie

¹² Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1

¹³ tamże

w dziale 851 „Ochrona Zdrowia”, dziale 85153 – zwalczanie narkomanii oraz dziale 85154 – przeciwdziałanie alkoholizmowi.

2. Zakres zadań ujętych w Programie może być zweryfikowany ze względu na wysokość środków finansowych przeznaczonych na ich realizację oraz ze względu na bieżące zapotrzebowanie z zakresu działań profilaktycznych skierowanych do lokalnej społeczności.

ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW MIEJSKIEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

1. Za udział w posiedzeniu Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ostrowi Mazowieckiej, podczas którego członkowie Komisji wykonują następujące czynności:
 - 1) omawiają sytuację w mieście w zakresie problemów alkoholowych,
 - 2) prowadzą rozmowy motywujące z osobami uzależnionymi,
 - 3) analizują przypadki rodzin z problemem alkoholowym,
 - 4) opiniują wnioski i dokumenty związane z ustalaniem zgodności lokalizacji punktów sprzedaży napojów alkoholowych z uchwałami Rady Miasta,członkom Komisji przysługuje wynagrodzenie w wysokości 7% minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w danym roku kalendarzowym, natomiast przewodniczącemu Komisji - 9% minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w danym roku kalendarzowym.
2. Za przeprowadzenie planowej kontroli punktu sprzedaży napojów alkoholowych, członkom Komisji przysługuje wynagrodzenie w wysokości 8% minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w danym roku kalendarzowym.
3. Wynagrodzenie wypłacane jest na podstawie listy obecności lub protokołów kontroli.

4. Członkom Komisji przysługuje zwrot kosztów podróży służbowych na terenie kraju, zgodnie z zasadami obowiązującymi pracowników jednostek budżetowych państwowych i samorządowych.
5. Wypłata wynagrodzenia następuje raz na kwartał, po zatwierdzeniu list obecności i protokołów wykonanych kontroli.
6. W przypadku nieobecności członka Komisji w posiedzeniu lub kontroli, wynagrodzenie nie przysługuje.
7. Stawki procentowe mogą być zmienione w drodze zarządzenia Burmistrza Miasta Ostrów Mazowiecka, jeżeli uzasadniają to warunki finansowe gminy lub potrzeby Komisji.

MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Celem ewaluacji jest oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów i rezultatów. Wyniki ewaluacji okresowej służą również ewentualnym modyfikacjom dokumentów programowych, a dostarczone za jej sprawą informacje powinny być wykorzystane przy przygotowaniu programu w następnym okresie programowania.

Cele badawcze ewaluacji Programu opierają się na:

1. Ocenie procesu realizacji działań i osiągniętych efektów Programu.
2. Ocenie wdrażania i zarządzania Programem, w tym współpracy interdyscyplinarnej.
3. Opracowaniu rekomendacji do stworzenia kontynuacji Programu.

W ramach ewaluacji należy wybrać co najmniej jedną z niżej wskazanych zróżnicowanych metod pomiaru, tj.:

- analizę dokumentów,
- badanie ankietowe adresatów Programu,
- badanie poprzez zogniskowany wywiad grupowy realizatorów Programu.

Przyjęte kryteria ewaluacji Programu to:

- a) kryterium skuteczności** (plan a wykonanie) – rozumiane jako stopień realizacji zaplanowanych celów i efektów Programu. Ocena pod kątem kryterium skuteczności skupi się głównie na ocenie wdrożenia działań w stosunku do założonego planu i osiągnięcia wskaźników rezultatów.
- b) kryterium efektywności** – ocena sprawności wdrażania i prawidłowości zarządzania Programem, w tym pod kątem zgodności z harmonogramem, ewentualnych trudności w jego realizacji, przepływu informacji między realizatorami.
- c) kryterium użyteczności** – ocena dopasowania założeń Programu do potrzeb jego odbiorców i realizatorów.
- d) kryterium trafności** – rozumiane jako stopień, w jakim zaplanowane cele odpowiadają zidentyfikowanym problemom.

Na podstawie analizy wdrażanego programu, realizator Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Ostrów Mazowiecka na lata 2026-2029, tj. Burmistrz Miasta Ostrów Mazowiecka we współpracy z Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Urzędem Miasta oraz innymi jednostkami i podmiotami działającymi na terenie Miasta, sporządzi zbiorcze coroczne sprawozdanie, które zostanie przedłożone Radzie Miasta w terminie do 30 czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy sprawozdanie. Ponadto realizator Programu zobowiązany jest do sporządzenia, na podstawie ankiety opracowanej przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, informacji z realizacji działań podejmowanych w danym roku, które wynikają z Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, które następnie przekaże do Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom w terminie do 15 kwietnia roku następującego po roku, którego dotyczy informacja.

BIBLIOGRAFIA

1. Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.
2. Lange R., i in., *Nastolatki 3.0 – Raport z ogólnopolskiego badania uczniów i rodziców*, NASK – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2023.
3. Raport o stanie Miasta Ostrów Mazowiecka za 2024 rok.
4. Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok.
5. Szmidt J., i in., *Raport 2023 – Uzależnienia w Polsce, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom*, Warszawa 2023.
6. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
7. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.
8. *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną – Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2024 r.*, Instytut Psychiatrii i Neurologii, Warszawa 2024.

SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Wartość sprzedanego alkoholu na terenie Miasta Ostrów Mazowiecka w latach 2022-2024.....	21
Rysunek 2. Wartość sprzedanego alkoholu na 1 dorosłego mieszkańca Miasta Ostrów Mazowiecka na przestrzeni lat 2022-2024	21
Rysunek 3. Płeć uczniów biorących udział w badaniu: N=341	28
Rysunek 4. Płeć dorosłych mieszkańców uczestniczących w badaniu: N=500	59
Rysunek 5. Płeć sprzedawców napojów alkoholowych: N=50.....	84

SPIS TABEL

Tabela 1. Działania Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wobec osób uzależnionych w latach 2022-2024.....	17
Tabela 2. Liczba osób dotkniętych problemem przemocy domowej, z którymi kontaktowali się członkowie MKRPA w latach 2022-2024	18
Tabela 3. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Konsultacyjnym w latach 2022-2024	19
Tabela 4. Dane dotyczące działalności funkcjonariuszy Policji w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi w latach 2022-2024	24
Tabela 5. W jakich okolicznościach spróbowałeś/aś pierwszy raz alkoholu? N=54.....	30
Tabela 6. Jaki rodzaj alkoholu próbowałeś/aś? N=54.....	31
Tabela 7. W jakich okolicznościach spróbowałeś/aś pierwszy raz papierosów tradycyjnych? N=30.....	32
Tabela 8. W jakich okolicznościach spróbowałeś/aś pierwszy raz papierosów elektronicznych? N=54.....	33
Tabela 9. W jakich okolicznościach spróbowałeś/aś pierwszy raz środków psychoaktywnych (narkotyków, dopalaczy, leków w celu odurzenia)? N=11	35
Tabela 10. Kto stosował wobec Ciebie przemoc? N=88	40
Tabela 11. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś? N=87	41

Tabela 12. Jakiego rodzaju przemoc zastosowałeś/aś? N=74	42
Tabela 13. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc? N=77	43
Tabela 14. Jakbyś się czuł/a, gdybyś przez tydzień nie miał/a dostępu do Internetu? N=334.....	45
Tabela 15. Na czym najwięcej czasu spędzasz korzystając z telefonu? N=331	46
Tabela 16. Jakie wsparcie byłoby dla Ciebie najbardziej potrzebne? N=113	54
Tabela 17. Z jakiego powodu byłeś/aś na wagarach? N=169.....	56
Tabela 18. Ile razy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i stracić kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu (tzn. upić się)? N=355	68
Tabela 19. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto nadużywa alkoholu, narkotyków lub w sposób zdecydowanie nadmierny podejmuje się pewnych czynności (np. zakupy, korzystanie z Internetu i/lub urządzeń elektrycznych, uprawianie sportu, praca, oglądanie treści pornograficznych itp.) N=500.....	77
Tabela 20. Czy zdarza się Panu/i korzystać z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu dłużej niż wstępnie Pan/i zakładał/a? N=480	78
Tabela 21. Czy kiedykolwiek grał/a Pan/i w gry, w których wygraną były pieniądze, aby rozwiązać finansowe trudności lub poprawić swoją sytuację ekonomiczną? N=127...	79
Tabela 22. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N=52	81
Tabela 23. Kto stosował wobec Pana/i przemoc? N=52	82

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu uzależnień na przestrzeni lat 2022-2024	15
Wykres 2. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w Mieście Ostrów Mazowiecka na przestrzeni lat 2022-2024	22
Wykres 3. Wiek uczniów: N=341	29
Wykres 4. Klasa: N=341	29
Wykres 5. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się pić alkohol? N=341	30

Wykres 6. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się palić papierosy tradycyjne? N=341	32
Wykres 7. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się palić papierosy elektroniczne? N=341	33
Wykres 8. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się zażywać środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=341	34
Wykres 9. Gdybyś chciał/a zdobyć narkotyki, dopalacze, alkohol, papierosy oraz e-papierosy w swojej miejscowości byłoby to: N=341	36
Wykres 10. Czy uważasz, że zażywanie substancji psychoaktywnych (narkotyków, dopalaczy, itp.) jest niebezpieczne? N=341	37
Wykres 11. Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych: N=341	39
Wykres 12. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy? N=341	40
Wykres 13. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby? N=341	42
Wykres 14. Jak często obserwujesz w swojej szkole problem przemocy między uczniami? N=341	43
Wykres 15. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu? N=341	44
Wykres 16. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z telefonu? N=341	46
Wykres 17. Czy spotkałeś/aś się z takimi sytuacjami w Internecie? N=341	48
Wykres 18. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grałeś/aś w gry, w których można było wygrać/przegrać pieniądze (np. zdraпки, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=341	49
Wykres 19. Czy w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się u Ciebie takie stany jak (przynajmniej przez 2 tygodnie): N=341	50
Wykres 20. Jak czujesz się w swojej klasie? N=341	51
Wykres 21. Czy na terenie szkoły jest osoba dorosła, do której możesz zwrócić się o pomoc? N=341	51
Wykres 22. Czy jesteś zadowolony z siebie? N=341	52

Wykres 23. Czy dostrzegasz potrzebę wsparcia (np. rozmowy z psychologiem, terapeutą)? N=341	53
Wykres 24. Czy byłeś/aś na wagarach poza szkołą, mimo że trwały lekcje, nie będąc chorym/ą w ciągu ostatniego roku szkolnego? N=341	55
Wykres 25. Czy rodzice/opiekunowie wiedzą co robisz w swoim wolnym czasie? N=341	56
Wykres 26. Z kim najczęściej spędzasz czas wolny? N=341	57
Wykres 27. Czy uważasz, że w Twojej okolicy jest dużo fajnych propozycji spędzania wolnego czasu? N=341	58
Wykres 28. Jakie propozycje spędzania wolnego czasu byłyby dla Ciebie atrakcyjne? N=341	58
Wykres 29. Wiek dorosłych mieszkańców: N=500	60
Wykres 30. Wykształcenie: N=500	60
Wykres 31. Jakiego Pana/i zdaniem problemy społeczne najczęściej dotyczą mieszkańców Miasta? N=500	62
Wykres 32. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy miał/a Pan/i trudności w zakresie zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, ze względu na niewystarczające środki finansowe? N=500	63
Wykres 33. Jakiego Pana/i zdaniem najbardziej narażone na wykluczenie społeczne na terenie Miasta? N=500	64
Wykres 34. W jakim stopniu infrastruktura techniczna w Pana/i Mieście (instytucje publiczne, szkoły, ulice, przychodnie itp.) dostosowana jest do osób z niepełnosprawnościami tak, aby umożliwić im samodzielne funkcjonowanie? N=500	64
Wykres 35. Jakiego Pana/i zdaniem są najważniejsze problemy osób starszych w Mieście? N=500	65
Wykres 36. Jakiego Pana/i zdaniem są najważniejsze problemy osób z niepełnosprawnościami w Mieście? N=500	67
Wykres 37. Jak często spożywa Pan/i alkohol? N=500	68

Wykres 38. Ile standardowych porcji alkoholu wypija Pan/Pani podczas typowego dnia picia? N=500	69
Wykres 39. Proszę zaznaczyć X w odpowiednim miejscu. N=500.....	71
Wykres 40. Jak ocenia Pan/Pani ilość sklepów i lokali w Pani okolicy, gdzie można kupić alkohol? N=500.....	72
Wykres 41. Czy uważa Pan/Pani, że na stacjach benzynowych powinien być zakaz sprzedaży alkoholu? N=500	72
Wykres 42. Czy wie Pan/Pani, gdzie może uzyskać pomoc osoba uzależniona od alkoholu w Pana/Pani miejscu zamieszkania? N=500.....	73
Wykres 43. Czy zauważył/a Pan/Pani zwiększenie spożycia alkoholu w swoim środowisku zamieszkania? N=500	73
Wykres 44. Jak często pali Pan/i papierosy i e-papierosy? N=500	74
Wykres 45. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia) N=500	75
Wykres 46. Czy wie Pan/i, gdzie może kupić narkotyki, dopalacze, substancje odurzające? N=500.....	76
Wykres 47. Ile godzin poświęca Pan/i na korzystaniu z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu (np. komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier) w ciągu dnia, w którym ich Pan/i używa (nie wliczając w to godzin pracy)? N=500.....	77
Wykres 48. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grał/a Pan/i w gry, w których wygraną/przegraną były pieniądze (np. zdraпки, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=500.....	78
Wykres 49. Proszę o ustosunkowanie się do poniższych stwierdzeń: N=500.....	80
Wykres 50. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto doświadcza przemocy domowej? N=500.....	80
Wykres 51. Jak często w okresie ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy domowej? N=500	81
Wykres 52. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosował/a Pan/i przemoc domową wobec: N=500	82

Wykres 53. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych (np. klaps) może być metodą, która: N=500	83
Wykres 54. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznawał/a Pan/i i/lub stosował/a Pan/i cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/straszenie,.....	83
Wykres 55. Od ilu lat pracuje Pan/i w punkcie, gdzie prowadzona jest sprzedaż alkoholu? N=50.....	85
Wykres 56. Proszę ocenić czy sprzedaż alkoholu na przestrzeni ostatnich 3 lat w Pana/i miejscu pracy: N=50.....	85
Wykres 57. Czy zdarzyło się Panu/i, że osoba niepełnoletnia chciała kupić alkohol w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie? N=50	86
Wykres 58. Czy zauważył/a Pan/i sytuację w ciągu ostatnich 12 miesięcy, kiedy osoba dorosła kupowała alkohol dla nieletnich? N=50	86
Wykres 59. Czy pyta Pan/i o dowód osobisty młodo wyglądających klientów? N=50	87
Wykres 60. Czy zdarzyło się Panu/i, że osoba nietrzeźwa próbowała kupić alkohol w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N=50.....	87
Wykres 61. Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać alkohol osobie nietrzeźwej w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N=50	88
Wykres 62. Czy zna Pan/i ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi odnoszącą się do odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu? N=50.....	88
Wykres 63. Komu zabrania się sprzedaży i podawania napojów alkoholowych według ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi? N=50	89
Wykres 64. Które z poniższych informacji znajdują się w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie: N=50	89
Wykres 65. Czy w ciągu ostatnich 3 lat brał/a Pan/i udział w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu? N=50.....	90
Wykres 66. Czy zgadza się Pan/i z twierdzeniem: „Dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany”? N=50	90

Wykres 67. Czy zgadza się Pan/i z twierdzeniem: „Osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w moim środowisku lokalnym”? N=50	91
Wykres 68. Czy w ciągu ostatnich 6 miesięcy trzeba było wezwać policję z prośbą o interwencję w związku z używaniem alkoholu w obrębie sklepu, w którym Pan/i pracuje? N=50	91
Wykres 69. Jak ocenia Pan/i ilość sklepów i lokali w Pana/i okolicy, gdzie można kupić alkohol? N=50	92
Wykres 70. Czy uważa Pan/i że na stacjach benzynowych powinien być zakaz sprzedaży alkoholu? N=50.....	92
Wykres 71. Czy wie Pan/i, gdzie może uzyskać pomoc osoba uzależniona od alkoholu w Pana/i miejscu zamieszkania? N=50.....	93
Wykres 72. Czy zauważył/a Pan/i zwiększenie spożycia alkoholu w swoim środowisku zamieszkania? N=50.....	93
Wykres 73. Jak Pana/i zdaniem funkcjonuje kontrola sprzedaży alkoholu w Pana/i miejscowości? N=50.....	94

Uzasadnienie

do uchwały Rady Miasta Ostrów Mazowiecka w sprawie przyjęcia *Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026–2029*

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Ostrów Mazowiecka na lata 2026–2029 został opracowany zgodnie z art. 4¹ ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz art. 10 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Przepisy te nakładają na gminy obowiązek prowadzenia działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz udzielania wsparcia osobom dotkniętym uzależnieniami.

1. Tryb opracowania Programu

Program wraz z diagnozą lokalnych zagrożeń społecznych został opracowany przez firmę zewnętrzną pn. Oficyna Profilaktyczna s.c. z siedzibą w Krakowie wyłonioną w drodze rozeznania cenowego. Zgodnie z przedstawionymi referencjami Wykonawca posiada duże doświadczenie w opracowywaniu diagnoz, programów profilaktycznych dla jednostek samorządu terytorialnego, tym samym zapewniono rzetelność, bezstronność oraz zgodność dokumentu z aktualnymi standardami metodologicznymi.

2. Zakres i źródła diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych

1) Diagnoza została opracowana na podstawie:

- a) danych MOPS, Policji, MKRPA, szkół oraz Punktu Konsultacyjnego,
- b) badań ankietowych wśród uczniów i mieszkańców,
- c) analizy rynku sprzedaży alkoholu,
- d) danych dotyczących interwencji oraz zgłoszeń pomocowych.

2) Najważniejsze ustalenia wynikające z diagnozy:

- a) wzrost wartości sprzedanego alkoholu do poziomu 38,6 mln zł w 2024 r., (w 2022 r. 36,8 mln)
- b) wzrost liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych z 61 w 2022 r. do 64 w 2024 r.,
- c) wzrost liczby postępowań wszczętych z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii – z 23 w 2022 r. do 33 postępowań w 2024 r.,
- d) wzrost liczby zakłóceń porządku publicznego pod wpływem środków odurzających, w tym alkoholu - 252 interwencji Policji w 2024 r., (w 2022 r. - 231 interwencji)
- e) zwiększenie liczby rodzin korzystających z pomocy z powodu problemów alkoholowych – z 10 (2022 r.) do 20 (2024 r.) rodzin,
- f) MKRPA przeprowadziła w 2022 r. 43 rozmowy z osobami z problemem alkoholowym, zaś w 2024 r. 74 rozmów,
- g) nasilone zjawisko nadużywania Internetu i urządzeń mobilnych przez uczniów - 27,9 % ankietowanych uczniów (341 uczniów z klas IV - VIII) korzysta z urządzeń elektronicznych powyżej 5 godzin dziennie,
- h) doświadczanie przemocy wśród dzieci i młodzieży - 27,3 % badanych uczniów spośród grupy badanych (341 uczniów),
- i) ponad 40 % uczniów (grupa ankietowana 341 uczniów) zgłasza pogorszenie kondycji psychicznej objawiające się m.in.: obniżonym nastrojem, poczuciem lęku, osłabieniem koncentracji i niską samooceną,
- j) 16,5 % uczniów (grupa ankietowanych 341 uczniów) deklaruje kontakt z alkoholem,
- k) zdecydowana większość ankietowanych dorosłych (grupa 500 mieszkańców miasta) popiera ograniczenie lub kontrolę dostępu do alkoholu - 74,0 % respondentów,
- l) 55,4% badanych (grupa ankietowanych 500 osób) uważa, że w ich okolicy zamieszkania jest za dużo punktów sprzedaży alkoholu,
- ł) 37,6 % (grupa ankietowanych 500 osób) dorosłych respondentów uważa, że uzależnienie od alkoholu stanowi istotny problem społeczny na terenie Miasta,
- m) 48,8 % ankietowanych (grupa badanych 500 osób) uważają, że sprzedaż alkoholu na stacjach benzynowych powinna być zakazana,

n) ponad 25 % respondentów (grupa ankietowanych 500 osób) odpowiedziało, że są sytuacje kiedy kara fizyczna wobec dziecka (np. klaps) jest konieczna, z tego 2,2 % uważa, że może być stosowana za każdym razem gdy rodzic uzna, że może być skuteczna,

o) ponad 20 % (grupa ankietowanych 500 osób) badanych zna przynajmniej jedną osobę, która doświadcza przemocy domowej,

p) jednoznaczna potrzeba intensyfikacji działań profilaktycznych oraz wzmocnienia wsparcia psychologicznego i środowiskowego.

3.Uzasadnienie potrzeby realizacji Programu

1) Analiza lokalnej sytuacji wskazuje na:

- a) wysoką dostępność alkoholu na terenie miasta,
- b) wzrastające zapotrzebowanie na pomoc terapeutyczną i konsultacyjną,
- c) narastające problemy emocjonalne dzieci i młodzieży oraz potrzebę edukacji w zakresie bezpiecznego korzystania z Internetu,
- d) systematyczny wzrost liczby interwencji związanych z narkotykami,
- e) wzrost liczby zakłóceń porządku publicznego pod wpływem środków odurzających, w tym alkoholu,
- f) konieczność objęcia kompleksową opieką rodzin dotkniętych uzależnieniami i przemocą.

2) Program określa kierunki działań niezbędnych do ograniczania szkód zdrowotnych, społecznych i ekonomicznych wynikających z uzależnień oraz stanowi instrument planowania polityki społecznej Miasta na lata 2026–2029.

4.Konsultacje dokumentu

Projekt Programu został pozytywnie zaopiniowany przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

5.Utrata mocy obowiązującej dotychczasowego Programu

1) Dotychczasowy Program obowiązywał w latach 2022–2025 i wyczerpał okres swojej realizacji.

2) Z dniem wejścia w życie nowego Programu na lata 2026–2029 traci moc Uchwała Nr XXXIII/303/2022 Rady Miasta Ostrow Mazowiecka z dnia 9 marca 2022 r.

6.Podsumowanie

1) Przyjęcie Programu jest niezbędne dla zapewnienia ciągłości realizacji zadań własnych gminy w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.

2) Dokument odpowiada na aktualne potrzeby społeczne, opiera się na rzetelnej diagnozie i wyznacza kierunki działań mających na celu poprawę bezpieczeństwa, zdrowia i jakości życia mieszkańców Ostrowi Mazowieckiej w latach 2026–2029.